Üksiknumber 6 senti.

JÄRWA TEATAJA

Järwamaa häälekandja.

Toimetus ja talitus: Paides, Pikk 2, telef. 101, pk. 20. Talitus avatud igal äripäeval kella 9-st kuni kella 2-ni p. l. Abitalitus Tapal, Esplanaadi 2, telef. 78, pk. 33.

Ilmub kolm korda nädalas: igal esmaspäeval, keskнädalal ja reedel.
Kaasandeks alandat. hinnaga põllumajanduslik ajakiri „Eesti Talu".
Väljaandja: Usaldusühing „Järva Kirjastus".
Tegev- ja vastutav toimetaja Johannes Kaup.

„Järva Teataja" tellimishinnad:

	„Järva Teataja"	„Tõusv. Noor."	„Eesti Taluga"
1 kuu	Kr. 0.60		
3 kuud	„ 1.90	Kr. 2.20	Kr. 2.10
6 kuud	„ 3.70	„ 4.30	„ 4.10
12 kuud	„ 7.—	„ 8.20	„ 7.75

Tellimisi võetakse vastu alates iga kuu 1. või 15. kuupäevast.

Kuulutushinnad:
Esimesel leheküljel 10 s. ja tekstis 12 s. rearu mm.
Viimasel küljel 5 senti millimeeter kuulutusreerul.
Kuulutusi ja käsikirju võetakse vastu kella 3-ni igal lehe ilmumise eelpäeval.
Aadressi muutmine 25 senti.

Nr. 126. Paides, teisnädalal 2. novembri', 1938. aastal. 13. aastakäik.

Ameerika sõjapaanikas.

New Yorgis valmistati evakueerimiseks.

ETA. New York, 1. nov.

(Reuter.) Kuulsa Inglise kirjaniku H. G. Wellsi romaani „Maailmade sõda" ringhäälingusversiooni ettelugemine tekitas kogu ühendriikides närwilise kuulajate keskel paanikat, sest arwati, et siin on tegemist waenlaste tõelise sissetungiga Ameerikasse. Kuna romaani linnade algupärased nimed olid asendatud Ameerika linnade nimedega, siis pöörduti korduwalt Columbia ja teiste ringhäälingute poole pärimistega, kas ikka on õige, et waenlane on Ameerikasse sisse tunginud. Selle tagajärjel oldi sunnitud rahwast rahustama öienduse awaldamisega.

New Yorgi piirkonnas walitses mõnes kohas tõeline paanika. Tehti koguni ettewalmistusi ewakueerimiseks. Inimesed juhtusid politseile ja ajalehtede toimetustele, et nad olewat oma silmaga näinud waenlase sissetungi. Mõnedes kohtades Atlantas ja Georgias arwati, et on tulnud maailma lõpp. Paljudes kohtades inimesed kogunesid palwetama. Üks naine jooksis Indianopolise kirikusse, karjudes: „New York on hävitatud. Maailma lõpp on tulnud. Lähme parem koju surema. Ma kuulsin seda just praegu raadiost." Jumalateenistus katkestati kohe, ja usklikud ruttasid koju.

Wäljamõeldud sissetung Marsilt tekitas paanikat ka paljudes kohtades New Jersey osariigis, kuhu, nagu ringhäälingus öeldi, meteoriit oli maha langenud, tunes maakerale muinasjutulisi olewusi, kes olid warustatud surmakiirtega. Ambulantsidel ja haigemajades tuli wastu wõtta palju inimesi, kes olid saanud närwiwapustuse.

Ühenduses paanikaga, mida „Maailmade sõja" ettelugemine Columbia ringhäälingus on tekitanud Ameerikas, H. G. Wells seletas Londonis Reuteri esindajale: Mina müüsin oma romaani ringhäälingu-õigused Columbia ringhäälingule. Leping iseendast eeldas, et siin on tegemist jutustusega, mitte aga tõeliste sündmustega. Mina ei ole annud mingit luba teha oma romaanis muudatusi, mis wõiksid tekitada arwamist, nagu oleks siin tegemist tõeliste sündmustega.

KLASSILOTERII TEADAANNE.

7. klassiloterii II klassi
võitude väljamaksmine
algab Klassiloterii Keskmüügikohas
2. novembril
ja kõigis teistes müügikohtades
3. novembril.
7. klassiloterii III klassi
piletite vahetamine
algab samal ajal ja kestab
23. novembrini.

Riigi rahaliste loteriide direktor.

Ameerika raadiopaanika üksikasju.

New-Yorgis hullusid neegrid

Inimesed jooksid tänavail, märjad rätikud ümber pea. — Politseijaoskonda helistati 10 minuti jooksul 2000 korda.

Ühendriikide raadioskandaali kohta saabub nüüd Euroopasse lähemaid üksikasju. Alates reportaažhi H. Wells'i „Maailmade sõja" ülekandega, tähendas Columbia ringhäälingu teadustaja, et New Yersey'sie langes mürk Marsilt lastud hiigelsuurtükist. Selle tagajärjel sai New Yersey osariigi territooriumil surma 1500 inimest. Langemisel mürsu kaas awanes ja sealt wäljus surmakiirte aparaatidega warustatud marsielanike dessant, kes külwas surma ja hukatust kõigile elusolendeile. Sellele järgnes teade, et sama osariigi mitmetes osades on langenud uusi hiigelmürske, millest lastakse wälja uusi dessante. Marsilaste tehnikud samal ajal monteerisid kokku ennenägemata suuruses õhulaewu, kes kohe ajusid teele pommitama New Yorki ja New Yersey gaasi- ja süütepommidega.

Raadioreportaažh anti edasi wäga tõetruult

ja kõik Wells'i raamatu tekstis leiduwad kohanimetused olid asendatud Ameerika linnade nimedega. Mitmetes New Yorgi osades algas kirjeldamatu paanika. Südalinnas, Manhattan'is, inimesed jooksid naaberkorteritesse, hoiatades naabreid lähenewa hädaohu eest. Helisesid telefonid, mille kaudu hirmust wärisewad kodanikud püüdsid saada tõele jälile politseijaoskondades, ajalehtede toimetustes ja raadio ringhäälingutes. Üks New Yorgi politseijaoskondadest

kutsuti 10 minuti kestel telefoniteel wälja 2000 korda.

Samal ajal hargnesid New Yorgi tänawail kirjeldamatud sündmused. Nähti jooksmas hullunud inimesi märgade rätikutega ümber pea, mis pidi neid kaitsma mürkgaaside wastu. Pea kaotanud inimesed kisendasid: „Maailma lõpp on saabunud". Kirikutes tuli katkestada jumalateenistused, kuna pühakodade katuste alla kogunes siialt rohkesti käratsewat rahwast. Eriti suur paanika tekkis neegrite linnaosas Haarlemis.

Kus inimesed sõna otsemas mõttes hullusid.

New Yorgi tänawad kihasid mitmetuhandelisest hulkadest. Kära oli nii suur, et ei kuuldud politseiautodelt waljuhäältdajate abil edasiantawaid rahustawaid teateid. Mitmed kodanikud asusid perekondi wedama maale.

Asjasse pidid segama wahele walitsuswõimud ja wõtma tarwitusele erakordseid abinõusid raadioreportaažhi ümberlükkamiseks. Linnades kleebiti üles miljoneid lendlehti, milles kodanikke kutsuti üles mõistlikkusele.

ETA. New York, 2. nov.

(Havas.) Tõlised wahejuhtumid, mida kutsus esile Inglise kirjaniku Wellsi romaani „Maailmade sõja" raadiosaade, on põhjustanud wastawaid ringkondi looma kontrolli raadiosaadete kawade kohta. Columbia ringhääling on awaldanud kahetsust ja kinnitanud kuulajaile, et ringhääling ei lewita edaspidi enam uiisugust kawa, mis wõiks alarmeerida kodanikke.

Suurmeister P. Keres lendas Hollandisse.

Malesuurmeister Paul Keres lendas Ülemiste lennujaamast lennukil Hollandisse, kus lähemail päewil algab AWRO turniir kaheksa maailma parema maletaja osawõtul.

Puhastus Haifas.

Võitlused araablaste ja Briti wägede vahel.

ETA Haifa, 2. nov.

(Reuter.) Teraskiiwritega ja tääkidega warustatud wäeüksused korraldasid suurema läbiotsimise pärismaalaste basaarikwartaalis. Mitusada araablast on areteeritud. Praktiliselt on 100 protsenti araablaste ettewõtteid mainitud linnaosas suletud protestiks läbiotsimiste wastu. Tänaseks on wälja kuulutatud araablaste üldstreik.

Wõitlustes Briti wäeosade ja relwastatud jõukude wahel Haifa ja Nabluse piirkonnas on eile saanud surma hulk araablasi. Täna on Haifas wõetud ette uusi areteerimisi. Areteeritute hulgas on ka neli Araabia adwokaati-kristlast, kes on saadetud Akre koonduslaagrisse. Briti Wahemere laewastiku lipulaew „Warspite" saabus täna hommikul Haifasse.

Mässu ohvrid.

ETA. Jerusalem, 2. nov.

(DNB.) Ametlikult teatatakse, et wiimase nelja kuu jooksul on saanud Palestiinas surma 1.089 araablast, 219 juuti, 42 inglast ja 9 kõrwalist isikut. Samal ajawahemikul on saanud haawata 504 araablast, 454 juuti, 138 inglast ja kuus kõrwalist isikut. Oktoobrikuus on saanud surma 499 araablast, 58 juuti ja 14 inglast. Seega on saanud wiimase nelja kuu jooksul surma üldse 1359 isikut. Samal ajawahemikul on teostatud 66 sabotaažhiakti. Ühtlasi on häwitatud ligi 3.000 mitmesugust puud. Samuti on purustatud 75 maja ja 40 beduiinide telki.

Juhime seakasvatajate tähelepanu sellele, et

lahjad ja alakaalulised sead,

samuti poeginud emised ja kuldid ekspordiks elussigadena ei kõlba.

Kui siiski sääraseid sigu hoiatusele vaatamata müügile tuuakse, saab nende eest maksta **siseturu päevahindu, millised on märgatavalt madalamad eksportsigade hindadest.**

Lahjade sigade hind siseturul on praegu väga madal.

Ühing „Eesti Lihaeksport".

Tänavu eksporditud 256.999 tünni võid.

Kümne kuu kohta on või väljavedu 15 protsenti suurem kui mullu. Oktoobrikuus langes võieksport söödavähesuse tõttu.

Käesolewa aasta algusest kuni 1. nowembrini tõuseb meie wõieksport 256.999 tünnile eelmise aasta sama aja 222.242 tünni wastu. Kümne kuu wõieksport on seega suurenenud 34.757 tünni wõrra ehk üle 15 protsendi.

Oktoobrikuu wõieksport näitab eelmise aastaga wõrreldes wäikest tagasiminekut. Kuu jooksul eksporditi wõid Saksasse 10.494 tünni, Põhja-Inglismaale 7712 tünni, Londoni 6279 tünni, Itaaliasse 147 tünni, Palestiinasse 100 tünni, Kreekasse 120 tünni, kokku 24.853 tünni. Mullu oktoobris tõusis wõi wäljawedu 28.460 tünnile. Wähenemine on seega 3607 tünni ehk üle 12%.

Wõieksportdi wähenemist oktoobris selgitatakse tänawusügisese söödapuudusega. Kuiwa sügise tagajärjel lõppesid ädalad ruttu otsa ja selle mõju wõib oletada kogu talwe piimatoodangule.

Oktoobris eksporditi juustu 25.392 kilo.

Oktoobrikuus eksporditi juustu 25.392 kilo. Sellest kogusest läks 23.847 kilo Saksasse, 782 kilo Inglisse, 391 kilo Egiptusse ja 372 kilo Kreekamaale. Läinud aasta oktoobris tõusis juustueksport 26.506 kilole. Wähenemine seega üle 4 protsendi. Aasta algusest kuni 1. nowembrini weeti juustu wälja 168.993 kilo eelmise aasta sama aja 212.678 kilo wastu. Wähenemine kümne kuu juustu wäljaweos on seega üle 20 protsendi, mida tuleb panna Wenemaa turu ärajäämisele.

Kondenspiima väljavedu tõusis oktoobris 23 protsenti.

Kondenspiima wäljawedu tõusis oktoobrikuus 26.002 kiloni, millest läks Inglismaale 25.492 kilo ja wabalattu 510 kilo. Möödunud aasta samal kuul oli kondenspiima wäljawedu 21.134 kilo. Suurenemine seega 23 protsenti. Aasta algusest kuni 1. nowembrini weeti kondenspiima wälja 206.686 kilo, eelmise aasta sama aja 198.201 kilo wastu. Kümne kuu wäljaweos suurenemine seega üle 4 protsendi.

Kümne kuu piimapulbri eksport suurenes 71 protsenti.

Käesolewa aasta oktoobrikuus weeti wälja piimapulbrit 11.700 kilo, millest läks Saksamaale 8.700 kilo ja Soome 3.000 kilo. Läinud aasta oktoobris oli piimapulbri wäljawedu 9000 kilo. Suurenemine kuu kohta seega 2700 kilo wõi 30 protsenti. Aasta algusest kuni 1. nowembrini on eksporditud piimapulbrit 86.954 kilo möödunud aasta sama aja 50.600 kilo wastu. Piimapulbri eksport suurenes seega kümne kuu jooksul 36.354 kilo wõrra wõi üle 71 protsendi.

Sead on liiga lahjad.

Põllumehed saavad rammusate sigade turustamisel paremat hinda.

Waatamata hoiatustele, et lahjad ja alakaalulised sead eksportiks elussigadena ei kõlba, on wiimastel nädalatel eksporttapamajadesse kokku toodud wäga palju lahjasid ja kergeid sigu. Et suuri, lahjasid sigu, poeginud emiseid ja kulte on eksporttapamajadel wõimalik ainult sisetarbeks turustada, siis saab selliste sigade eest maksta ka ainult sisetaru päewahindu, mis on märgatawalt madalamad eksportsigade hindadest.

Kuna nõudmine sisetarbeks selliste suurte, lahjade sigade peale on wäga wäike ja nende hind on palju madalam kui rammusate sigade hind, siis peaksid seakaswatajad sigu enne müügilesaatmist püüdma wõimalikult rammusaks nuumata. Nõnda maksetakse praegu Tallinna turul suurte, lahjade sigade eest 60—65 senti liha kilost. Rammusate sigade eest, mis elussigadena eksportiks kõlbawad, on wõimalik aga eksporttapamajades saada 61—65 senti eluskaalu kilost.

Et ära hoida sisetarbeks liigset sealihahindade langust, mida esile kutsub rohke lahjade ja kergete sigade müügilesaatmine, tuleks põllumeestel selle eest tõsiselt hoolt kanda, et sead enne müügilesaatmist sedawõrd nuumatud oleksid, et neid kõlbaks elussigadena eksportida.

Põllumees V. Nõu 70-a.

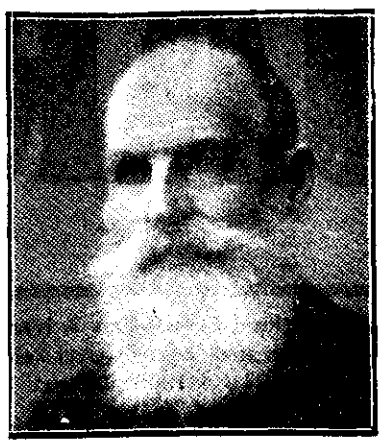

1. nowembril pühitses Läänemaal Karuse ((Massu) w. Ankru talu wanaperemees Wassil Nõu oma 70-dat sünnipäewa.

Juubilar sündis 1868. a. Muhu-Linnuse Neo talus talupidaja 11-liikmelises peres ühe noorema lapsena. Õppinud paar aastat külakoolis, tuli tal õige noorelt asuda oma leiba teenima. 35-aastasena ja neljaliikmelise lastepere isana sai juubilar Neo talust mõned wakamaad maad, kuhu asutas endale wabadikukoha. Pere suurenes ja sundis otsima awaramaid elamiswõimalusi. 1908. a. omandas ta Põides pool talu — küll esialgu wõlgu. 1912. a., kasutades pikaajalist laenu, julges agar mees omandada Massus 45-ha talukoha, mille ristis „Ankruks". Mainitud talu on juubilar koos oma perega wiinud korralikule järjele. Wana peremees on talu juhtimise üle annud küll wanemale pojale, kuid tööst ei saa weel tänapäewalgi loobuda.

Üheksast lapsest elab seitse, kes kõik leidnud iseseiswa elujärje, olles saanud isa kaasabil hea hariduse.

Jaan Põldra lahkus koolipõllult.

Tuntud kooli- ja seltskonnategelane Põltsamaal Jaan Põldra lahkus käesolewast õrpeaastast koolipõllult ja Põltsamaa linna algkooli juhataja kohalt, olles õpetajana töötanud 42 aastat.

Lahkumise puhul on Wiljandi maawalitsus awaldanud kaugaegsele wäsimatule töömehele tänu, märkides tänukirjas, et 42 a. jooksul kooli- ja seltskonnapõllul tehtud töö tulemusi ei saa hinnata tõwalise mõõdupuu järele. Maawalitsus loodab, et lahkuw töömees süski kaua weel suudab olla teejuhiks ning nõuandjaks kaswawale noorusele.

J. Põldra sündis 8. juunil 1877. a. Wiljandimaal. Lõpetanud 1896. a. õpetajate seminari Tartus asus ta tööle õpetajana, algul Pilistweres, ning 1899. a. Põltsamaal.

Wõihind tõusis 160 sendile kilo.

Wõihindade kujunemine toimus m. n. paranewas suunas. Nii noteeriti meie wõihinnaks m. n. Manchesteris 119—121 sh. cwt., s. o. 6 sh. cwt-lt wõi 14 senti kg-lt kõrgemalt. Wastawalt hinnatõusule wälisturul paranes ka meie eksportwõihinna noteering teisipäewasel noteerimisel 160 s-le kg. franko saatejaam.

Peekoni hind wälisturul tõusis.

Peekoniturul on seisund taas pisut kõwenenud. Eesti peekoni kõrgema sordi noteering Londonis tõusis 1 sh. tsn-lt 88 sh-le tsn. Ladude seis on tunduwalt wähenenud ja ei mõjuste enam turuseisundit.

Kodumaine noteering jäi endiseks, seega maksawad eksporttapamajad k. n. peekonsigade eest järgmisi hindu:

Tapakaal:	1. sort	2. sort	3. ja 4. sort
60 —72	88	83	sisetaruhinnad
72,5—75	83	79	„
55,5—59	83	79	„
75,5—80	79	75	„

ja elussigade eest:

90—120 kg raskused	61 s. eluskaalu kg.
121—160 kg. raskused	65 s. eluskaalu kg.
üle 160 kg. raskused	61 s. eluskaalu kg.

Kanamunadel noteeriti endine hind.

Kanamuna turuseisundi kujunemine toimus wälisturul m. n. üldiselt e. n. tasemel. Kuna hindades ei esinenud erilist muutust, noteeriti meil eksport munadel kui ka sisetarbemunadel endine hind. Seega maksab „Munaeksport" tootjaile eksportmunade eest kr. 1.15 kg. ja sisetarbemunade eest kr. 1.10 kg. franko kogumispunkt. Turutendents kindel.

Aedwiljatarg.

Aedsaaduste hinnad noteeriti Börsikomitee juures 28. okt. järgmiselt:

Õunad, sügisfordised, eksportkõlblikud pakkimiskuludeta franko Tallinn 36—38 s. kg. Tendents waikne.

Õunad, talisordised, tartu roosõun ja liiwi sibulõun, eksportkõlblikud, pakkimiskuludeta, franko Tallinn 36—44 s. kg. Tendents püsiw. Õunad töötustarbeks, sort antonowka, eksportkõlblikud pakkimiskuludeta franko Tallinn 30 s. kg. Tendents püsiw.

Sigurid eksportkõlblikud, pakkimiskuludeta franko kokkuostupunkt 15 s. kg. Tendents waikne.

Sigurid, ekskortkõlblikud, pakkimiskuludeta franko kokkuostupunkt 17 s. kg. Tendents ootaw.

Konserwkurgid, eksportkõlblikud, franko Tallinn ca 5 kg. neto-plekknõu 270 s. Tendents püsiw.

Jõhwikad, eksportkõlblikud, pakkimiskuludeta franko Tallinn 16—17 s. kg. Tendents elaw. Wõrreldes e. n. noteeringuga on sügisõrdiste õunte hind langenud 2—4 s. ja talisordiste hind kuni 6 s. kg. Töötusõunte hind on jäänud endisele tasemele, kus ta on püsinud juba pikemat aega. Sigurite hind tõusis 1 s. kg., konserwkurkide hind 2 s. ja jõhwikate hind 1—2 s. kg. Sibulate hind jäi endiseks.

Lina noteeriti 60—107 senti kilo.

Linahindade noteerimise komisjoni reedesel koosolekul määrati linadele ja takkudele järgmised hinnad:

	Wõru-Petseri.	Mujal Eestis.
R	107	105
SD	98	96
D	89	87
OD	80	78
LOD	71	69
S	62	60.

Takud 1. sort 69, 2. sort 59 ja 3. sort 49 senti kilo. Ehitustakk 15—20 s. kilo. Tendents tagasihoidlik. Hinnad jäid püsima eelmise nädala tasemele.

Turul waikne päev.

Tallinna turu ülewaade 2. nowembril.

Turul waikne päew, rahwast keskmiselt. Sealiha hinnad nõrgenesid mõne sendi. Tapetud metslinde rohkesti.

Kalaturg üsna rikkalik, wärskeid räimi, kilu, särgi, wimmasid rohkesti.

Aiawilja turul rohkesti wärskeid kapsaid, mitmel maamehel wankrikorem kapsaid müügile toodud, küsitakse 6 senti kilost, kuna alalised aedwiljamüüjad nõuawad kapsastest 8—10 senti kilo.

110 senti, soolatud sealiha 90—110 senti, seapead-jalad 50—70 senti, ploomirasw 110 senti, soolatud rasw 135—150 senti, suitsufink 175—240 senti kilo, weiseliha 50—100 senti, wasikaliha 50—110 senti, lambaliha 40—65 senti kilo.

Jäneseb 100—170 senti tükk.

Tapetud linnud. Haned 110—140 senti, kalkunid 130—150 senti kilo, pardid 200—300 senti tükk, kanad 80—170 senti tükk, kanapojad 60—100 senti tükk, metspadrid 80—100 senti tükk, tedred 200—275 senti tükk, põldpüüd 70—80 s., laanepüüd 130—150 senti tk.

Kanamunad 13—18 senti paar.

Piimasaadused. Meiereiwõi 175—185 s., pütiwõi 160—170 senti, kohupiim 35—40 s., hapukoor 100—110 senti, juustud sordi järele 80—170 senti kilo.

Mesi 180—185 senti kilo.

Terawiljasaadused. Nisupüülijahu 36—44 senti, manna 45—48 senti, sepiku jahu 30—34 senti, odrajahu 28—30 senti, rukkijahu 20—21 senti, tangud 30—35 senti, krutbid 35—38 senti, herned 30—35 senti, läätsad 33—35 senti, linnased 28—30 senti kilo.

Juur- ja aiawili. Kartulid 65 senti 20-ltr. mõõt, 5—6 senti kilo, peakapsas 6—10 senti, hapukapsad 20—25 senti, kaalikad 7—10 senti, peedid, 10—15 senti, porgandid 12—15 senti, kõrwits 15 senti, tomatid 15—60 senti, spinat 50—100 senti, salat 100—120 s., rabarber 20 senti, sibulad 25—30 senti kilo, melonid 100—120 senti, arbuusid 100—130 senti kilo, redised 5—10 senti kimp, lillkapsas 15—50 senti pea, hapukurgid 2—7 s. tükk.

Wärsked kalad. Räimed 18—20 senti, kilud 50—55 senti, tursad 13—15 senti, ahwenad 40—60 senti, haugid 35—60 senti, latikad 45—60 senti, kaameljad 40—45 senti, wimmad 35—40 senti, särjed 23—25 senti, räätsed 70 senti, lutsud 40—45 senti, kohad 70—130 senti, siiad 60—80 senti, angerjad 180—225 senti, forellid 180—225 senti, lõhed 200—300 senti kilo.

Põllutöökoja turbakomiteel laialdane tegevuskava.

Põllutöökojas peeti turbakomitee juhatuse koosolek, millest wõtsid osa järgmised juhatusliikmed: Turbakomitee asemikekogu poolt walitud J. Holberg Laura konwendist, W. Andewei Raasiku konwendist ja E. Haljasmaa Elwa konwendist, ning Põllutöökoja juhatuse poolt määratud P. Männik, A. Saar ja N. Kaliste. Turbakomitee juhatuse esimeheks waliti J. Holberg ning abiks P. Männik.

Turbakomitee wõttis wastu tegewuskawaks rida põhjapanewaid otsuseid turbamajanduse arendamiseks nii turbaühingute elujõulisemateks muutmise, rabade kasutamise, turbatööstuste mehhaniseerimise, turba kasutuse, turbaühingutele turba toomiseks ja kasuamiseks wajalise toetuse muretsemise, turba populaarteadusliku kirjanduse ja propaganda alal. Eriti põhjalikult arutati turbaühingutele toetuse saamise wõimalusi raba ettewalmistustööde teostamiseks ja töötuste mehhaniseerimiseks.

Otsustati järgmiseks koosolekuks, mis peetakse detsembri algul, wälja töötada üksikasjaline kawa turbaühingutele toetuse saamise wõimaluste selgitamiseks. Weel otsustati samme astuda, et turbaühingud saaksid olla weeühingu liikmed, mida praegu kehtiwad seadused ei wõimalda. See annaks paljudele turbaühingutele wõimaluse odawamalt turwast toota.

Peale selle wõeti weel wastu turbakomitee juhtimise kodukord.

Haridusministeeriumis valmis

põllutööliste kutseeksami kord.

õppetalundite kujundamine algab.

Haridusministri poolt anti käesolewa aasta algul Õppetalundite ja põllumajandusliku praktika korraldamise määrus. Nüüd on määruse ellawiimiseks kinnitatud **õppetalundite kodukord** ja õppetalundite kui põllumajandusliku praktika õppeasutiste wõrgu kujundamine wõib alata.

Õppetalundites peawad õiendama eel- ja järelpraktika põllumajanduslike kutsekoolide õpilased, kuid neis toimuks ka õppinud põllutööliste ettewalmistamine. Talundi õppetalundiks tunnustamist wõiwad algatada põllumeeste konwentide juhatused, põllumajanduslike kutsekoolide juhatajad ja riigile ning maaomawalitsustele kuuluwate talundite suhtes ka wastawalt riiklikud keskasutused ja maawalitsused.

Õppetalundiks tunnustamine wõib toimuda ka üksikul erialal, näiteks aianduse ja karjanduse aladel. Sel puhul on neil õppetalunditel õigus wõtta põllundusõpilasi tallu ainult wastawatest erikoolidest.

Põllumajanduslike kutsekoolide õpilased peawad töötama õppetalundites eelpraktika korras 6 kuud ja järelpraktika korras 5 ja pool kuud taimekaswu hooajal. Seejuures on Haridusministeerium asunud seisukohale, et wähemalt ühe taimekaswuhooaja peab iga põllumajanduslik kutsekooli õpilane töötama põllundusõpilasena **wäljaspool kodutalu.** Koolide õpilaste tööpraktika õppetalundis algaks 1. maist ja kestaks oktoobri keskpaigani wõi lõpuni. Praktikaaja lõpul annab õppetalundi juhataja õpilasele wastawa tunnistuse ja õpilane esitab koolile wastawa aruande.

Õppinud põllutööliste ettewalmistusajaks õppetalundis on wähemalt kaks aastat, sellest wähemalt üks terwe aasta ühes talus. Õppetalundi juhataja ja õppinud põllutöölise kutset taotleja wahekord on sarnane koolide õpilaste omaga, wälja arwatud, et nad saawad täie põllutöölise tasu, kuna koolide õpilastel see on piiratud prii ülalpidamise ja 10—30-kr. kuutasuga õppetalundi juhataja määramisel esimese praktikakuu lõpul.

Koolide õpilased määrawad õppetalunditesse wastawad koolid, õppinud põllutöölise nimetuse taotlejad aga Põllutöökoda.

Ühtlasi on Haridusministeeriumis walminud ja kinnitatakse ligemal ajal

õppinud põllutöölise kutseeksamite kord.

Peale õppetalundites õppijate wõiwad kuni 1. jaan. 1943. a. õppinud põllutöölise kutseeksami õiendada teatawasti ka need, kes on wähemalt 3 a. töötanud korralikus majapidamises, sellest ühe aasta maatulundiskonsulendi kontrolli all ja kui konsulent tunnustab selle töötamise rahuldawaks. Wastawalt sellele wõiwad õppinud põllutöölise kutseeksamid alata juba ligemal ajal.

Hiinal on sõjamoona veel kolmeks kuuks.

Tshiangkaishek avaldas manifesti. – „Nüüd alles sõda algab," ütleb marssal.

50.000 Hiina sõdurit ümber piiratud.

ETA. Shanghai, 2. nowembril.

(DNB.) Marssal Tshiangkaishek on seoses rahwuskogu poliitilise komisjoni istungiga Tshungkingis awaldanud teadaande, milles muuseas seletatakse, et sõda on jõudnud pöördepunkti. Sõja iseloom muutub ja nüüd algab kõigil frontidel, ka Jaapani liinide taga, sõda, mis haarab kogu Hiina. Sellel sõjal ei olewat eelkäijat ajaloos.

„Jomiuri Shimbun" teatab Hongkongist, et sinna on saabunud nii suurel hulgal relwi ja sõjamoona, et marssal Tshiangkaishek wõib jatkata sõda weel wähemalt kolm kuud. Pärast Kantoni wallutamist olewat nüüd otsustatud sõjamaterjali wedada Prantsuse Indo-Hiinasse.

ETA. London, 2. nowembril.

(Reuter.) Reuter sai Hiinast ametliku telegrammi, milles teatatakse, et marssal Tshiangkaishek on awaldanud Hiina rahwale 4.000-sõnalise manifesti, kutsudes rahwast jatkama wastupanu awaldamist jaapanlastele weel suurema sitkusega ja wahwusega. Tshiangkaishek toonitab, et Hiina on otsustanud tarwitada jaapanlaste suhtes wäsitamise taktikat. Hiina lääneprowintsid seatakse kaitseseisukorda. Neis prowintsides luuakse toetuspunktid pikaks sõjapidamiseks.

Veel üks uus rinne.

ETA. Shanghai, 2. now.

(Reuter.) Tawaliselt hästiinformeeritud allikast teatatakse, et 32 Jaapani laewalt on saabunud Jaapani wägesid Futsingis, mis asub 30 miili Futshoust lõuna pool poolel teel Shanghai ja Hongkongi wahel. Futshoust teatatakse, et Futshou sadam on täielikult häwitatud. Kõik pangad ja walitsusasutused on ewakueerunud. Ka tolliamet on katkestanud oma töö.

Jaapanlaste rohke sõjasaak.

ETA. Tokio, 2. nowembril.

(DNB.) Jangtse jõest põhja pool jaapanlased on saanud saagiks palju sõjamaterjali. Ametlikus sõjateadaandes üteldakse, et Jingtshengi lähedal on saagiks langenud üle 100 suurtüki, 50 autot, 26.000 kotti riisi, palju waguneid, relwi ja sõjamoona. Huaijuani lähedal on saagiks saadud 10 suurtükki, 50 autot, 300 kotti riisi ja palju sõjamaterjali.

ETA. Tokio, 2. nowembril.

(DNB.) Jaapani sõjaministeeriumi esindaja teatas teisipäewal, et Jaapani wäed on Wutaishani mäestikus Shansi prowintsis ümber piiranud umbes 50.000 Hiina sõdurit, kellede juhiks on kommunistlik kindral Jangshenwu.

Lõikuspüha Amblas lükati edasi.

Eelolewal pühapäewal pidi toimuma Amblas lõikuspüha, kus kõnega pidi esinema prof. Jüri Uluots. Mitmesugustel takistustel oldi aga sunnitud lõikuspüha lükkama edasi. Millal lõikuspüha toimub, ei ole praegu teada.

Kirna-Poaka tee valmis.

Möödunud nädalal lõppes uue Kirna—Poaka tee ehitus. Walminud teesja, mille pikkus ½ km., ühendab Pärnu jõe tagust Kirna walla osa Pärnu—Paide 1. klassi teega ja walla keskusega. Nimetatud teesja ehitus wõeti ette ühenduses uue Poaka silla ehitamisega, kuna uus tee wiib üle silla. Uue silla ja tee ehitamine oli kohapealsetele elanikele hädawajalik, sest wana sild ja tee olid kewadeti suurwee ajal üle ujutatud weest, nii et läbipääs ojutus wäga raskeks, eriti just kooliõpilastele. Uue silla ja walminud tee ehitus läks Järwa maawalitsusele maksma ca 20.000 kr.

Nende päewade sees lõpeb ka Särewere wallas asetsewa Ünari küla Wasikoja uue silla ehitus ja sild awatakse läbikäiguks. Wasikoja silda hakati ehitama möödunud suwel ja läheb maksma 5000 kr. ümber. Uus sild on puusild kiwisammastel.

Allikul ja Säreveres jättis 43 talupidajat oma teeosa korda seadmata.

Sügisesel naturaalkohustuse korras korraspeetawate teede rewideerimisel Alliku ja Särewere wallas selgus, et 43 teekohuslast ei olnud oma korras pidada olewaid teeosi antud tähtajaks korda seadnud, mispärast neile koostati protokollid wastutusele wõtmiseks.

Türi kaotas Pärnule males.

Teises woorus ei saawutatud ühtki wõitu.

Möödunud pühapäewal toimus Türil male-linnawõistlus Türi ja Pärnu wahel, mis lõppes Türile ootamatult suure kaotusega, punktide wahekorraga 10½:5½ Pärnu kasuks. Mõlema linna eest olid wäljas 8 maletajat ja mängiti kaks wooru. Esimesel woorul mängis Türi walgete wiguritega ja kaotas ainult 4½:3½. Esimeses woorus töid Türile wõite B. Mälksoo 1. laual ja E. Wiilup 7. laual, wiigile mängisid H. Uttopärt, H. Nurk ja J. Kukk. Teises woorus mustade wiguritega mängides sai Türi õige suure kaotuse osaliseks, nimelt 6:2. Teises woorus ei saawutatud ühtki wõitu, wiigile mängisid B. Mälksoo, H. Uttopärt, A. Narustrang ja J. Jaanowits.

Saksa läänekindlustuste hiigeltööd

viiakse lõpule juba enne talve tulekut.

Tööle on rakendatud 185.000 töölist.

ETA. Berliin, 2. nowembril.

(DNB.) Sõjawäe pressiosakonna juhataja major von Wedel on awaldanud ajakirjas „Die Wehrmacht" artikli Saksa läänekindlustuste kohta. Artiklis konstateeritakse muuseas, et Hitler oli annud juba 1936. aastal käsu wajalike ettewalmistuste tegemiseks Saksa läänepiiri kindlustamiseks. Juba 1936. aastal on ehitatud tähtsamatele kohtadele esimesed 118 betoneeritud kindlustust ja takistust. Ühe aastaga on ehitatud üle 500 betoneeritud kindlustuse. 1938. aasta maikuus oli Hitler sunnitud ühenduses Tshehhi kriisiga lastma lõplikult walmis ehitada lühima aja jooksul Saksa läänekindlustused läänerriikide wõimaliku kallaletungi korraks, et kindlustada absoluutselt Saksamaad igasuguse sissetungi wastu. Seejuures oldi sunnitud tööle rakendama umbes 100.000 tööteenistuslast, et ehitada esmajoones takistusi, kuna sõjawäe ehituswõimude 85.000 töölist pidid lõpule wiima poolelolewate kindlustuste ehitustööd. Peale selle on tõkete ehitamiseks tööle rakendatud weel jalawäeosi ja pioneerpataljone. Weel enne talwe saabumist lõpetatakse täielikult Saksa läänekindlustuste hiigeltööd, kirjutab major von Wedel.

Sõjavägi sai moodsa sanatooriumi.

Nõmmel awati esmaspäewal Wabariigi Presidendi K. Pätsi, Sõjawägede ülemjuhataja kindral J. Laidoneri, Peaminister K. Eenpalu, sõjaminister kindral P. Lill'i ja rea kõrgemate sõjawäelaste juuresolekul sõjawäe sanatoorium. Uus haigla tuberkuloosihaigetele on täiesti walmis haigete wastuwõtuks, kelledest esimesed saabuwad juba kolmapäewal. Sanatooriumis on ruumi 60 haigele, kusjuures 30 woodit on määratud ohwitseridele ja nende perekonnaliikmeile, 30 woodit allohwitseridele ja nende perekonnaliikmeile ning ajateenijaile sõdureile. Hoone ühes sisustusega läks maksma 250.000 krooni.

Mida Ungari nõuab Tshehhoslovakkialt?

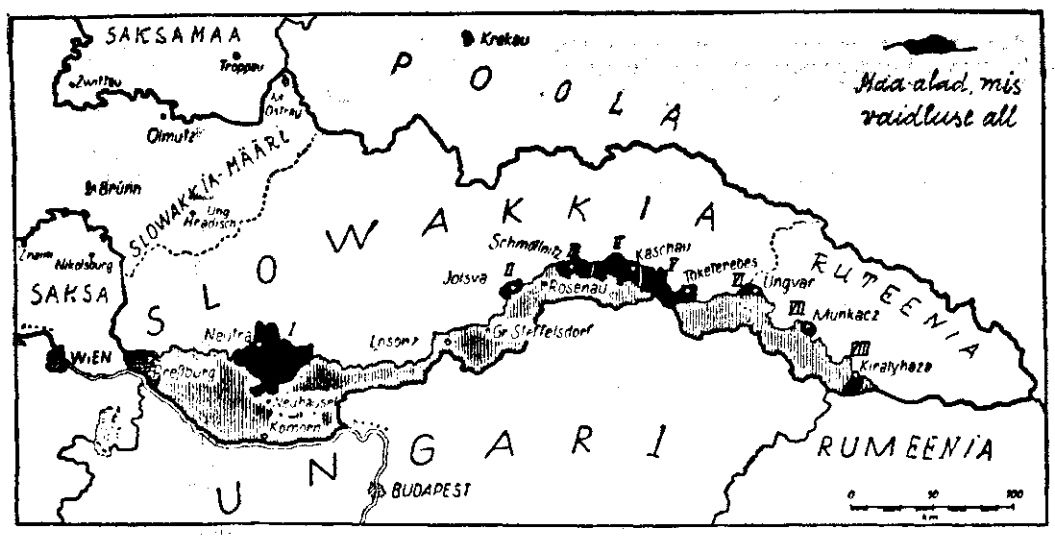

Kaart näitab neid rajamaid Slowakkias ja Ruteenias, kus asuwad ungarlased ja mida Ungari nüüd nõnab enesele. Maa-alade kohta, mis kaardil wiirutatud, on Budapesti ja Praha wahel juba jõutud kokkuleppele ja Tshehhoslowakkia on walmis neid loowutama, kuid mitte otsekohe, nagu seda Ungari nõnab, waid alles siis, kui kogu piiriküsimuse kohta on lõplik otsus tehtud. Mustad maa-alad kaardil on need, mis seisawad praegu waidluse all ja mille kohta nüüd teewad waheltsõbitajana oma otsuse Saksa ja Itaalia wälisministrid Wiinis. Nagu kaardilt näha, ei ole need maa-alad eriti suured, kuid nad wõtawad endi alla rohkesti linnu, nende hulgas ka Bratislawa (Pressburg) ja Ruteenia pealinna Uzhorodi (Ungvar).

„Slowakkia-Määrimaa" nime all kaardil märgitud maa-ala soowiwat nüüd ühineda Slowakkiaga, nagu slowakid seletawad, ja seal asuwat 800.000 slowakki. Piir Slowakkia ja Ruteenia wahel ei ole weel täiesti kindel. Mis kaardil märgitud, on senine administratiiwne piir.

Türi linnawalitsus otsustas.

Võeti vastu lisaeelarve nr. 2, ettevõtete lisaeelarve nr. 1, müüdi ehituskrunte ja otsustati muid küsimusi.

Türi linnawalitsuse wolikogu ülesannetes peetud koosolekul wõeti wastu linna 1938/39. a. lisaeelarve nr. 2, tasakaalus korralises osas 535 kr. ja erakorralises osas 1700 kr. ning linna ettewõtete lisaeelarve nr. 1, mis tasakaalus 876 kr. Erakorralise lisaeelarve summa läheb aianduskeskkooli kaswuhoone juureehituse teostamiseks.

Ettewõtete lisaeelarwes on nähtud kulutusi linna-apteegile weewärgi sisseseadmiseks ja linna elektriwõrgu ümberkorraldamise projekti koostamiseks ja ka uute liinide ehitamiseks. Teatawasti tuleb linnal tulewal aastal kogu elektriwõrk ümber korraldada, kuna linn läheb üle Ellamaa woolule.

Eragümnaasiumi õppejõududele lasteabiraha ja teenistuswanusetasu andmine otsustati eitawalt, sest kooli ülalpidamine wõtab linnalt niigi suuri wäljaminekuid, pealegi pole linna eelarwes selleks ette nähtud wastawat summat. Peale selle on eragümn. õppejõud keskkoolide õppejõududeks, kust nad saawad täispalga ühes lasteabiraha ja wanusetasuga.

Otsustati Järwa maawalitsusega ühise Türi jaoskr. terwishoiupiirkonna õe-ämmaemanda palkamiseks sõlmida leping, mille kohaselt õe-ämma-manda asukohaks on Türi ja palk makstakse pooleks. Kõrwalhoone ehitamiseks esitatud projekti kohaselt anti luba Teisi Järwelile ja August Laurile. Karl Alttile lubati oma ehituskrunt nr. 138 üle anda Robert Mitrowskyle, Anna Lindorgil krunt nr. 33-a üle anda Elmar Treuseldtile ja Joosep Mathiesenil krunt nr. 14 üle anda Anna Mathiesenile. Kristjan Leinjärwel lubati oma krundist nr. 10 eraldada maatükk, mille suurus 1571 rm, ja see anda Tallinna Immanueli Ewangeeliumi Kristlaste Wabausuühingule iseseiswaks hüpoteekküsuseks. Ehituskrunte müüdi pärisomanduseks Lokuta põllust krunt nr. 12 Alfred Kimmelile, Kiriku põllust krunt nr. 25 Tõnis Waldmaale ning Alliku põllust krunt nr. 14 Anna Mathiesenile, krunt nr. 33-a Elmar Treufeldtile ja krunt nr. 138 Robert Mitrowskyle.

Johannes Baumwerk on esitanud linnawalitsusele palwe lubada temal awada restoran Wiljandi tän. 18 asetsewa tema isa Jüri Baumwerki restorani ruumes, kes uuest aastast alates oma restorani pidamise õigused üle annab. Linnawalitsus otsustas palwe eitawalt, põhjendades seda sellega, et Türil on wäikese linna kohta liiaks palju alkoholseid müügikohti ja nimelt 5.

Ebro rindel

Franco ise juhib võitlusi.

Tema väed vallutasid tähtsaid positsioone.

ETA. Salamanca, 2. nowembril.

(DNB.) Nagu ametlikus sõjateadaandes üteldakse, on francolaste väed Ebro frondil walluttanud tähtsaid positsioone, muuhulgas San Marcose mäe ja Caballose mäestiku lõunapoolse haru. Wastane on kaotanud hulga mehi surnutena ja 349 meest wangidena. Francolaste lennukid on esmaspäewal õhuwõitlusis alla tulistanud seitse wastase lennukit.

Kindral Franco wiibis eile isiklikult sõjalistel operatsioonidel Ebro frondil.

Wõitluste kohta Ebro frondil teatab üks sõjakirjasaatja, et lähiwõitlustes on wallutatud wiis kaewikusüsteemi. Wallutatud positsioonide hulgas on ka Calaceite mäestik tähtsate kõrgustikega.

Võrumaal süüdati talu-hoone.

Öö wastu 1. nowembrit süttis põlema Wõrumaal Wastseliina wallas Mutsu külas Jaan Seimile kuuluwa talu elumaja, mis põles koos kraamiga maani maha. Kahjusumma tõuseb 3000 kroonile, kuna hoone oli tule wastu kindlustatud kõigest 1000 kr. eest. Tuleõnnetuse kohale ruttawa Wastseliina tuletõrje mootorpritsiga juhtus teel õnnetus, kuna see jäi porri kinni. Taluomanik Jaan Seim oletab süütamist. Selles ta kahtlustab üht oma lähemat sugulast, kellega elas wiimasel ajal waenus.

Mäo kontrollühig 10-a.

Koosviibimine kujunes meeleolurikkaks ja ilusaks.

Mäo karja-kontrollühing pühitses pühapäewal, 30. okt. oma 10. aastapäewa. Sel puhul oli Mäo algkooli ruumes korraldatud pühap. õhtul rikkalik peolaud, kus ligi sajapäine kontrollühingu liikmespere ja nende külalised aega lõbusalt mööda saates tuletasid meelde ühingu algpäewi.

Peoõhtu awas ühingu mõtte algataja, juhatuse liige J. Indermitte, andes ülewaate ühingu saamisloost. 12-liikmelisest asutamisühingust on kaswanud elujõuline kontrollühing.

Peokõne pidas karjakaswatuse konsulent A. Roosaare, märkides kontrollühingute tekkimisaluseid. Arwestades ühingu piimakarja järjekindlat paranemist (lehma keskmine piimatoodang ühingus on 10 a. wältel suurenemud üle 30% ja 30% tõuilmelise karjakogumi asemel on nüüd juba 70% ühingu karjadest tõuline või wähemalt tõutüübiline), on loota, et Mäo karjapidajad warsti on kodumaa eeskujulikumaid. Juba nüüd on ühingu keskmised andmed suuremad üleriiklikkudest keskmistest.

Esimeseks k-assistendiks oli ühingul prl. J. Allik. Praegune k-assistent on prl. E. Olwiste.

Peolauale, kus maitswate roogade wahele tehti tublisti ühislaule, järgnes jalakeerutus.

Wahepaladena assist. E. Olwiste juhtimisel nägusais rahwarõiwais neiud esitasid mitu rahwatantsu ja prl. E. Olwiste esitas hoogsa, õhtukohase deklamatsiooni.

Mäo k-ühingu juhatusse kuuluwad: W. Anderfeldt, J. Indermitte ja A. Tibo.

Vajangul varisesid rekordid.

P. Toomla Järwa uus tõstesunrus.

Pühapäewal ja esmaspäewal toimusid Wajangul maakonna spordiinstruktori juhtimisel kohaliku raskejõustikulaste treeningpäewad. Esmaspäewal korraldati samas omawahelisi tõstewõistlusi, kus hiilgawaid tulemusi näitas P. Toomla, ületades kõigis kahekäega tõstetes senised Järwamaa rekordid. Parimateks tulemusteks olid: sulgkaalus — P. Toomla — 222,5 kg (kolme tõste kogusumma); kergekaalus — R. Tipp — 217 kg ja poolraskekaalus — O. Rammo — 260 kg. Kuna praegu raskejõustiku hooaeg alles algamas, siis Waajngu tõstjad wõiwad tulewikus pakkuda weelgi paremaid tulemusi, eriti praegust treeninindu arwestades.

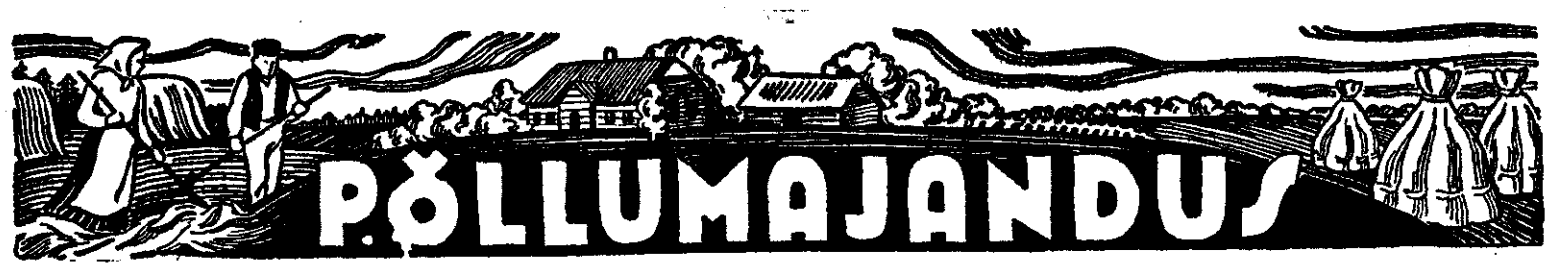

Maa saab liikuva auto-töökoja.

Uus algatus kiirustab talutöö mehhaniseerimist.

Põllutöökoja juures asus eilsest päevast tööle põllumajandustehniline talitus.

Eilsest päewast alates kutsuti Põllutöökoja juures ellu eriline põllumajandustehniline talitus. Wiimastel aastatel kuulus tehniline nõuanne ja selle ala küsimuste lahendamine nõuandetalituse ülesandesse. Tehnika kiiretempoline pealetung meie põllumajandusse ja selle tagajärjel järjest kaswaw tööhulk on aga näidanud, et tehniline ala meie põllumajanduses wajab iseseiswat ja erisuunalist arengut. Eritalituseks arendatult tulekšid täitmisele eritööjõududega kõik tehnilised erialad. Kui wõrrelda põllumehe agronoomilise nõuande kättesaadawust tehnilise nõuande kättesaadawusega, siis oli siin seni suurt mahajäämist, mis nüüd aga tuleb parandamisele.

Põllumajandustehnilise talituse töölesandeks

on mehhaniseerimise soodustamine, põllumajanduse elektrifitseerimine ja jõuküsimus, transport-, wesiwarustuse-, masin-riistade remont, lõhkeaine-, piksekaitseala küsimused, tehniliste oskusteadmiste lewitamine, põllumehe tehnilise kirjawara täiendamine jne. Arwestades weel seda, et tehnilisel alal on külluses seni puudutamata waldkondi, mis kõik weel lahendada tuleb, märkame laialdast töötwälja uuele talitusele.

Üksikasjalikumalt wõiks peatuda täiesti uuelaadse wiisi juures, kuidas põllumehele kättesaadawamaks muutub tehniline nõuanne.

Selleks aitab talitus n. n. „mehhaniseerimise nõuandla" — põllumehe juure sõitwa autobuse.

Mehhaniseerimise nõuandlas leidub igalt mehhaniseeritawalt alalt mehaanilisi abistajaid, nii jõuallikate, masinate-riistade, wesiwarustuse, elektri, transpordi, tööriistade jne. alalt, samuti leidub siin masinate tasuwust selgitawaid diagramme ja palju praktilisi näpunäiteid töötõtete hõlbustamiseks. Kogusummas on seal üle 100 mitmesuguse masina wõi selle mudeli ja arwukas kogu näiteid, kuidas tuleb töötada wõi kuidas mitte. Kui niisugune tehnilise ala küsimuste selgitaja põllumehe juure sõidab, siis on ta kahtlemata kahe käega wastuwõetaw. Mujal maades loetakse sellesisulist algatust eriti õnnestunuks mehhaniseerimise nõuandeala korrastusel.

Liikuw nõuandla püüab tehnilisel alal olla sama, mida agronoomilisel alal on meie maatulunduskonsulentide wõrk,

õieti weel rohkemgi, sest liikuw nõuandla on nagu uus side Põllutöökoja ja põllumehe wahel ja selle abil pääsewad põllumehe juure ka paljud teised põllumajanduse edendamise tehnilised nõuande küsimused, näitused jne.

Suu- ja sõrataudi vastu leitud kaitserõugete seerum.

Prof. Waldmann on leiutanud kaitse rõugeteseerumi suu- ja sõratõwe wastu, millest ta pidas referaadi Zürichis loomaarstide kongressil. Seda kaitserõugete seerumit on katsetatud tegelikult juba aasta aega ja uus seerum näib tõesti kaitswat loomi suu- ja sõratõwe nakatamise eest.

Prof. Waldmann, kaitserõugete seerumi leiuaja on suu- ja sõratõwe uurimisasutuse juhataja. Temal on suur katseasutus ühel saarel ja katsetamiseks suur kari. Katsejaama karjasmaad on kaitstud wõrkudega, nii et ka linnud ei pääse karjamaale.

Võitlus suu- ja sõrataudi vastu Rootsis.

Rootsi walitsus on tänawu maksnud karjapidajatele suu- ja sõratõbiste kariloomade tapmise eest 160 miljonit senti. Terweid loomi, kes on majapidamistest, mis on nakatatud suu- ja sõratõwest, on tapetud 40 miljoni sendi wäärtuses.

Suu ja sõratõwe wastu wõitlemist raskendab see asjaolu, et taud ilmnes Rootsis karja sõõtmise ajal karjamaal. Reis piirkondades, kus tuli ette taudi juhtumeid, keelati ära karja sõõtmine karjamaal. Karjamaal on loomade nakatamise wõimlused palju suuremad. Rootsis on tähele pandud, et ka linnud lewitawad taudi ühelt karjamaalt teise, eriti just kuldnokad.

Saksamaal hakkas taud juba wähenema. Taanis aga taudi lewik kaswab. Igal nädalal teatatakse 1200—1400 uuest taudi juhtumisest.

Rootsiski lewineb taud. Möödunud nädala jooksul on ilmnenud 30 uut taudi pesa ja taudisse nakatanud 160 karja.

Taudi piirkonnas on üldse 6000 lehma 4700 siga ja 400 lammast.

Maa kõigis osades wõetakse tarwitusele kaitseabinõud. Karjamaal karjatamise ja laatade kohta on antud erimäärused.

Usaldusepikojad maale.

Põllutööriistade ja masinate iga oleneb sellest, kuidas esiteks nendega töötamisel ja hooldamisel ümber käiakse, teiseks ka sellest, kui korraliklult ja asjatundliklult tehakse remonti parandustwajawate masinate juures.

Masinate remonti püüab enamasti põllumees ise teha, kuid kui wiga on wäga suur, siis minnakse kohaliku sepa juurde, kes siis oma tarkusele ja wilumusele wastawalt masina korda seab.

Taludes tarwitatawate masinate hulk ja mitmekesisus kaswab aasta-aastalt ja nende mitmekesisemaks muutumine nõuab seppadelt ikka ellam ja enam uusi teadmisi. Põllutöökoja ei wõimaldada põllumeestele esmaklassilisi masinate parandamisi, on korraldama hakanud erilisi usaldus-töö- ja sepikodasid maal. Nende töökodade pidajate teadmisi püütakse täiendada, samuti ka abiks olla nende töökodade sisustuse täiendamisel. Et eraldada niisuguseid töökodasid teistest harilikkudest, on neile wõimaldatud wälja panna erilisi silti.

Esimesteks usaldustöökodadeks ja sepikodadeks on:

Usaldustöökodadeks:

1. August Haidak — Narwa, Eha tän. 6.
2. Johan Tamm — Raasiku.
3. Waldeko Treiblatt — Lihula alewik.
4. Kuressaare Tööstuskeskkool — Kuressaare.
5. Eduard Tambur — Kuressaare.
6. Jaan Kuresson — Suure-Jaani, Wiljandi tän. 13.
7. Priit Aas — Põltsamaa, Pajusi mnt. 3.
8. Aleksander Kuuse — Antsla, Jaama tn. 8.
9. Karl Kriibi — Wana-Antsla aj.

Usaldussepikodadeks:

1. Karl Koidumäe — Kullaaru mõis, Rakwere.
2. J. Wirtal — Kolowere-Kalju, Laukna küla.
3. Tõnu Uusmaa — Wana-Rigala.
4. Alfred Hansberg — Emmaste w., Läänemaal.
5. Kusta Paats — Kurista aj., Wõnnu.
6. Johan Kuuse — Tõrwa, Weski tän. 8.
7. Eduard Müür — Tõrwa, Wiljandi tn. 12.
8. Olew Anier — Laatre aj., Walgamaal.
9. Walter Mets — Põlwa, Wõru tn.
10. Jaan Mets — Kioma wald Kõhri.
11. Paul Säinas — Koiola-Wanaküla, Wõrumaal.

PÕLLUTÖÖKOJA
USALDUSTÖÖKODA
OMANIK:
AUGUST HAIDAK

Mitmesugust moe vallast.

Wärwidest on tänawu talwel esikoha wõitnud telliskiwipunane mitmesugustes tumeduse astmetes. Peale selle näeb aga palju ka rohelist, sinist ja õhtukleitidena — lillat.

Kingad hakkawad jälle näitama terawamat nina, kuna see näitab jalga saledamana ja kitsamana. Kinga wärw on enamasti kokkukõlas kleidi wärwiga. Kaunistuseks wäga tihti walge nahkserwake.

Kaelawäljalõige muutub juba weidi suuremaks. Üsna palju näeb eest nelinurkset ja ümmarat lõiget, mis rohkem kaela wabaks jätab.

Õhtukleitidel on sageli üsna sügaw kaelawäljalõige. Seda wõib loomulikult lubada waid see, kellel on ilus kael.

Wöö püüwad kindlana, muutudes ainult wäljatöötuselt mitmekesisemaks ning leides ikka uusi kinnitamiswõimalusi: nöökid, seosed, mitmesugused pandlad ja ka nööriga punumine.

Kleidi tegumoes on pluusi osa wäga tihti ohtrasti kroogitud, rõhutades eriti rinnaosa.

Rahvuslikke toite.

Kodumajanduskoja nõuandjad, liikudes maal meie rahva hulgas, on kogunud mitmesuguseid rahvuslikkude toitude retsepte. Toome alljärgnevalt mõningaid neist.

Kartuli hapurokk (Muhust). 2 kilogr. kartuleid, vett, 3 klaasi rukkijahu, 2 klaasi nisujahu, suhkrut maitse järele.

Kooritud kartulid lõigatakse õhukesteks viiludeks, asetatakse külma veega keema, nii et vesi kartulitest vaevalt üle ulatub. Keedetakse kuni kartulid katki lähevad. Kallatakse siis ühes veega leivanõusse, tambitakse. Veidi jahtunult segatakse jahu hulka, nii et saab paras puder. Kui pole võimalik leivaanumas hapendada, siis lisada pisut hapuleiva taigent. Lastakse hapneda teise päevani. Hõõrutakse läbi sõela, keedetakse, lisades suhkrut kuni jahu hästi läbi keenud. Keetmisel hoolega segada. Süüakse külmalt rõõsa piimaga.

Piima hapurokk (Muhust). 1 liiter head petipiima, 1½—2 klaasi nisujahu (sõre parem), maitse järele suhkrut.

Külmale piimale segatakse juure jahu, keedetakse, lisatakse suhkur. Süüakse rõõsa piimaga.

Selja naise supp. 2,5—3 liitrit vett, ½ kaalikat, 1 porgand, ¼ värskekapsa pead, 6 kartulit, soola, 400 gr läbikasvanud sealiha, 1 sibul, 1 muna ¾ klaasi piima, soola ja püülijahu.

Keeva soolavette pannakse keema tükeldatud kaalikas ja porgand. Lisatakse ribadeks lõigatud kapsas ja tükeldatud kartulid. Kui kartulilõigud keema hakkavad, lisada juure munast, piimast, soolast ja püülijahust valmistatud vedel klimbitaigen — lisamisel keedunõus suppi kogu aeg segada. Kuupideks lõigatud sealiha küpsetatakse koos sibulaketastega pruuniks ja segatakse supi hulka.

Õpetagem lapsed kodu korras hoidma.

Wäga paljud emad kurdawad: „Ma ei suuda hoida oma kodu korras. Waewalt olen saanud toad korraldada, kui lapsed jälle need segamini ajawad, mustust sisse toowad ja korratust loowad."

Ja nendele emadele tuntakse kaasa. Leitakse, et lastega kodus olukord tõesti on raske ja waewarikas, kuna lapsed nii palju raskendawad kodu korrashoidu.

Millest tuleb aga see, et mõnes lastega perekonnas kodu korrashoiuga üldse rohkem waewa ei tundu olewat kui ilma lasteta? Millest on see tingitud, et mõned lapsed nagu iseenesest kõike korras hoiawad, koguni weel nagu emagi aitawad kodu korrashoiutöödel, kuna teiste pearõõmuks näib olewat segiajamine?

Siin mõjub osalt kaasa laste iseloom, kuid weel enam koduseid olud ja kaswatus. Lapse esialgne tegewus seisab täiskaswanute järeleaimamises. Kui ta näeb, et kodus on kõik korras ja kõik perekonnaliikmed eesotsas emaga hoolitsewad puhtuse eest, siis iemagi püüab teha sama. Meelsasti aitab ta siis ema korrashoiutöödelgi nii palju kui see seisab tema wõimuses. Rõõmuga wiib ta juba üsna wäikesena asju oma kohale, kui ta teab, et iga asi teatawasse kohta kuulub. Seega aitab ta kaasa kodu üldisele korrale.

Weel enam saame mõjustada lapse korraarmastust, kui anname tema hoolitsuse alla osa ruumist — lapse oma nurga, millès tema on ainuwalitsejaks. Juba üsna wäikeselt lapselt saame nõuda tema oma mänguasjade kokkupanemist. Tema hooit selle töö juures suurendab tundwalt omaniku ja wastutaja tunne. Samuti tuleb juba üsna wäikesile lastele eeskuju ja nõudlikkusega õpetada riiete korralikku kokkupanemist õhtul. Millalgi ei tohiks lubada riiete laiali jätmist wõi laiali pildumist.

Oma nurgakese järele ilmneb lapsel eriti suur tarwe siis, kui ta juba hakkab elama oma elu eraldi kodustest. Enamasti see algab koolis käimisega, kui laps saab asju, mille eest on wastutaw ainult tema ise. Siis ta soowib neid ka hoida tõsiselt ise hooldada. Siin teeme õieti, kui wõimaldame talle kas-wõi üsna pisikese oma nurgakese, kus ta wõib olla kindel, et keegi peale tema asju ei puuduta, midagi ära ei wisata, ei kaotata ega määrita. Kitsaste ruumiolude korral jatkub küllaldaselt wäikesest lauakesest laheda laekaga wõi wäikese riiuliga.

Lapse õppetöölaud peab olema ainult sõledapinnaline ja puhas. Seda wõib katta puhta paberiga. Lina määrdub ega ole kirjutamisel mugaw ega käepärane. Laua, laeka ja riiuli korrashoid peaks olema täielikult lapse ülesandeks ja teised ei tohiks siia üldse puutuda.

Puhta oma laua juures on lapsel rõõm töötada. Ta tunneb end ometi ühes kohas peremehena ning on õnnelik. Ühtlasi kaswab temas ka arusaamine korrast ja puhtusest ja sellega seoses olewaist töödest. Ta õpib pidama korda wähemalt oma asju ja ei too lisa perenaise suurele töökoormale.

SOE JA PRAKTILINE LAPSEMANTEL.

1. Sinisest pehmest villasest riidest lai mantel suurte taskutega. Piki mantlit jookseb eest alla hall karusnahariba, mis alt laieneb. — 2. Tumeroheline mantel omapäraselt karusnahaga äärestatud kraega ja taskutega. Käis on lõigatud pluusilikult ja käerandme kohalt kokku võetud. — 3. Punane villane mantel päris väikestele. Ilusa passe alt tulevad välja kummalgi pool kaks sügavat volti. — 4. Pruun bouclé-mantel tumepruuni varsanaha imitatsiooniga. Selline mantel sobib hästi suuremaile tütarlastele.

Belgia on keelanud elusloomade sisseveo.

Suu- ja sõratõwe ärahoidmiseks on Belgia walitsus ära keelanud elawate loomade sissewee Hollandist, Luksemburgist ja Taanist.

Peaminister K. Eenpalu Märjamaa rahwuspäewal

Kolm suurt ülesannet maaelu ümberkorraldamisel: ehitustegevuse otstarbekas juhtimine, kogu maa ülesharimine ja rahvaarvu tihendamine maal.

Peaminister K. Eenpalu wilbis pühapäewal Läänemaal. Ta külastas hommikupoolel Orgita kodumajanduskooli ja wöttis hiljem osa Märjamaa rahwuspäewast ja lõikuspühast, kus ta esines pikema könega.

Peaminister K. Eenpalu jöudis Orgitale, mis asub teel Märjamaale, kella 12 paiku päewal. Märjamaa ja lähem ümbruskond olid Peaministri tuleku ja rahwuspäewa puhul lipuehtes. Sissesöidul Orgita kodumajanduskooli oli püstitatud kuusewanikutega ehitud auwäraw. Orgital olid Peaministril wastas peale koolijuhataja proua A. Lutteri ja koolitalu walitseja agr. J. Lutteri, maawanem ühes oma abiga, maawalitsuse liikmed, Lääne-Saare prefekt, Kaitseliidu Lääne malewk. pealik, Riigiwolikogu liikmed Ed. Arnower ja A. Saar j. t. kohapealseid juhtiwaid inimesi.

Orgita kodumajanduskool (sarnaseid koole on wabariigis kokku 7) asub endises Orgita mõisa hoones. Kooli juures on internaat. Kool annab perenaise kutsele tarwiliku ettewalmistuse, õpetus kestab 1 aasta. Käesolewal aastal on Orgital 26 õpilast.

Õpilaskoor terwitas Peaministri K. Eenpalu lauluga ja lilledega. Peaministrile annetati mälestuseks kooli õpilaste poolt walmistatud wärwiline laudlina. Lühikeses könes Peaminister tänas kooli juhtijaid ja õpilasi südamliku wastuwõtu eest.

Peaministrile näidati õpilaste töö- ja eluruume, samuti majapidamishooneid ja koolitalu karja. Eriti tähelepandawad ja meeldiwad oma mustritelt ja wärwide koosseisult olid õpilaste poolt walmistatud käsitööd, põranda- ja seinawaibad, diiwanikatted, laudlinad, kleidid, pesu ja muud käsitöösaadused.

Kell 1 päewal Peaminister saabus Märjamaa alewikku. Sissesöiduteele oli püstitatud 2 dekoratiiwset, wanikutega ilustatud sammast, mille wahel leidus pealkiri — Tere tulemast! Kahele poole teed

oli kogunenud mitu tuhat inimest

— kohalikke elanikke ja lähemast ja kaugemast ümbrusest saabunud kodanikke. Peaministril olid wastas — Isamaaliidu osakondade esimehed, wallawanemad, konwendi tegelased, rahwuspäewa korraldawa komitee liikmed ja kohapealsete seltskondlikkude organisatsioonide juhtiwad tegelased. Aukompanii oli moodustatud kaitseliitlastest, spaleerid, mis ulatusid kuni kaitseliidu koduni, — maanoortest, noorkotkastest ja kodutütardest.

Peaministrit terwitati hümniga. Sellejärele temale esitati ametiisikuid ja teisi kohapealseid juhtiwaid tegelasi. Peaminister terwitas aukompaniid. Maanoored annetasid talle lilli, mille järele aukompanii koos orkestriga marssis Peaministrist mööda.

Nüüd sammuti Märjamaa malewkonna kodu ruumidesse, kus algas Märjamaa kihelkondliku

rahwuspäewa ja lõikuspüha aktus.

Saal suutis mahutada ainult 700 inimest, mitu korda rohkem rahwast pidi pöörduma koju tagasi. Kaitseliidu kodu saal oli dekoreeritud rahwuslippudega ja rohelisega. Könepult oli kaunistatud wiljawihkudega.

Waimuliku talituse pidas Lääne praost J. Jürgenson, mille järele awasõnad ütles korraldawa komitee esimees Ed. Arnower: Meil on kenaks kombeks saanud tulla sügisel kokku lõikuspeoks, et tänada Kõigekõrgemat, kes on lasknud walmida küllaldasel saagil. Tänawu ei pruugi põllumehel kaewata, sest salwed on kaunikesti täis. Peale looduswõimude oleneb wäga palju ka walitsusest, kuidas tema rahwa elu ja tegewust korraldab. Wabariigi Walitsuse juhtimisel põllumeestele on kindlustatud tema saagi eest korralikud hinnad, mille eest nad peawad tänulikud olema. Kuid head saagiaastad ei annud seda efekti, kui riiklikus elus walitseb rahutus ja korralagedus. Meie sisepoliitiline elu on nüüd rahunenud, sest riigilaewa juhtimine on seisnud osawates kätes.

Isamaaliidu Läänemaa komitee esimees maawanem A. Kasterpalu tähendas oma sõnawõtus: Elame suurte woolude wahel, sellepärast ei ole praegune aeg arwustamiseks, waid kõik peawad jõudumööda kaasa aitama Wabariigi Walitsusele tema töös. Wabariigi Walitsuse ja rahwa head suhted, hästiseatud majandus ja kodurahu — need onai tegurid, mis meid wõiwad edasi wiia praeguses olukorras. Maawanem palus Peaministrit anda edasi Wabariigi Presidendile K. Pätsile Märjamaa rahwa südamlikke terwitusi.

Peaminister pidas Peaminister.

kes lubas Wabariigi Presidendile edasi anda Märjamaa rahwa soowid ja tegi teatawaks Presidendi terwituse märjamaalastele.

„Lõikuspidu on tänupüha Kõrgemale juhile, kes meid nägematult kaitseb ja hoiab, samuti tunnustusawaldus meie endi eluwõitlusele. Märjamaal olewat tänawu lõikus olnud üle keskmise, kuid igal pool see ei olnud nii. Saagid on siiski rahuldawad. Need oleksid wõinud olla weel paremad, ja kui meie paremat lõikust ei suutnud manada esile, siis on see osalt meie endi süü. Tänawu olid küll ka looduslikud põhjused ja mõjutused takistamas.

Lõikusanni suurendamine

on raske wõitlustöö ja selles wõitluses peame edaspidistel aastatel endid rohkesti pingutama. Lõikuspüha kõrwal pühitseme tawaliselt ka rahwuspäewa, et suurelda sügawamalt rahwusprobleemide määrawa tähenduse suures ja tõmmata sihtjooni tulewiku jaoks.

Tunneme ja teame kõik oma ümbruse ilmet ja pilti. Kuid meie rühkimise ja teautsemise tulemused wõiksid seista weel kõrgemal tasemel. Oleme oma elu seadmisel wõitleja rahwas ja seda wõitlust tuleb weelgi rohkem teritada ja süwendada.

Kui waatame oma ehitusi, oma hooneid, kui puudutame üldisi peawarju küsimusi, siis peame märkima, et ääretult palju weel jääb soowida. Maal liikudes tundub tihti, et maamajad on mõeldud peamiselt hädawaialiku peawarju ja puhkuse andmiseks, kuid need on ometigi kohad, kus kõige mnu kõrwal kujuneb meie waim, meie keha ja kogu meie üldine ilme. Ühe maa hoonestuset wõib igaüks wälja lugeda, kas see rahwas on waene wõi rikas, milline on ta waim, ta kanaus ja edasipüüdlikkus. Sellepoolest meil on weel tarwis rohkesti sihikindlat rakendust, et wõiksime öelda, nüüd on kõik korras.

Meie maa üldilme on üldiselt hall.

Wärwirikkust näete ka uute ehituste juures wäga harwa. Silma haawab lagunenud olek, korras ei ole ka meie awalikud hooned, kooli- ja seltsimajad. Wõitluses oma maa pärast peame ühist tööd arendama, et tõsta oma kodud sellisele tasemele, kus need meie arenenud arusaamiste järele peawad seisma.

See ei tähenda, et peaksime nüüd palawikultselt hakkama ehitama. Meie ehitamistegewusel peab olema sihti ja otstarbekust. Wäga palju ehitusliku töö meil on jäänud pooleli. Kui algasime maareformi teostamisega ja uute põllumajapidamiskohtade loomisega, siis käis rööbiti sellega ka ehitustöö. Kui nüüd waatame neid hooneid, mis riigi algaastail riigi kaasabil püstitatud, siis on küll kõigil selge, et mõneküme aasta järele need waewalt weel on olemas. Hooned on tihti wooderdamata, seintel seen sees, puudu wad korralikud alusmüürid.

Rahwa kapital on lihtsalt raisatud.

Ei wõi öelda, et meie maareformi teostamisele asudes oleksime olnud iseäranis waesed. Ei olnud lihtsalt korrapärast juhtimist ei neil, kes selle laenu abil hakkasid püstitama hooneid. Meie ei wõi oma waradega käia nii pillawalt ümber. On arusaamatu, miks oma maamajad oleme ehitanud 30—40 aastaks ja miks mitte 60 aastaks ja kauemaks?

Meie ei pruugi endid eriti waesteks lugeda, kuid meie ei ole ka nii jõukad, et ainult puumaterjali kasutada hoonestamistel. Kui nüüd on hakatud intensiiwsemalt selgitustöö tegema, et meie oma ehitamistel peaksime rohkem tarwitama tulekindlat materjali ja kui seda materjali wõidakse ehitajale hoopis soodsamatel tingimustel kätte toimetada, siis näitab see juba, kuidas meil on hakatud ehitustegewust järjekindlamalt juhtima, mis peab edasi kestma.

Warsti tuleb rakendamisele

uus ehitusseadus,

mis näeb ette suuremaid juhtimise wõimalusi. Korrapärase ja läbimõeldud juhtimise järele on meil seni puudust tunnud, mille järeldusena ongi praegune olukord. Salb ehituspoliitika raiskab rahwa raha ja warandust. Niisugune pillamine peab kaduma!

Teist suurt wõitlusülesannet meie elu seadmisel tähistab hüüdlause —

kõik ma üles harida!

Kõik ehk ei aima selle hüüdlause sügawamat tähendust. Eriti Läänemaal ringi liikudes on pildid tihti õige kurwad. Näeme ainult wõsa, wesistunud laikusid, sammalt, soostunud maalahmakaid ja nende wahel üksikuid põllulappe. Korralikku metsa ei hakka pea üldse silma. See oleks üldpilt. Ja ometi siin elawad inimesed, nad on kutsutud siin elama ja armastama oma kodupaika ja armastawad ka. Kuid see maa ei ole sigw ja ei toida oma harjaid nii suurel määral, nagu ta seda peaks tegema.

Oleme juba 2000 a. kestel, juba Kristuse sünni päewist alates, seda maad siin wiljelnud, ja misinguised on selle ränga töö tulemused?! Pilt on troostitu. Kelle süü see on, see jäägu täna arutlemata. Ometi oleneb see meist endist, kas see maa kord muutub wiljakandwaks. Selle wõitlusülesande seadmisel peame arwestama liigikaudu 2 põlwe tööd ja waewa.

60, 70, 80 aastat peaks kuluma,

siis arwatawasti jõuame nii kaugele, kus wõime öelda — siin on mets, siin põld, siin niit ja karjamaa, idgi, järw ja mänguplats, et igal pool, kuhu waatad, on maa, mis kannab oma kindlat ülesannet. Kes põldu on harinud, see teab, mis tähendab wõita mõdaai looduse käest. See wõitlus nõnab ärmist wisadust ja selleks peab ühinema kogu rahwas, et oma walitsuswõimu juhtimisel teostada seda suurt ülesannet kahe inimpõlwe kestel. Selleks wõitluseks, mis juba on alanud, tuleb kõigile önne ja jõudu soowida.

Kolmandaks suureks wõitlusülesandeks on —

rahwaarwu tihendamine maal.

Rahwas on maal hõredaks jäämas, inimesed walguwad alewitesse, alewikkudesse ja linnadesse. Maa hõreneb, linn tiheneb. Paranemine järgneb ainult siis, kui kõrwaldame selle nähte põhjused. Siin puutume jälle kokku walusa peawarju probleemiga. Näib endastmõistetawana, et meil kõigil peab olema wäljawaateid oma elulesannete täitmiseks. Kõigil on loomulikku tungi iseseiswaks saamiseks. Maal waewalt kõik soowiwad peremeesteks hakata, selleks ei ole kõigil inimestel tahtmist ja eeldusi. Ometi on meil maal wähe selliseid eluwõimalusi, kus ka tööline wõiks oma olukorra seada nii, et ta saaks oma elupäewade lõpul öelda — olen oma elulesande täitnud, oma kodu loonud, lapsed kaswatanud ja need täiewäärtuslikude töötnimestena maailma saatnud. Selliseid wõimalusi on wähe nii läsi- kui ka teistel töölistel. Niisugune ebaloomulik olukord ei wõi kauem kesta.

Alates iseseiswuse aiaaastaist,

ei ole peaaegu midagi tehtud, maa tõõtõõsi tühiaksiooksmist seisma panna.

Tuletame meele kas wõi poyfiseadust. Sellel oli ühelt poolt mõningaid positiiwseid tulemusi, teiselt poolt ta on ärahirmutanud peremehed, kes ei taha enam oma krundile uusi elupaigemeid rajada. Ometi ei wõi maa selle hirmutunde pärast jääda rahwast hõredaks. Kui nüüd on püstitatud loosung, et peame aletama tööline olukorda, kus ta wõiks inimwäärselt oma elulesandeid täita, siis ei ole see sõnakõlks, waid tõsine tahe, mis tuleb ellu rakendada. Peame püstitama perekondlikke elamuid, et maal oleks wabu töökäsi ja et nende töökäte arw järjest kaswaks. Poyfiseadust läbi tekkinud hirm tuleb murda. Keskmisest suuremates taludes tuleb ehitada töömaju, suuremates taludes tuleb rajada rendikohti.

Üks 1905. a. teaelane märkis hiljuti — tahate maal jälle tekitada une maata inimeste klassi, kes olekski esimesed mässajad ja nõudjad, kui läheks jälle midagi lahti. Niisuguse waade on ekslik. Teame kõik, misiguised ülesanded meil seisawad ees. Maa palge muutmiseks jatkuks kahele inimpõlwele ränka tööd. Meil tõusewad töostuskeskused, elu muutub aastaseastalt intensiiwsemaks, kust aga tulewad töökäed? Waewalt saaksime arwestada ainult wälistööliste ja kuigi seda teeksime, toimetaksime targemini, kui nad asetaksime siia nii elama, et neil ei tarwitseks igal sügisel rännata tuldud teed tagasi.

Waewalt wõime 1905. a. olukordi wõrrelda praegustega. Siis ei olnud selliseid isöwõimaluisi ja selleist tekkiski wõitlust ja käärimist. Kui maal korralikud eluasemed on loodud, küll siis alewikkudest sirdutakse maale tagasi, kui neis osalt kunstlikult tekkinud keskustes hakkab kollitama töötuduse hädaoht.

Rahwaarwu tihendamine maal — see on üks meie suuremateist ülesannetest ja rahwas koos oma juhtidega peab siin saawutama tagasärgi. Need tagasärjed ilmnewad, kui meie maa elamisolud muutuwad kultuursemateks, kui maal on rohkem walgust, paremat hoonestust ja muid inimwäärseid tingimusi.

Kui maa suured ülesanded tõstame jälle auwäärsele tasemele,

siis peab maal olema rohkem juhtiwat ja korraldawat käit.

Nendeks juhtiwateks teguriteks peawad täiel määral kujunema omawalitsuse wõim ja seltskondlikud organisatsioonid. Maaomawalitsuse uenduse läbiwiimisel paljud ei aimanudki selle reformi tagamõtet. Waldade ümberseadmisel tahetigi saawutada seda, et juhtimisel jääksid sügawamad waod. Läbimail aastail omawalitsus ofutub hoopis tugewamaks ja juhtiwamaks korraldajaks, mis ei ole üksnes wõimu, waid ka seltskondlik asutus. See nõuab andekaid juhtiwaid mehi ja naisi, samuti majanduslikku jõudu, mida ei saa anda wäike wald. Uued wallad peawadki kujunema nendeks elujõulisteks keskusteks, kust rakendatakse meie maaelu ümberkorraldamise töö. Waewalt maksaks praegu kellelgi pahandada, kui waldade piiride ümberseadmisel riiwati mõnede kitsapiiriliisi hurmid ja wanu harjumusi. Las läheb weel mõni aeg ja siis selgub kindlasti, et need, kes selle reformi teostasid, ei mõtelnud seda pahasti.

Igaühel meist on palju teha, aga kohustusetundega olemegi maailma kutsutud. Peame elu elama nii, et oleksid seda saatmas sügawad jäljed. Õnnetu ja rahulolematu on see peremees ja tööline, kes ei jäta eneleit jälgi. Õnnelik on see ettewõtja, kelle töö järele käimad sügawad waod. Aga jätketäta on suur tööjangar, igaüks meist elab oma rahwale, oma saatusele, oma tulewikule ja nendele põlwedele, kes sammuwad edasi neid sügawaid jälgi pidi, mida oleme jätnud."

Peaministri kõne lõppedes lauldi hümni.

Järgnesid Märjamaa ja Haimre ühendatud segakooride ettekanded ja ühislaulud. Wahepeal kõneles Põllutööksja juhatuse liige Riigiwolikogu saadik A. Saar meie põllumajanduse arengust wiimastel aastatel. Lõppsõna ütles Isamaaliidu Läänemaa komitee sekretär E. Sõrmus.

Meeldiw aktus lõppes ühislauluga „Eesti lipp".

Metsaraie vanus vähendamisele.

Rahva tarvituseks asutatakse üle riigi 15—20 talmeaeda. — Lageraie kohti tuleb valida ettevaatlikult.

Revident-metsaülemad üle riigi koos.

Põllutööministeeriumi ruumes algas reedel üleriiklik rewident-metsaülemate koosolek, millest wõtsid osa ka metsainspektorid ja metsanduse büroo juhatajad. Koosolekut juhatas riigimaade ja metsade talituse dir. J. Luik. Koosolekul käsitati põnewamaid päewaküsimusi meie metsanduse alalt, kusjuures wõeti wastu rida tähtsaid põhimõtteid.

Esimese päewakorra punkti all kuulati ära metsainspektorite ülewaated metsaametkonna ülesannete täitmise, majapidamise juhtimise ja rewideerimise alalt. Nendes anti ülewaade riigi metsamajandusest möödunud aasta kohta. Järgmisena arutati metsakorraldusse puutuwaid tehnilisi küsimusi.

Küsimuse kohta — ebaõigete raiekohtade waliku tagajärjed metsa uuendamisele ja metsa seisukorrale — wõeti elawalt sõna. Nagu rewideerimistel selgunud, ei ole raiekohti igakord walitud õigest kohast. Selle tagajärjel tekib metsas suuri tühimikke, mis raskendawad metsastamist ja põhjustawad tuulemurde. Koosolek wõttis wastu otsuse, et

lageraie kohti tuleb walida ettewaatlikult.

Selle juures tuleb pidada silmas ka esteetilist külge, et näiteks teeäärsed kohad ei jääks lagedaks.

Rahwa tarwis soodwate suuremate taimeaedade kohta tehti koosolekul teatawaks, et ministeeriumi keskasutusel on kawatsus **asutada üle riigi 15—20 suuremat taimeaeda.**

Need annaks ümbruskonnale juba suuremaid puuistikuid, peamiselt koduümbruse kaunistamiseks ja teede äärde istutamiseks.

Tähtsaks küsimuseks oli koosolekul raiewanuse allawiimine seniselt tasemelt. On nimelt selgunud, et meie säilitame metsa raiumiseni liialt kaua, kuna praegu on raiepuude wanuseks 100—120 aastat. Wälis- ja siseturul on hakatud nõudma peenemaid saematerjale, mistõttu oleks põhjust kaaluda kiirema läbikäigu saawutamiseks raie wanuse wähendamist. Pealegi on selgunud, et Keik-Eestis puud ei püsi terwetena 100—120 a. wanuseni. Neisse tekib söödikuid ja mädanikke, mis lööb puu wäärtuse alla. Koosolek otsustas wõtta

metsaraie wanuse wähendamise kaalumisele, wähendades mõnedes piirkondades selle wanust 70—80 aastani.

Hummulis tulistasid salakütid taluperemeest.

Hummuli Aludaaku taluperemees Juhan Villipuu awaldas ametiwõimudele, et tema talu maadel on 7—8 jahimeest pidanud loata jahti. Kui ta jahimeestele lähenenud, on üks teda tulistanud ja sellepeale minema jooksnud. Talunik arwab kahes ära tundwat Hummuli walla mehi, kuna teised olnud tundmatud. Asja asus juurdlema politsei.

Suured sooharimistööd Itaalias.

Pontini soode ülesharimine maksab 200 miljonit krooni. — Uute asundustalude väärtus on 20.000—40.000 krooni.

Põllutöökoja esimehe A. Jürima muljeid Itaaliast.

Põllutöökoja esimees A. Jürima, kes septembrikuus wiibis wälismaal, tutwunes Itaalias wiibides lähemalt kuulsate Pontini soode ülesharimistöödega. Palusime A. Jürimad oma muljetest jutustada meie lehe lugejaile, millega ta lahkelt nõustus ja jutustas järgmist:

Pontini sood asuwad Roomast Napoli suunas umbes 90 kilomeetri kaugusel. Sõitsime sinna Roomast autoga piki wana kuulsat teed, Via Appiat, mööda. Roomast wälja sõites awaneb ilus waade ümbrusele, kuna igalpool on näha häid nisu- ja maisipõlde ning suuri aedu, kus kaswasid peaasjalikult wiinamarjad. Wiinamarjad kaswasid põldudel, mis sageli ulatusid kahel pool teed mitmeid kilomeetreid. Tihtipeale pole põldudel kaitseks otte ehitatud mingit aeda ja wäänkaswudel rippuwad suured kobarad wiinamarju teede weerel on täiesti kättesaadawad kõigile — kuid keegi wõõraist neid ei nopi. Tee möödub waheldumalt läbi orgude ja üle puudega kaetud mägede, torkab silma wanu waremeid, kõrgeid müüre, uhkeid sambaid. Need waremed on säilinud wana Rooma riigi walitsejate suwimajadest, ja on wanad üle 2000 aasta. Ka sõidame mööda paawsti suwelossist, mis asub künkal keset aedu ja parke.

Ligi tunniajalise sõidu järele täiesti tolmuta, heal teel olemegi kohal. Pontini soode ülesharimine oli raske töö, kuna sood kannatasid seisvá wee all, mille ärajuhtimine oli seotud suurte raskustega. Tööde läbiwiimine oli weel seda raskem, et Pontini soodes olid malaariahaiguse pesad, ja see takistas suurel määral tööde edukat läbiwiimist.

Ulal vasakul A. Jürima ühes abikaasaga ühe küla seltsimaja aias palmide all. — Ulal paremal A. Jürima vaatab härgadega pölukündi. — All vasakul suurema asuniku eluhoone ühes laudaga. — All paremal on kraav, millo kaldad on vooderdatud tsemendiga.

Juba aastasadu tagasi katsetati seda sood üles harida, kuid alati asjata.

Kuna aga maapõhi on seal hea ja Itaalial põllumaast on puudus, siis oli Mussolini selle küsimuse, Pontini soode kuiwendamise ja ülesharimise, uuesti wõtnud päewakorda.

Paremate asjatundjate poolt tehti põhjalikud kawad ja plaanid, kuidas seda sood kuiwendada ja ülesharimist läbi wiia. Pärast põhjalikke kaalutlusi ja arwutlusi asuti tegelikke töid läbi wiima 1931. aasta lõpul. Seni on põhjaweest kuiwendatud, puist ja põõsaist laastatud ja üles haritud umbes 60.000 hektaari uut maad.

Sellejuures on kaewatud 2000 km suuri kanaleid, 12.000 km kraawe ja on tehtud 400 km uusi, häid ühendusteid.

Sellel uuel maal on seni asundatud 2400 uut majapidamist, peale selle 4 uut linna, need on: Littoria, Sabaudia, Pontinia, Aprilia ja wiies linn Pomezia on asutamisel. Kaugemal uutest linnadest on asundustes enestes ehitatud seltsimajad ühes spordiwäljadega. Seltsimajade ümbrus on ilustatud rohuplatside ja ilupuudega, enamasti suurte palmidega.

Uued talud on umbes 8—30 hektaari suured, kõik ühes tükis. Itaalia kohta on need wõrdlemisi suured talud, kuna sealne soe kliima wõimaldab palju wähema maaga läbi saada. Hooned on telliskiwidest, wärwitud wäljaspoolt kas sinakas-halliks, roosaks wõi kollaseks. Hooned asuwad kõik uute teede ääres reas. Elumaja on kahekordne, magamistoad on teisel korral. Laut on elumajaga ühenduses, laudad on kõiksjal puhaslaudad — igas majapidamises on hästi wäljaehitatud sõnnikuhoidla. Suuremates taludes on weel kõrwalehitusi põhu, põllutööriistade jne. hoidmiseks.

Maad haritakse ja üldse ka kõik teised tööd tehakse sarwloomadega, kuna hobust ei peeta üldse.

Tööloomad on suurt tõugu, tugewad suurte sarwedega walkjas-hallid loomad, nii härjad kui ka lehmad. Saha ette rakendatakse olenewalt künnisügawusest 1 kuni 4 paari loomi. Suurte kärude ette, milledega weetakse põllult wilja koju wõi kodunt sõnnikut põllule, rakendatakse tawaliselt kaks looma. Selline tööloom-lehm ei anna kuigi palju piima — piimasaamiseks peetakse eriline wäiksem tõug hea piimaanniga lehmi. Weistepidamine tööloomadeks on neil kasulik, kui tööloom wanaks jääb ja enam tööd ei jõua teha, nuumatakse see täis ja müüakse lihaloomaks õige kõrge hinnaga, meie rahas umbes 300—400 krooni eest. Põldudel kaswatatakse peamiselt nisu, maisi ja suhkrujuurikaid. Maa on kõik üles haritud põlluks. Põllumees saab sellise uudiskoha kätte täiesti korras taluna, s. o. täielikult hoonestatult ja kõik ülesharitud maaga. Esialgne maa ülesharimine on teostatud traktoriga.

Niisugused uued talud lähewad Pontini soos maksma 20.000—40.000 krooni.

Esimestel aastatel talu kasutaja renti ega ostuwõlga ei tasu, kuna esimesed aastad wõtawad küllaldaselt kulu talu sissesead soetamisega. Praegu oli alles lõplikult otsustamata, kui pika aja jooksul peab asunik talu wälja ostma, kuid arwati, et 35 aasta jooksul.

Pontini soo ülesharimine on teostatud wäga põhjalikult, kõik suuremate magistraalkraawide põhjakaldad on kas tsementeeritud wõi kiwidega wooderdatud, selleks et wältida kraawide ummisturmist; samuti on kraawikaldad kahelt poolt piiratud traataiaga, et kaitsta kaldaid sissesõtkumise eest. Kõik teed, mis asundustest ristiu ja põiki läbi wiiwad, on kaetud kindla kattega ja on täiesti tolmuwabad.

Pontini soos on asustatud, nagu juba eespool tähendatud, 4 uut linna, need on suuremad keskused, kus on eeskujulikud walitsushooned, koolimajad, haiglad, agronoomilise nõuande keskused ja fašistliku organisatsiooni hooned, kus kaswatati noori ja õpetati wälja fašistlikku miilitsawäge.

Pontini soode kultiweerimine ja asustamine on nõudnud Itaalia riigilt wäga suuri summasid; kõrwutades seda meie asundustegewusega soodes, näeme, et meil on see palju lihtsam. Meil haritakse üles ainult mõni hektaar maad — isegi osa kraawe jääb kaewamata, mille all osa uute talude maad kannatab weel põhjawee all, samuti on meil hoonestamine palju lihtsam — seega

meie asundustalu läheb maksma 4—5000 krooni, kuna sealne talu läheb 5—10 korda kallimaks,

kusjuures talu hinnale pole juure arwestatud magistraalkraawid ja teed ning administratsioonihooned.

Pontini soode ülesharimine, mis on täiuslikum ja eeskujulikum ega jäta põllumehe seisukohalt midagi enam soowida, on juba lõppjärgus ja minewat maksma üldse 1 miljard liiri, seega meie rahas 200 miljonit krooni. Seepärast on raske tuua wõrdlusi meil ja Itaalias teostatud maaparandustööde wahel, tähendas Põllutöökoja esimees A. Jürima oma huwitawat jutuajamist lõpetades.

Oraste seisukord paranes tublisti.

Rukkioraste hinnang tõusis kuu jooksul 0,3 palli ja nisuoraste hinnang 0,1 palli võrra.

Taliviljaoraste seisukorda tuleb pidada täiesti rahuldavaks.

Wõrreldes eelmise kuuga on taliviljaoraste seisukord Riigi Statistika Keskbüroo põllumajanduslike korrespondentide andmeil **oktoobrikuu kestel tunduwalt paranenud.**

Tawaliselt näiwad septembris taliviljaorased paremaina ja oktoobris langeb hinnang, kuid tänawu on olukord wastupidine. Oraste kahjurite tegewus langeb tawaliselt käesolewa hinnangu eelsele ajale, kuid tänawu ei ole kahjuritest orastele sünnitatud kahju nimetamiswäärne. On teada waid üksikuid piiratud kohti kahjurite tegewusest, mis ei awalda mõju üldisele olukorrale.

Oraste seisundi paranemisele on aidanud tublisti kaasa

soodus ilmastik septembri ja oktoobri hinnangute wahel.

Ka sademeid oli rahuldawalt, kuid kohati siiski wäheselt. 47 protsendi korrespondentidest teatas wähesest sademetekogusest, 49 protsendi rahuldawaist ja 4 protsendi liigseist. Niiskusoludest weel paremad olid temperatuuritingimused. Wäga häist ja häist soojustingimusist teatas korrespondentidest 88 protsendi, rahuldawaist üle 19 protsendi ja halbadest kõigest 0,8 protsenti. Üldiselt märgitakse, et ilmastikuolud olid oraste kaswule ja arenemisele soodsad.

Rukkioraste seisundit hindasid korrespondendid keskmiselt 3,5 pallile eelmise kuu 3,2 palli wastu. Seega on

rukkioraste seisund paranenud kuu jooksul 0,3 palli wõrra,

mida tuleb pidada silmapaistwaks tagajärjeks. Läinud aasta samaaegsel hinnangul märgiti rukkioraste seisund 3,7 palliga, kuid siin tuleb arwestada asjaolu, et tänawune külw jäi märksa hiljemaks. Rukkioraste seisund näitab paranemist kõikides maakondades, kõige rohkem siiski Wiru-, Järwa- ja Harjumaal.

Nisuoraste seisund paranes piisut wähem kui rukkiorastel, nimelt 0,1 palli wõrra. Septembris hinnati talinisuoraste seisundit 3,3 pallile ja oktoobris 3,4 pallile. Eelmise kuuga wõrreldes paranes nisuoraste seisund kõige rohkem Petserimaal — 0,8 palli wõrra. Läinud aasta talinisuoraste samaaegne hinnang oli weidi parem — 3,5 palli. Sellele waatamata tuleb pidada tänawust taliviljaoraste seisundit silmapilgul täiesti rahuldawaks.

Valla hoolealune uppus kaevu.

Wiljandimaal Holstre wallas uppus öösl wastu reedet kaewu Koni talust eraldatud Tamme nimelises wäikekohas elutsenud Holstre walla hoolealune Mari Peet, 90 aastat wana. Kaew on 6 meetrit sügaw ning selles leidub wett umbes meetri sügawuselt. Kuidas wanake kaewu kukkus, seda keegi ei näinud. Arwatakse, et ta üle õue minnes komistas üle madalate rakete, pealegi oli ta puduliku nägemisega.

Konguta tööpõlgur töölaagrisse.

Reedel mõistis Elwa jaoskonnakohtunik tööpõlgurina kuueks kuuks töölaagrisse Konguta walla elaniku Woldemar Puki, 43 a. wana. Mees ei tee mingisugust tööd, waid ründab juba aastaid walawalitsust igasugu abipalwetega. Tasumata on tal ka mitme aasta maksud 120 kr. suuruses. Oma kohustuste mittetäitmist ja abinurumist põhjendab Pukk halgusega. Wald on lasknud Puki Tartu haiglas põhjalikult läbi waadata, kus mees tunnistati täiesti terweks ja tööwõimeliseks.

Elistvere kindlustuskassa 50-aastane.

Elistvere kindlustuskassal täitus käesoleval aastal 50. tegevusaasta. Selle tähistamiseks korraldas kassa pühapäeval, 30. oktoobril, juubeliaktuse ja ühise koostöibimise peolauas. Aktusest ja koostöibimisest wötsid osa kassa liikmed ja naaberseltside ning organisatsioonide esindajad.

Pildil Elistvere kindlustuskassa praegune juhatus. Istuwad pahemalt: A. Koskarn — juhatusliige, R. Nõmm — asjaajaja, L. Liblik — esimees, O. Kool — kassapidaja. Seisatwad pahemalt: R. Tammela — juhatusliige ja E. Annus — juhatusliige.

Ulila elekter jõudis Jõgevale.

Laupäewa õhtul kell pool 8 lasti Jõgewal Ulila elekter linna walgustuswõrku. Pidulikku sündmust jälgisid kutsutud külalised, eesotsas Majandusministeeriumi ja Rahwusliku jõukomitee esindaja inf. Weeruse, Tartu linnapea kindr. Tõnissoni, Tartumaa 1. jsk. politseikomissari Kolk'i j. t. Suursündmust jälgima oli kogunenud kestwast wihmasajust hoolimata ka umbes 500 jõgewlast.

Ulila woolu laskis Tartu linnapea lühikese sõnawõtu järele alajaama transformaatorisse, kust Jõgewa linnawanem J. Wõsu selle laskis linna walgustuswõrku. Järgnes terwituskõne inf. Weeruselt.

Peale pidulikku talitust siirdusid külalised linnawalitsuse poolt korraldatud kooswiibimisele ja jõgewlased kodudesse uut elektrit proowima.

Massiaru moodne kooli- ja rahvamaja.

Pühapäeval, 30. oktoobril toimus Pärnumaal Laiksaare wallas Massiaru 6-klassilise algkooli äsjawalminud hoone pidulik awamine ja pühitsemine.

Pühapäeval awatud koolihoone on üks kõige suuremaid ning moodsamaid kogu Pärnumaal. Hoone on kahekordne telliskiwiehitus ja wäljastpoolt kaetud silikaatkattega. Maja, mis ehitati Pärnu arhitekt Märt Meriwälja projekti järele, on ühtlasi ka rahwamaja, kuna hoone sisaldab peale kooliruumide ka awara ja näitelawaga warustatud saali. Wiimast kasutab kool wõimlemissaaliks.

Uus koolimaja läks maksma ümmarguselt 100.000 krooni. Ta on warustatud wesiwarustusega ning keskküttega. Raha sellise suure ja moodsa haridustempli ehitamiseks sai wald osalt oma summadest, osalt asunduskapitalilt ja laenuna Haridusministeeriumilt.

Pildil: uus koolimaja.

Saue mees sai rongi all surma

Esmaspäeval, usupuhastusepüha hommikul k. 8.20 ajal jäi Tondi jaama kohal Haapsalu kiirrongi nr. 35 alla ja sai silmapilkselt surma maamees, kelle isik jäi esialgu selgumata, sest ta taskuist ei leitud mingit dokumenti. Hiljem keegi Saue walla elanik tundis ära, et surmasaanu on Mart Mardi p. Lessep, 70 a. wana, pärit Saue wallast, Põlde talu omanik. M. Lessep, kes arwatawasti oli maalt tulnud kedagi külastama, tahtis minna jaamaesiselt üle raudtee, ei märganud aga kiirelt lähenewat rongi, wõi oli arwamisel, et rong jääb jaama ees seisma, kuid kiirrong Tondil ei peatu. Rongirattad purustasid mehe kelkkeha, kui ka ta käsi ja jalgu. Surm tuli kohe.

Suuremat rõhku tehnilisele nõuandele maal.

Põllutöökoja juures kutsuti ellu põllumajandustehniline talitus.

Põllutöökoja nõukogu otsusega on asutatud koja juurde põllumajandustehniline talitus, mille juhatajaks määrati senine Põllutöökoja tehnilise ala nõunik inf. G. Werret. Iseseiswa talituse asutamine tehnilisel alal on tingitud järjest suurenewate

mehhaniseerimise ja ratsionaliseerimise küsimuste

juurdetekkimisega põllumajanduses. Senine Põllutöökoja tehniline nõuanne ei jõudnud sellega kaasa sammuda ja selle ümberkorraldamine osutus paratamatuks. Seoses sellega on kawatsusel ka mitmed uuendused ja ümberkorraldamised Põllutöökoja tehnilise nõuande alal, mis selguwad juba lähemal ajal.

Uue põllumajandustehnilise talituse üleannete hulka on arwatud **üldine tehniline nõuanne põllumajanduses.** Selle alla kuulub talumajanduses tarwitusel olewate jõumasinate juhtide ettewalmistamine, talundite wesiwarustuse korraldamine ja kawandite koostamine, nõuanne mitmesuguste sisseseadete ja tööabinõude alal koos projekteerimise töödega. Põllumajanduslikud weoabinõud, nende kasutamine ja wäljatöötamine, masinate remontide korraldamine, elektrifitseerimise tööd põllumajanduses ühes eelarwete koostamisega. Peale selle kuulub talituse töö hulka põllumajandusliku lõhkeainete ala ja põllumajanduse mehhaniseerimisega seoses olewad üldised küsimused.

„Valge hädaoht".

rihmast, mis köitis teda istme külge, haaras siis pihku langewarju nööri ja hüppas pimedusesse. Teades, et ta on waenlasele märklauaks, ei tõmmanud ta warju enne lahti, kui umbes tuhande jala kõrguses.

Langewari tegi järsu nõksaku ülespoole ja awanes, kuid Viktor Raiefieldile näis, et möödus terwe igawik, enne kui langewari hakkas töötama, et hiiglaslik must wall oli ähwardawalt ligidal, et metsik kukkumise kiirus ei wähene ja et ta järgmisel silmapilgul pressitakse kokkupõrke jõust sodiks.

Need polnud õieti mõtted, waid mingisugused ebamäärased aimed, mis sähwatasid tal läbi aju, sest niipea, kui ta tundis langewarju awanewat, sai ta enesewalitsuse jälle tagasi ja waatas üles.

Kus oli wõõras lennuk?

Raiefieldi süda seisatas sekundi murdosaks: waenlane oli umbes kuuesaja jardi kaugusel ja manööwerdas parajasti, et talle uuesti kallale sööstа.

Tähendab: see oli lõpp! Polnud kahtlust, et nii osaw laskur, kui tod seal lennukis, tabab teda oma kuulirahega enne, kui ta jõuab maabuda.

Kuid Raiefield ei arwestanud Percival Gulli. Samal hetkel, kui Raiefield sooritas oma meeleheitliku hüppe, hõlmasid lennukit leegid. Nüüd wajus ta sik-sakiliselt üha madalamale, wedades enda järele paksu suitsujuga.

Kui waenuline lennuk laskus oma abitu ohwri poole, haarasid Percival Gulli äkilised õhuwood ja kandsid ta suures kaares lähenewa masina teele. Raiefield tundis leekide hõõgust ja nägi heledas walguses selgesti ründaja nägu.

Tema waenlane oli krahw Rolchambeau!

Pimestatud lõõmawast walgusest eksis Rolchambeau sihtimisega. Kuulid lendasid märgist mööda ja enne kui ta sai masina uueks rünnakuks ümber pöörata, puudutasid Raiefieldi jalad juba maapinda. Kukkumise hoogu wähendas heinakuhi, millele ta sattus, enne kui langewari ta weidi maad kaugemale heinamaale kandis.

Percival Gull põrkas umbes wiiekümne jardi kaugusel wastu maad ja leegitsewad rusud lewitasid rohkem walgust, kui see Raiefieldi meelt mööda oli. Kui ta parajasti langewarju nööre lahti lõikas, kuulis ta pea kohal jälle mootori mürinat. Karates kõrwale, heitis ta murule pikali, surudes pea wastu maad. Sekund hiljem langesid kuulid potsudes samasse kohta, kus ta äsja oli seisnud.

„Sa wiimane siga!" kiristas Raiefield hambaid, wabastades end langewarjust. Üsna ligidal seisis kiwiküün. Raiefield sööstis sinna poole, aga ta jõudis alles kuhjani, kui taewast tuli uus laadung tina. Jälle pääsis ta õnnelikult ja enne kui lennuk alustas kolmandat rünnakut, seisis ta juba küüni katuse kaitswas warjus.

„Jätke järele, Rolchambeau, teil täna ei wea!" hüüdis ta kahjurõõmsalt. Ja ta oli walmis kihla wedama, et krahw Rolchambeau ei taba teda täna ka kahuriga kahekümne sammu kauguselt.

Lennuki mürin nõrgenes ja kui Raiefield sõandas warjust wäljuda, järeldas ta eemalduwast mootoripõrinast, et krahw Rolchambeau oli wõtnud uuesti kursi Prantsusmaa poole.

„Arwatawasti jättis too ettewõtlik mr. Grusel mõne akna lahti. Pean weenduma, kas kõik on korras. Ma ei kahtle, et ta tungis majja kõõgipoolsest küljest."

Tuba hõlmas pimedus. Aga Victor Raiefield sõandas oma pelgupaigast wäljuda alles siis, kui ta kuulis wälisukse sulgemist. Onneks oli Paul Wellington unustanud kabineti ukse lukustamata. Ja Viktor oli talle selle eest wäga tänulik, sest wastasel korral tal olnuks wäljapääsuga suuri raskusi.

Enne lahkumist awas ta rahakapi, kuid seal ei leidunud midagi, mis oleks puudutanud Hartby surmajuhtumite wõi salakaubitsemise küsimust.

Otsustades, et kõõgiukse kaudu oli lihtsam wäljuda kui läbi akna, keeras ta ukse seestpoolt lahti, eemaldas riiwid ja kaitseketid, ning astus rahulikult trepile, et sealt kaduda pargi puude warju.

Koduteel meenutas ta taksos istudes kõiki äsjaseid sündmusi. Tegelikult polnud ta midagi saawutanud, kuid weene, et Gail pole kurjategija, muutus temas üha tugewamaks. Ja pealegi oli tüdruk ise tunnistanud, et ta armastab teda. Mis puutus Paul Wellingtoni, siis oli see mees weel suurem mõistatus kui Gail seda oli olnud. Aga mõlemad oskasid waikida ja Raiefield ei lootnud enam, et tal nende kaudu õnnestub lahendada Hartby surmajuhtumite saladust.

16. peatükk.

Peale ülemuse külastamist polnud Viktor Raiefieldil järgmise päewa ennelõunal enam midagi teha. Alles õhtupoolikul läks ta Bob Strongi juure ja kuulis temalt, et politseiwõimud olid wõtnud kõik Londoni suubuwad maanteed piinliku walwe alla. Iga auto, mis oli teel pealinna, peatatakse ja otsitakse läbi. Selline oli korraldus, millest peale sir Basili, wälispolitsei ülema ja paari kõrgema õhuministeeriumi ametniku polnud kellelgi aimu.

Viktor Raiefieldi käsutusesse anti Percival-Gull-masin, ja mitu tundi enne salakaubitsejate lennuki oodatawat ilmumist, ristles ta juba kanali kohal, lennates kustutatud tuledega.

Päew oli olnud palaw ja pilwitu. Isegi öösel oli nähtawus parem kui tawaliselt, sest kuu kumas heledalt ja iga siraw täht taewa tumedal taustal kiirgas oma jao walgust.

Viktor Raiefield poleks salakauba wedamiseks kunagi walinud säärast ööd. Kui lennuk, mida ta lootis näha, tõesti julges alustada teekonda, siis näitas see, et uimastuswahenditega kaubitsejate trust ei kartnud enam midagi ega kedagi.

Kella weerand kolmeni polnud Raiefield silmanud weel ainustki kahtlast lennukit. Oli wäga wõimalik, et ta seda üldse ei näegi, sest tal polnud aimu, kust see pidi tulema ja kuhu suunduma. Oli kindel, et lennuk ei sõitnud harilikku õhuteed mööda, ja et ta tuled olid kustutatud, selles polnud ka wähematki kahtlust. Raiefield ei lootnudki, et lennuk alustab sõitu kusagilt mandri lennusadamast, sest arwatawasti oli Mancet' kogemus temaga sundinud neid oma tegewuskawa muutma.

Juriidiline nõuanne

Wastus Ingejale 1287: Karjateest kraawide läbikaewamisel peawad sillad ehitama ja edaspidi korras hoidma kraawi kaewajad, aga mitte teekasutajad, kui wiimastega pole teisiti kokku lepitud. Samuti pole teekasutajad kohustatud karjatee äärseid kraawe korras hoidma, mis teeäärsete maaomanikkude poolt kaewatud. Teekasutajad on kohustatud hoolitsema ainult, et teeäärsetele põldudele loomade poolt kahju ei tehta ja wastutawad selle eest. Mil wiisil nad seda kahju ära hoida suudawad, kas tee äärde aedu ehitades wõi kraawe kaewates, wõi kumbagi mitte tehes, on nende endi walida, kui see teisiti pole kokku lepitud, wõi määratud kinnistusraamatus tee serwitundi tingimistes.

Wastus Ingejale 22680: Lamba söödale andmisel pidite kokku leppima ka sööda tasu suhtes. Kui seda teinud pole, siis peate tasuma seda kohalikkude hindade kohaselt, mille kokkuleppimatuse korral kindlaks teeb kohtu poolt määratud asjatundja. Söödal olemise ajal sündinud talled kuulumad Teile kui lamba omanikule, samuti will, ja neid wõite tagasi nõuda, kui neid sööda tasuks pole lubanud. Enne peate maksma wõi wähemalt pakkuma söötmise eest rahalist tasu.

Wastus Ingejale 15220: Wäljaspool weeühingu tööde kawa weejuhtmeid wõib omal kulul kaewata, kuid ei saa selleks sundida naabrit, käesolewal juhul rajakraawi kaewamiseks metsawalitsust, kes ei ole kohustatud neist kuudest osa wõtma. Püüdke siiski weel selle kohta metsaülemaga kokkulepet saawutada.

Wastus Ingejale 31595: Kui riigilt saadud koht on krepostеeritud wõõrasisa nimele, siis wõib ta sellega talitada oma äranägemisel. Pöörake adwokaadi poole, kuna küsimusest ei saa selgust Teie pärimise õiguste ja wahekordade kohta, mille kohta olulist andmeid Teie ei tea kirja teel ette tuuagi ja mida ainult suusõnaliselt adwokaadiga selgitada ja seisukohta wõtta saab.

Wastus Ingejale 4769: Pärijaks kinnitamise kohtu otsuse põhjal, mis kohtust wälja wõtke, wõite ennast talu omanikuks lasta kinnistada kas notari kaudu wastawat awaldust esitades wõi isiklikult kinnistusjaoskonda minnes ja kohtuotsust esitades, mispuhul Teilt wastawale awaldusele allkiri wõetakse ja see töendatakse. Teatawasti peawad kinnistusjaoskonnale esitatawatel awaldustel allkirjad tõestatud olema notari poolt, mis õigused on ka kinnistusjaoskonna sekretäril. Wallawalitsuse poolt allkirja tõestamine kinnistusasjades ei ole maksew. Kinnistusjaoskond on awatud igal äripäewal, wälja arwatud reedel wõi laupäewal.

Üldine nõuanne

Wastuseks Ingejale Tartumaalt. Teie soowite raamatu järgi õppida kombeid ja käitumist nii seltskonnas ja igal pool. Wõime teile soowitada selleks „Moodsa Elu Leksikoni". See raamat on ligi 1000 lehekülge suur ja puudutab igakülgselt kõiki seltskonnaelu awaldusi. Raamat maksab umbes 7—8 krooni. Jälgige meie kuulutuskülge raamatu tellimise kohta.

Juukseid saab wärwida mustaks mitmesuguste juukselwärwidega, milliseid saab osta rohu- ja kosmeetikatarwete-kauplustest ja ka apteegist. Wärwimise õpetus on igal pakil juures.

Wastuseks Ingejale nr. 6592 teatame, et Petter mootoreid esindab Eestis Eesti Tarwitajateühisuste Keskühisus (E. T. K.) aadress EKÜ Tallinn, Narwa mnt. 27. Lähemaid teateid saate sealt.

Wastus Ing. 3932. Teatame, et tööd praegu Tallinnas on wõrdlemisi raske leida ja teile sealjuures kuidagi abiks olla on meil kahjuks wõimatu. Tawaliselt on nii, et sügisel suwiste hooajatööde lõppedes walgub Tallinna rohkem töötsijaid ja neid kõiki rahuldada on raske. Meie järelepärimisele teatati meile teie küsimuses mainitud wabriku juhatuse poolt, et praegu neil ei ole näha ette tööliste juurewõtmist niipea. Wõite ju weel ise otseselt pöörata wabriku juhatusele palwega, kes teile arwatawasti siis teatab, kuidas on olukord tööjõumisega.

Wallasekretäri ja -abi koha saamisel nõutakse omawalitsussekretäri kutset ja seda wõib saada ainult gümnaasiumi haridusega isik pärast wastawate eksamite sooritamist riikliku komisjoni ees. Täpselt on määratud ära need nõuded wallaseaduses R. T. 32 — 1937. a. art. 310.

Wastuseks Ing. 4769. Nõõri immutamiseks ilmastiku mõjule wastupidawamaks, on soowitaw kasutada männitõrwa ja wärnitsa segu kuumendades seda kuni muutub ühtlaseks massiks. Wee juurelisamisel pole mõtet, kuna kuumendada tuleb ligi 300°, seega auraks wesi juba warem ära. Segu wahekorral pole olulist tähtsust, wõite wõtta nii nagu kawatsesite — 1 osa tõrwa ja 2 osa wärnitsat.

Kasulikke teateid põllumehele

Laatu peetakse 4. novembril: Tapal, Tõrwas, Nissi alewis, Riisipere wallas, Tamsalus, W.-Jrboska alewis. 5. now.: Rootowa wallamajas, S. Kambja asunduses, Rakweres 2 päewa, Antsla alewis. 6. now.: Kassinurmel Kaarepere wallas, Ala-Rõuges, Kihelkonna alewis.

Rukkeid, otri, kaera, nisu ja segawilja ostab körgema päewahinnaga A. Donde ja A. Kopelimäe Tapal, Ambla mnt. 8. Wastuwõtmine iga päew.

Kodu- ja metslinde ning jäneseid ostab alates 5. novembrist eksporditks Eesti Munaeksportdi punkt Tapal, Suurturg 1. W. Astanin.

Põllupidajailt ostab rukkeid, nisu ja kaeru Ed. Seidelberg Tapal, Jaama tän. 3.

Wana talu müüa Järwamaal, Kirna raudteejaamast 2,5 km. Talu suurus 27 ha. Lähemalt O. Rahulalt Järwamaa Majandusühisuse abikauplusest Kärewere raudteejaama juures. Telefon: Kärewere 4.

Uus riigihoiukassa agentuur awatakse Läänemaal Körgesaarel.

Lõhkeasjanduse kursused toimuwad Walgamaal. 3. now. — Helme wallas agr. Keskülla Laane talus. 4. now. — Karula wallas J. Korpi Männipalu talus. 5. now. — Karula wallas R. Kogeri Rebase talus. Kursuste algus igal pool kell 9 homm. Juhatab agr. Rentik. Osawõtu maks 1.50 kr. isikult.

Loodi raudteejaamas wõetakse peekon- ja eksportsigu wastu igal esmaspäewal kella 13—16 Wõhma eksporttapamajale.

Saaremaale asutati 7 mut parandatud maatõugu kuldijaama: Laimjala walda Randwere külla Iwan Aawiku juure, Muhu-Suurwalda Jga külla Iwan Liiki juure, samasse walda Soonda külla Jüri Sooääre juure, Hellamaa walda Siniste Wiktor Agari juure, Leisi walda Asuka külla Aleksei Kuusk'i juure, samasse walda Hiiewälja külla Teodor Randi juure ja Waljala walda Awiste külla Otto Maripuu juure.

Rakwere linnawalitsus annab 12 aastaks rendile linna päralt olewa Lilleoru talu alates 1. maist 1939. a. Pakkumised esitada linnasekretärile hiljemalt 7. now.

Nisu, rukkeid ja otri ostab leiwawabrik „Ceres" Tartus, Riia tän. nr. 123.

Arstlik nõuanne

Wastus Ing. R. T. Naha haigusele nime anda haigust nägemata pole wõimalik, sellepärast pöörduge arsti poole, et haiguse nime teada saada. Kui peaks juhtuma, et rohud, mida kohalik arst wälja kirjutas, ei aita, wõite pöörduda haiguse nimetust ära tähendades meie poole; eks meie soowita siis omapoolt rawi, mis on kohane Teie haigusele.

Hamba kiristamine wõib tulla närwilisusest, ussidest, mõnest sisehaigusest j. m. Sagedamaks põhjuseks laste juures on ussid. Usside olemasolu tuleb kindlaks teha wäljaheidete analüüsi läbi, ja kui neid leidub, siis wälja ajada. Kui osutub, et usse ei ole, andke poisile õhtul juua ½ klaasi palderjani teed. Silmahaiguse asjus pöörduge Tartu Ülikooli silmakliinikusse kirjaliku järelepärimisega.

Raadio saatekava.

Neljapäev, 3. november.
Tallinn — Türi — Tartu.

7.00 äratusmäng. Võimlemine. 7.20 päevauudised. 7.30 hommikukontsert (helipl.). 8.15 hommikupalvus — õp. R. Koolmeister. 8.35 perenaistele. Turuteated. 16.50 teated ja reklaam. 17.00 Türi: Inglise keel edasijõudnutele — R. Seth. Tallinn ja Tartu: Orkestrite paraad (helipl.). 17.30 muusika kohvikust „Harju". 18.10 mudilastele. „Kui Puravik maja ehitas", A. Dahlbergi kuuldelugu. 18.40 päevauudised. 19.00 õige aeg. Teated. 19.05 viis minutit tervisele — dr. med. M. Kask. 19.10 koorilaul. Tallinna Naislaulu Selts, juh. G. Ernesaks. 19.35 nimede eestistamise kümmeminut. 19.45 majanduslik ringvaade — L. Grandberg. 20.00 Säravaid tähti filmitaevast (helipl.). 20.25 „Mister Wu", Vernoni ja Oweni näidendi järele kuuldemänguks seadnud A. Üksip. Tegelased: Wu Li Tshang, mandariin — R. Tarmo. Nang Ping, tema tütar — O. Ungvere. Robert George, laevaseltsi direktor — A. Sunne. Proua George, tema naine — L. Lasner. Basil, nende poeg — V. Alev. Colman, laevaseltsi ametnik — R. Opsola. Näitejuht — F. Moor. 21.15 G. Verdi helitöid. RR orkester, juh. P. Nigula. 22.00 õige aeg. Päevauudised ja sporditeated. 22.10—23.00 Põhjamaade muusika. RR ork., juh. P. Nigula.

Reede, 4. november.
Tallinn — Türi — Tartu.

7.00 äratusmäng. Võimlemine. 7.20 päevauudised. 7.30 hommikukontsert (helipl.). 8.15 hommikupalvus — õpet. R. Uhke. 8.35 Tallinn ja Türi: Turuteated. 11.00—11.40 kooliraadio. „Gaas, gaas-..." Gaasist kui relvast tänapäeva sõjas ja gaasikaitsest. Kuuldepiltideks koostanud major M. Haber. 16.50 teated ja reklaam. 17.00 mandoliinimuusika. Kirillovi kvintett ja heliplaadid. 17.45 Türi: „Enne koosolekut", kuuldepilt maanoorte tööst. 18.00 Türi: põllumajanduslik päevaküsimus. 17.45 Tallinn ja Tartu: Valsside keerises (helipl.). 18.10 lastele. „Vanaema surm", J. Parijõe jutustus. Loeb Mari Möldre. 18.40 päevauudised. 19.00 õige aeg. Teated. 19.05 P. Ardna soololaule. A. Viisimaa (tenor). 19.25 eesti keel — R. Kress. 19.45 kodumaa ringvaade — A. Oidermaa. 20.00 „Kamina juures", meeleoluline muusika ja vestlus õhtutunniks. Koostanud G. Helbemäe. 21.05 Mag. H. Fischer: Tsaarivalitsuse vastased lendlehed Riigi Keskarhiivis. 21.25 Hispaania muusika. RR orkester, juh. prof. R. Kull. 22.00 õige aeg. Päevauudised ja sporditeated. 22.10—23.00 sümfooniakontsert. RR orkester, juh. prof. R. Kull, ja Elsa Avesson (klaver).

Wastus Ing. nr. 7277. Naha fügelemine on teie juures tingitud naha tundelisusest ja närwilisusest. Soowitan tarwitada kahe nädala wältel Calcinot'i 3× päewas 1 teelusikatäis piima sees, ja siiia taimetoitu. Haiguse edaspidisest arenemisest palun teadustada.

Croydoni õhujaam oli lubanud Raiefieldile otsekohe teatada, kui mandrilt lahkub mõni eralennuk Inglismaa suunas. Kuid seni polnud saabunud mingit hoiatust.

Kell armatuurlaual näitas 2.17. Raiefield oli lennanud juba kaks tundi kuue tuhande jala kõrguses. Ta oli asjatust tiirlemisest mere kohal juba tüdinenud, kui ta märkas Dunganessi sihis liikuwa lennuki sõidutulesid. See oli eralennuk ja kuna temale selle tulekust polnud teatatud, ärkas ta huwi silmapilkselt.

Katkestades mootori tegewuse, hakkas Raiefield liuglema. Teine masin oli umbes kaks tuhat jalga tema all, ja Raiefield lootis, et kui ta peab praegusest kursist kinni, siis õnnestub temal wõõrast jälitada.

Tundmatu lennuki põrin tugewnes aina ja teades, et lendur nüüd mingit muud müra ei kuule, lülitas Raiefield jälle oma mootori käima. Suundudes siis paremale, alustas ta eelsõitja jälgimist.

Oli wõimalik, et ta raiskas ainult oma aega, sest senini polnud wõõra lennuki liikumises ilmnenud midagi kahtlast.

Kuid paari minuti pärast muutis Raiefield oma arwamist. Wõõras lennuk kustutas äkki sõidutuled, paistes nüüd waid ebamäärase liikuwa warjuna. Ja sedagi waid selle tõttu, et öö oli erakordselt selge.

Viktor kortsutas kulme. Poole minuti eest oli wahemaa mõlema masina wahel olnud alles palju wäiksem. Nähtawasti oli teine lendur teda siiski märganud.

Kas wõõras taipas, et teda jälitatakse wõi oletas ta, et kohtamine toimus juhuslikult?

Igal juhul oli imelik, et ta kustutas nawigatsiooni tuled. Ja kui ta weel ei kahtlustanud, siis ei tohtinud talle mingil tingimusel järele sõita, kuna ta siis, taibates, et tal ollakse kannul, oleks pöördunud mandrile tagasi.

Ja seda pidi iga hinna eest wältima. Sellepärast oli mõistlikum hoiduda körwale.

Raiefield muutis kurssi, lennates jälle sinnapoole, kuhu ta oli suundunud wõõrast lennukit kohates. Ta ei lootnud teda täna enam näha. Kuid juba paari minuti pärast ilmusid wõõra sõidutuled uuesti silmapiirile.

„Imelik, wäga imelik," pomises Viktor Raiefield. Wahest mõtles too tundmatu, et hädaoht oli juba möödas? Aga miks lendas ta nii madalalt ja kõigi tulede särades?

„Kui ta on see, kelleks ma teda pean," mõtles Viktor Raiefield, „siis kustutab ta ranniku läheduses jälle tuled."

Masin pöördus läände ja tõusis ülespoole, olles Raiefieldi lennukist nüüd hulga körgemal. Nähtawasti püüdis wõõras wõimalikult waikselt ja tähelepanu äratamata pääseda üle ranniku joone. Ja kui ta hetke pärast uuesti kustutas märgutuled, ei kahelnud Raiefield enam, et see oligi wastane, keda ta oli oodanud.

Nüüd oli paras silmapilk Croydoniga raadioteel ühenduesse astuda.

„Hallo, Croydon! Hallo Croydon! Percival Gull G—XWA kutsub. Percival Gull G—XWA kutsub. Kahtlane masin sõidab kustutatud tuledega Hastingsi suunas. Körgus kaheksa tuhat jalga. Kõik!"

Siis kordas ta oma läkitust ja hetke pärast saabus wastus:

„Hallo Percival Gull G—XWA! Croydon wastab. Wõtsime teatawaks: wõõras masin suundumas Hastingsi. Informeerime Scotland Yardi. Kõik!"

„Hallo Croydon! Korras."

Wahepeal oli Viktor Raiefield jõudnud ranniku kohale. Wõõrast masinat polnud enam näha. Aga see ei kurwastanud Viktorit. Tema oli oma ülesande täitnud. Politsei patrullid on walwel ja salakauba saadetis konfiskeeritakse enne, kui see jõuab Londoni.

Kuid Raiefield rõõmustas liiga wara. Nüüd wast algas tõeline seiklus, kusjuures ta jälitajast muutus jälitatawaks.

Täiesti ootamatult ilmus wahepeal süwenenud pimedusest wõõras lennuk uuesti nähtawale.

See sõitis nüüd hoopis madalamalt ja kihutas otsejoones Raiefieldi suunas.

Mis see tähendas? Kokkupõrke hädaohtu polnud karta, sest teine masin lendas weidi körgemalt kui tema oma. Aga miks pöördus ta äkki tagasi? Polnud ometi wõimalik, et ta oma laadungi kuue tuhande jala körguselt oli alla heitnud?

Paari sekundi wältel nägi Raiefield nii lennukit kui ka selle kaitseprille kandwat juhti päris selgesti. See oli momendil, kui wõõras masin kihutas temast üle. Lendur kummardus allapoole ja ta kinnastatud käsi askeldas millegi läikiwa terasriista kallal.

Ning too oli — kuulipilduja!

Raiefieldi käed ja jalad tegutsesid wälkkiirelt, nihutades ja keerates wajalikke kange ja seadiseid. Masin põikas körwale ja langes järsku. Siiski liiga hilja tinarahe eest pääsmiseks. Onneks ei tabanud üksi kuulidest Raiefieldi ennast, kuid lennuki üks tiib oli nüüd täis pisikesi augukesi.

Raiefieldi ainsaks relwaks oli rewolwer. Ent sellest polnud abi. Kõik olenes nüüd tema lendamisoskusest, sest nad wiibisid kuue tuhande jala körgusel ja wõõras masin oli tema omast palju kiirem.

Waenlane oli jõudnud uuesti ümber pöörduda ja tormas jälle täie hooga tema poole.

Viktor kiristas hambaid. Kiire liigutus — ja seekord õnnestus tal taas wiimsel sekundil körwale põigelda.

Siis laskus ta järsult. Aga kui masin saawutas tasakaalu, märkas ta, et jälitaja oli end samuti langetanud. Ja et waenlane polnud halb lendur, see ilmnes sellest, et ta oli juba sada jalga Raiefieldist allpool ja kihutas nüüd otsejoones üles. Kuulide rahe tabas uuesti Percival Gulli.

„Olgu!" mõtles Viktor Raiefield, „tema on osaw, aga mina olen kawalam!"

Mõlemad masinad laskusid metsiku kiiruse ja müraga. Maapind oli nüüd umbes kahe tuhande jala kaugusel.

Aga enne kui Raiefield suutis toibuda peadpööritawast langusest, tabas lennukit uus tinawaling. Ja seekord sattusid kuulid bensiini tanki. Tasane sihin reetis Raiefieldile, et ta ei tohtinud enam sekunditki kaotada, kui ta tahtis weel päästa oma elu.

Tal ei tarwitsenud tagasi waadata, ta teadis nagunii, et Percival Gulli sabast kerkis walget udutaolist suitsu. Kärme wõttega wabastas ta end

Preemiavõit langes Tallinna.

3000-kroonine võit Kuressaarde. — Võitude väljamaksmine algab 2. ja 3. novembril. — Kollane värv oli seekord õnnejumala väljavalituks.

Klassiloterii loosimise wiimaseks päewaks jäänud 10.000-kroonine preemia koos 3000-kroonise wõiduga tuli wälja loteriirattast reede hommikul warakult, mõni minut enne kella 9-at. Suurwõidu wõitjaks osutus pileti nr. 13.490 kollase wärwi omanik. Wõidupilet on müüdud „Rahwaülikooli" raamatukauplises, Tallinnas. Sealt wõitja kohta teateid päridagain, wastati meile, et piletiraamat on müüdud pooleks kahele tundmatule, kes on arwatawasti Tallinna elanikud.

Teiseks suuremaks wõiduks oli reedel piletiraamatu nr. 27.738 kollasele wärwile langenud 3000 krooni. Wõidupilet oli müügil Kuressaares, „Meie Maa" trükikojas ja wõitja on arwatawasti kuressaarlane.

1000-krooniseid wõite tuli reedel loosimisel wälja arwult wiis. Esimene neist langes pileti nr. 53.595 kollasele wärwile, mis oli müügil Küttejõu jaama lähedal asuwas August Karpa kauplises. Järgmise 1000 krooni wõitis pileti nr. 41.609 sinine wärw. See pilet oli müügil o.-ü. „Mootori" liiklemise korraldaja Sihweri juures. Kuna piletimüüja wiibis reedel wäljaspool Tallinna, ei saadud kontrollida wõidu omanikku. Kolmas 1000 kr. langes pileti nr. 25.526 sinisele wärwile. See pilet on müüdud Juuru postkontorist. Pileti nr. 24.979 punane wärw omandas neljanda 1000-kroonise wõidu, olles müügil Sangaste postkontoris. Wiimane 1000-kroonine wõit läks Narwa, pileti nr. 54.041 punase wärwi omanikule. Piletiraamat oli müügil Narwas, Erendi raamatukauplises.

500-kroonised wõite oli jäänud loteriirattasse loosimise wiimaseks päewaks samuti wiis. Esimene neist tuli wälja pileti nr. 49.580 rohelisele wärwile. Wõit on müüdud Tallinna peapostkontorist. Pileti nr. 39.973 kollane wärw wõitis järgmise 500 krooni. See pilet oli müügil Krediit Panga Wõru osakonnas. Karuse ümbruses läks kolmas wõit pileti nr. 8798 kollase wärwiga. Pilet on müüdud Karuse Laarwitajate Ühisuse kaudu. Neljanda 500 krooni wõitjat tuleb pidada tallinlaseks, kuna wõitnud piletiraamat müüdi „AEG" elektritarwete kauplusest Tallinnas. Wõitjaks on pileti nr. 39.759 punane wärw. Wiimane 500-kroonine wõit läks pileti nr. 9968 sinise wärwiga Sinti. See on tellitud keskmüügikohast postiteel kellegi üksiktellija poolt.

7. klassiloterii 2. loosimine lõppes reede päewal kell 12.20 min. Wõitude wäljamaksmine algab keskmüügikohast kolmapäewal, 2. nowembril ja teistest müügikohtadest neljapäewal, 3. nowembril. Käesolewa klassiloterii kolmas loosimine toimub 30. nowembril ja 1. detsembril.

Seekordsel loosimisel oli õnnejumala soosikuks kollane wärw, kuna peawõit ja preemia langesid mõlemad sellele wärwile. Samuti tuli kollase wärwiga wälja rida teisi suuremaid wõite.

Wõidud kroonides.

Pil. nr.	Sin.	roh.	koll.	pun.
38888	7	7	7	7
38915	7	7	7	10
39057	7	10	7	7
39080	10	7	7	7
39348	7	7	7	7
39464	10	7	7	7
39466	7	7	10	7
39590	7	7	7	7
39645	7	7	7	7
39676	7	7	7	7
39739	7	7	7	7
39859	7	10	7	7
39958	7	7	7	20
39961	7	7	10	10
40041	10	7	7	7
40051	10	7	7	7
40088	7	7	7	20
40140	7	10	7	10
40399	7	7	7	7
40407	7	7	7	7
40720	7	10	7	7
40762	20	7	7	7
40792	7	10	7	7
40806	7	7	7	10
40831	10	7	10	7
41120	7	7	20	7
41129	7	7	7	7
41131	7	7	10	7
41158	7	7	7	10
41205	20	10	7	7
41221	7	7	10	7
41279	7	7	10	7
41371	7	7	7	10
41444	1000	7	7	7
41460	10	7	7	10
41540	7	7	7	10
41577	7	7	7	7
41616	7	7	7	7
41852	7	7	7	10
41856	7	7	7	7
42034	7	7	20	7
42045	10	7	10	7
42086	10	7	20	7
42117	7	7	7	7
42135	7	7	7	7
42170	7	7	100	7
42176	7	7	7	7
42288	7	10	7	7
42319	10	7	7	7
42445	20	20	7	7
42454	10	7	7	7
42477	7	7	10	10
42505	7	10	7	7
42508	7	7	10	7
42613	7	10	7	7
42701	7	7	7	7
42754	10	7	7	10
42767	7	7	7	7
42825	7	7	7	7
42842	7	7	7	7
42848	7	10	10	7
42855	7	7	7	7
42884	10	7	7	7
42892	7	7	10	7
42924	7	7	7	7
42988	7	7	7	7
43214	7	7	10	7
43287	7	7	20	7
43302	10	7	7	7
43369	7	7	20	7
43373	7	10	7	7
43388	7	7	7	7
43414	10	7	7	7
43424	7	7	10	7
43554	7	7	7	10
43748	7	100	10	7
43769	7	7	7	7
43829	7	7	10	7
43955	7	7	10	7
43973	7	7	7	7
44069	7	7	7	7
44171	10	7	7	10
44306	7	7	7	7
44456	7	7	7	10
44501	10	7	7	7
44511	7	7	7	10
44673	7	7		10
44704	10	7	7	7
44706	7	7	7	10
44720	7	7	7	7
44885	7	7	10	7
45069	7	7	7	10
45098	10	7	7	7
45120	7	10	7	7
45149	7	7	7	7
45169	7	7	7	7
45213	7	10	7	7
45252	20	10	10	7
45273	7	7	10	7
45313	7	7	7	7

Wõidud kroonides.

Pil. nr.	Sin.	roh.	koll.	pun.
45474	7	7	7	7
45526	7	7	7	7
45609	7	7	7	7
45772	7	10	20	10
45778	7	7	7	7
45842	7	10	7	10
45847	10	7	10	7
45986	7	7	7	7
46002	7	7	10	7
46167	7	7	7	7
46248	7	7	10	7
46312	7	7	10	7
46378	7	7	7	7
46428	10	10	20	7
46686	7	7	7	10
46696	7	7	7	7
46701	20	10	7	7
46764	7	200	7	7
46839	7	7	7	10
46853	20	7	7	7
46992	7	10	7	7
47041	7	10	7	7
47046	7	7	10	7
47061	10	7	10	7
47062	10	10	10	7
47091	7	7	7	7
47131	7	7	7	7
47197	10	7	7	7
47256	7	7	10	7
47314	7	10	7	7
47369	10	7	7	7
47403	7	7	7	10
47520	7	7	7	7
47552	7	20	7	7
47562	20	10	10	7
47610	7	7	10	7
47688	7	7	7	10
47742	7	10	10	7
47770	7	7	7	7
47804	7	7	7	7
47836	7	7	7	7
47920	10	7	7	7
48036	7	7	10	7
48439	7	10	10	10
48490	7	20	7	7
48601	7	7	7	7
48610	7	10	7	7
48784	7	10	7	7
48827	7	7	7	10
48835	7	7	7	10
48977	7	7	7	7
49019	7	7	7	7
49023	7	7	7	7
49055	7	7	7	7
49103	7	10	7	7
49158	7	7	7	7
49171	7	10	7	7
49226	7	7	7	7
49301	10	10	10	10
49378	7	7	7	7
49437	7	7	7	10
49481	7	7	7	10
49574	7	7	7	7
49590	10	7	10	10
49692	7	10	7	7
49758	10	20	7	7
49796	7	7	7	20
49832	7	7	7	7
49846	7	7	7	7
49946	10	7	10	7
50052	20	7	7	10
50100	7	7	7	7
50276	1000	7	7	7
50278	7	7	10	10
50280	7	7	7	7
50307	7	7	7	7
50469	500	7	10	7
50516	7	1000	7	7
50605	7	10	7	7
50620	10	7	7	7
50650	7	7	7	7
50700	7	10	500	10
50712	7	10	7	7
50732	7	7	7	7
50784	7	7	7	7
51060	7	7	7	7
51121	10	20	7	10
51201	7	7	10	7
51286	7	7	7	7
51792	7	7	7	7
51826	7	7	7	7
51858	10	10	7	7
51924	7	10	7	7
51947	10	7	10	7
52226	7	7	7	7
52270	10	7	10	7
52361	7	7	7	7
52378	7	7	7	7
52422	7	7	7	7
52499	10	7	7	7

Wõidud kroonides.

Pil. nr.	Sin.	roh.	koll.	pun.
52595	7	7	7	7
52569	10	10	7	10
52624	7	7	7	10
52674	20	10	7	7
53028	1000	7	10	7
53059	7	10	10	7
53161	7	10	10	7
53165	7	7	7	10
53274	7	7	7	7
53351	7	10	7	7
53395	7	7	7	10
53406	7	7	7	20
53477	10	7	7	10
53545	10	7	10	7
53628	7	7	7	10
53670	7	7	7	7
53701	10	7	7	7
53826	7	10	7	7
53902	7	10	7	7
53905	7	7	7	7
54098	7	7	7	7
54130	7	7	7	7
54159	10	7	10	7
54176	7	7	10	10
54177	7	7	7	7
54197	10	10	7	10
54263	10	7	7	7
54265	7	7	7	7
54326	7	7	10	10
54353	7	7	7	10
54392	7	10	7	10
54410	7	7	7	10
54456	7	500	7	7
54457	7	7	100	7
54526	10	7	7	7
54588	7	7	7	7
54766	7	7	7	10
54875	7	7	7	7
89	7	7	7	10
196	7	7	20	7
269	7	7	7	7
271	100	7	7	7
356	7	7	7	20
397	7	7	7	7
434	7	7	7	7
485	20	7	7	10
629	7	10	10	7
700	10	7	7	10
1018	7	10	7	7
1236	7	7	10	7
1277	20	7	20	7
1342	7	7	7	10
1531	7	10	7	7
1945	7	7	7	7
2082	7	7	7	7
2090	7	7	7	7
2166	10	10	7	7
2219	7	7	7	10
2230	7	7	7	7
2236	7	7	7	7
2320	10	10	7	7
2353	10	7	7	7
2447	7	7	7	7
2500	7	7	7	7
2523	7	7	10	7
2546	7	7	7	7
2580	7	7	7	7
2611	7	10	7	7
2676	7	7	10	10
2703	10	7	7	10
2706	7	7	7	7
2805	7	7	7	7
2946	7	7	10	7
2970	7	7	10	7
2998	7	7	7	7
3003	7	7	7	7
3011	20	7	7	7
3050	7	7	10	7
3138	7	7	20	10
3223	7	7	7	10
3360	7	10	7	7
3494	10	7	20	10
3505	7	7	7	7
3619	10	10	7	7
3630	10	7	7	10
3662	20	10	7	7
3863	7	7	10	7
3891	7	7	7	7
3933	7	10	10	10
3980	7	7	7	7
4247	7	7	7	7
4250	7	7	7	7
4305	7	10	7	7
4306	7	7	7	10
4380	7	7	7	7
4467	7	7	7	7
4813	7	7	7	7
4927	10	7	7	10
5103	7	7	7	7

Wõidud kroonides.

Pil. nr.	Sin.	roh.	koll.	pun.
5251	7	7	10	7
5278	7	7	10	10
5288	7	7	7	7
5365	10	7	10	10
5514	7	7	7	10
5542	7	7	7	7
5581	20	7	7	7
5640	7	7	7	7
5882	7	7	7	7
5899	7	7	7	7
5900	7	7	7	7
5931	7	7	7	7
6275	7	7	7	7
6358	7	7	10	10
6551	7	7	10	20
6580	7	7	7	7
6645	10	7	10	7
6697	7	7	7	10
6706	7	7	7	10
6777	7	7	7	7
6788	10	7	10	7
7148	7	7	7	7
7355	7	7	7	7
7414	7	7	7	10
7444	7	10	10	7
7638	7	7	7	7
7647	7	7	7	200
7707	10	10	7	7
7773	7	7	7	7
7830	7	7	7	7
7923	20	7	7	7
8060	7	10	200	10
8075	7	10	7	7
8241	7	7	7	7
8274	7	7	20	7
8354	10	7	7	7
8513	7	7	10	7
8553	7	7	7	7
8608	7	10	7	7
8798	10	10	500	7
8835	10	10	7	7
9093	10	7	7	7
9147	7	7	7	10
9162	10	10	7	7
9206	7	10	10	7
9222	7	7	7	7
9314	7	7	7	7
9325	7	7	7	7
9464	20	7	7	7
9510	10	7	7	7
9743	7	7	7	10
9968	500	7	7	7
10016	10	7	10	7
10214	7	10	7	7
10239	7	7	7	7
10288	7	7	7	7
10377	7	7	7	7
10389	10	10	10	10
10400	10	7	20	7
10482	7	7	7	7
10507	7	7	10	7
10543	7	7	10	7
10827	7	7	10	10
10862	10	7	7	7
10911	7	10	7	10
10913	7	10	7	10
10948	7	7	7	7
10967	7	7	7	7
11031	10	7	10	7
11097	7	7	7	7
11115	7	7	7	7
11281	10	7	7	7
11390	20	7	7	10
11435	7	7	10	7
11495	20	7	7	7
11534	7	20	7	10
11695	7	7	7	7
11731	7	10	7	7
11778	7	7	7	7
11862	10	7	7	7
11993	10	7	7	7
12096	20	10	10	10
12121	7	7	7	7
12211	7	7	7	7
12261	7	7	10	7
12278	7	7	7	7
12321	10	7	7	7
12436	7	10	7	7
12480	7	7	10	7
12557	10	7	7	7
12576	7	10	7	10
12835	7	7	10	7
12888	7	7	7	7
12938	7	7	7	7
13108	7	7	200	7
13125	7	7	7	10
13176	7	7	7	10
13219	7	7	7	7
13272	10	7	7	7
13333	7	7	7	7

Wõidud kroonides.

Pil. nr.	Sin.	roh.	koll.	pun.
13419	7	20	7	7
13453	20	7	7	10
13463	7	10	7	10
13484	7	7	10	7
13490	7	7	3000	7
13628	7	7	7	7
13643	7	7	7	7
13763	7	7	7	7
13852	7	7	7	7
13862	7	7	7	7
14006	10	7	7	7
14012	7	7	7	10
14191	7	7	7	7
14337	7	7	100	100
14484	7	7	7	7
14493	10	7	7	10
14622	7	7	10	7
14659	7	7	200	10
14838	7	10	7	7
14861	7	7	10	7
14864	7	7	7	10
14879	7	7	10	7
14933	7	7	7	7
14948	7	20	7	7
14985	7	7	10	10
14999	7	7	7	7
15222	7	7	7	7
15231	7	7	200	7
15338	7	7	7	7
15548	7	7	7	7
15637	7	7	10	7
15708	7	7	7	10
15710	7	7	200	7
15753	10	7	7	7
15796	7	7	10	7
15859	10	7	7	100
15908	7	7	10	7
15913	7	7	20	7
16083	10	7	7	7
16203	7	7	7	7
16289	7	10	7	7
16370	7	7	10	7
16585	7	7	7	7
16708	7	7	7	10
16743	7	7	7	10
16753	7	7	10	7
16794	10	10	7	7
16816	7	7	10	7
16911	10	7	7	7
17129	7	7	10	10
17210	10	7	10	7
17215	10	100	20	7
17378	10	7	7	7
17451	7	7	7	7
17564	7	7	7	7
17696	7	7	10	10
17755	7	7	10	7
17768	7	7	7	7
17943	7	7	7	7
17998	7	7	7	10
18021	10	7	7	7
18107	7	7	7	7
18189	10	7	7	7
18305	10	7	10	7
18452	10	10	7	7
18502	7	7	7	7
18727	7	7	7	7
18746	7	7	10	7
18825	7	10	7	7
19115	7	10	7	7
19153	7	20	7	7
19311	7	7	7	7
19386	10	10	7	7
19399	7	10	7	10
19434	7	7	7	7
19495	7	7	7	7
19497	10	7	7	10
19554	7	7	10	7
19569	7	10	7	7
19605	7	10	7	10
19620	7	7	10	7
19647	7	10	10	10
19762	7	7	7	7
19784	7	10	7	7
19888	7	7	7	7
19998	7	20	7	7
19953	7	7	10	7
19965	7	10	7	10
19973	7	7	10	7
20022	7	7	7	7
20054	10	7	10	7
20286	7	7	7	7
20324	7	7	7	7
20532	7	7	7	7
20756	7	7	7	7
20775	7	10	7	7
20837	7	7	7	7
20890	7	10	7	7
20945	7	7	7	7
20978	7	20	7	7

Wõidud kroonides.

Pil. nr.	Sin.	roh.	koll.	pun.
20985	7	20	7	7
21117	10	10	7	7
21294	7	7	100	7
21344	7	7	7	7
21348	7	7	10	7
21456	7	7	7	7
21657	10	7	20	7
21812	7	7	7	7
21824	7	7	7	7
21849	7	7	7	7
21920	7	7	10	7
21978	7	7	7	10
22104	7	7	7	10
22408	10	7	10	7
22467	7	7	7	7
22475	7	7	10	7
22534	7	7	7	10
22694	7	7	7	7
22718	10	7	7	7
23140	7	10	10	7
23234	7	7	7	7
23249	20	7	7	7
23260	7	7	7	10
23268	10	10	10	10
23272	10	7	7	10
23344	7	10	10	7
23348	7	7	7	7
23378	7	7	7	7
23418	7	7	7	7
23470	7	7	7	7
23487	7	7	7	7
23511	7	7	10	7
23785	7	10	7	7
23847	7	7	7	7
23849	10	7	10	7
23963	7	7	7	7
24049	7	7	7	100
24064	7	7	7	7
24139	10	7	20	7
24148	7	10	10	10
24366	7	7	7	7
24395	7	7	7	7
24619	7	7	7	7
24643	7	7	7	7
24652	7	7	7	7
24849	7	7	10	10
24979	7	7	7	1000
25045	10	10	7	7
25194	7	10	7	10
25235	7	7	10	7
25252	7	7	7	7
25395	7	7	7	7
25462	7	7	7	7
25519	7	7	7	7
25526	1000	7	7	7
25671	7	7	7	7
25727	7	7	7	7
25748	7	7	7	7
25828	10	7	7	10
25884	7	7	7	7
25933	7	10	7	7
26083	10	7	7	7
26231	7	10	7	10
26236	7	10	7	7
26358	7	7	10	7
26382	10	7	7	7
26414	7	7	20	10
26561	7	7	7	10
26684	7	10	7	10
26854	10	10	7	10
26867	7	10	7	7
26896	10	20	7	7
26985	7	7	7	7
27040	7	7	7	7
27327	7	7	7	10
27336	7	10	7	7
27405	7	7	7	7
27441	7	7	10	7
27471	7	7	7	10
27498	7	7	7	7
27505	10	7	10	7
27523	7	7	20	7
27628	20	7	200	7
27661	7	7	7	10
27698	7	7	7	7
27718	7	7	7	7
27738	7	7	3000	7
27778	10	7	7	7
27852	7	7	7	10
27868	7	7	10	7
27902	20	7	7	7
28060	7	7	10	7
28170	7	7	7	7
28472	7	7	7	7
28515	7	7	7	10
28559	7	7	7	7
28633	10	7	10	7
28648	7	7	7	7
28683	7	7	7	7

(Järg ja lõpp 10. lkt.)

Klasfiloterii wõite.

(Algus 5. lhk.)

28739	7	7	7	7
28741	10	7	10	7
28879	7	7	10	7
28898	7	7	7	10
28918	7	10	10	7
29064	7	10	7	7
29119	7	7	10	7
29266	10	10	7	7
29308	7	20	10	7
29469	7	10	7	7
29500	7	10	7	7
29635	7	10	7	10
29707	7	7	7	7
29913	7	10	7	7
29939	7	7	10	7
29955	10	10	10	10
29994	7	20	7	7
30103	7	7	10	7
30247	7	10	7	7
30415	10	7	7	7
30469	7	7	7	7
30498	10	7	10	7
30582	7	7	20	7
30604	7	7	7	10
30773	7	7	7	7
30822	7	10	7	7
30892	20	10	7	10
31028	10	7	7	7
31252	7	7	10	7
31314	7	7	7	7
31469	10	10	7	7
31516	7	7	7	7
31558	7	10	7	10
31684	7	7	7	7
31796	7	7	7	7
31808	7	7	7	20
31818	7	7	7	10
32008	7	10	7	10
32066	7	7	7	7
32126	7	7	7	7
32238	7	7	7	7
32390	7	7	7	7
32436	7	7	10	7
32493	7	10	7	7
32545	7	20	7	7
32582	7	7	7	10
32602	7	7	7	7
32609	7	7	7	7
32703	7	7	10	7
32796	10	7	20	7
32871	7	10	7	7
32900	7	7	7	7
32949	7	7	7	7
32961	10	7	10	7
33222	7	7	7	7
33311	10	7	7	7
33383	7	7	10	10
33428	7	7	7	7
33432	7	10	7	10
33550	7	7	7	10
33601	7	7	10	7
33718	7	7	7	7
33863	7	7	7	7
33902	100	7	10	10
34009	7	7	20	7
34037	7	7	20	7
34068	10	7	20	7
34214	7	7	7	10
34220	7	7	7	10
34241	7	7	7	7
34292	7	7	7	10
34327	7	10	7	7
34353	10	7	10	7
34380	7	10	10	7
34390	7	7	10	7
34576	7	10	7	7
34600	7	7	10	10
34866	10	7	7	7
34891	7	7	7	7
34943	7	7	7	10
34992	10	7	7	7
35045	7	7	10	7
35174	7	7	7	7
35200	7	7	7	7
35231	7	7	20	7
35237	7	10	7	7
35480	10	7	7	10
35605	7	10	7	7
35641	7	7	7	7
35716	7	7	7	7
35720	7	7	7	7
35857	7	7	10	7
35874	10	10	7	7
35999	7	7	7	7
36145	20	7	7	7
36205	10	10	7	7
36262	7	7	7	7
36270	7	10	7	7
36345	7	7	7	7
36352	7	7	10	7
36359	10	100	7	7
36378	10	7	7	7
36498	10	7	7	7
36538	7	7	7	10
36724	7	7	7	7
36885	7	7	7	10
36889	7	7	10	7
36937	10	7	7	7
36941	10	7	7	10
36965	7	10	7	7
37017	7	7	7	7
37285	7	10	7	10
37326	7	200	7	10
37393	7	7	7	7
37441	7	10	7	7
37712	10	7	10	7
37727	7	7	7	10
37767	10	7	7	7
37794	7	10	20	7
37837	7	7	10	10
38071	10	7	7	7
38178	20	7	7	7
38228	7	10	20	7
38252	7	10	7	7
38293	7	7	7	7
38299	10	7	10	7
38364	7	7	7	7
38451	7	7	7	7
38463	7	7	7	7
38480	7	7	10	7
38493	7	7	7	20
38499	10	10	10	10
38500	7	7	7	7
38519	7	7	7	7
38758	10	7	7	7
38769	7	7	7	7
38817	7	7	10	7
38889	10	7	7	10
38919	10	7	7	7
39125	7	10	7	7
39263	7	7	7	7
39328	10	10	10	7
39379	7	7	7	7
39449	10	7	10	10
39673	7	7	10	10
39759	7	7	7	500
39973	20	7	500	7
40064	7	7	7	7
40177	7	10	10	7
40220	7	7	7	10
40251	7	7	7	7
40296	7	10	10	7
40297	10	7	7	7
40304	7	7	7	7
40346	10	7	7	10
40419	7	7	10	7
40467	10	10	10	7
40518	7	20	10	7
40664	7	7	7	7
40680	7	10	7	10
40743	7	7	10	7
40764	10	10	7	7
40791	7	7	7	7
40862	7	7	10	7
40930	10	7	7	7
40950	7	7	7	10
40974	7	7	7	7
40983	7	7	7	7
41014	7	10	7	7
41051	7	10	20	7
41187	7	10	7	10
41352	10	7	7	7
41419	7	7	7	7
41438	7	10	7	7
41537	7	7	7	7
41559	100	7	7	7
41609	1000	7	7	10
41739	7	7	7	7
41941	7	7	10	10
42023	7	20	10	7
42147	7	10	7	10
42373	7	7	7	10
42453	10	7	7	7
42465	7	7	7	7
42594	7	7	7	20
42660	7	7	7	7
42741	10	7	7	10
42836	7	7	7	7
42895	7	10	7	10
42981	7	7	7	7
43060	10	10	7	7
43317	7	7	7	10
43340	7	10	10	7
43407	10	7	7	7
43560	10	7	7	7
43611	7	7	7	7
43643	7	7	7	7
43763	7	7	10	7
43807	10	7	7	7
43907	7	20	10	7
44056	7	7	7	7
44073	7	7	20	7
44133	7	7	7	7
44140	7	7	7	7
44142	10	7	7	7
44230	7	7	7	10
44274	7	7	7	7
44387	7	10	7	7
44425	7	20	7	7
44739	10	7	7	7
44778	7	10	7	7
44856	7	7	10	10
44857	7	7	7	7
44858	7	7	10	7
44934	10	20	7	7
45055	7	10	7	7
45144	7	20	7	7
45146	7	10	7	7
45207	7	10	10	7
45222	10	7	10	20
45356	7	7	7	7
45389	7	10	7	7
45416	7	7	7	7
45427	7	10	7	7
45498	7	7	7	7
45517	7	7	7	7
45568	7	7	7	7
45618	7	7	7	7
45637	7	20	10	7
45660	10	7	7	7
45741	10	7	7	7
45846	10	7	10	7
45962	7	200	7	7
46032	7	10	10	10
46074	10	7	7	20
46095	7	10	7	10
46103	7	10	7	7
46144	7	7	7	7
46254	7	7	7	7
46274	7	7	10	7
46286	7	7	7	7
46399	7	10	7	7
46416	10	10	10	7
46796	20	10	7	7
46803	10	7	7	7
47144	7	7	10	10
47333	20	10	7	7
47427	7	7	7	7
47482	7	7	10	7
47494	7	7	10	7
47609	10	7	7	7
47646	7	10	7	7
47654	7	7	7	10
47708	7	7	7	7
47721	7	7	7	7
47778	7	7	7	7
47783	10	7	10	7
47819	10	7	7	7
47859	10	7	7	7
47889	7	10	10	7
47943	7	7	7	7
47947	10	7	7	10
47978	10	7	7	10
48009	7	7	7	7
48171	7	7	10	7
48344	7	7	7	7
48405	7	20	10	10
48611	7	7	7	10
48724	7	7	7	7
48767	10	10	7	7
48983	7	7	7	7
49245	7	7	7	7
49374	10	7	7	7
49489	7	7	7	7
49580	7	500	20	7
49769	7	10	7	7
49791	10	10	7	7
49794	10	7	7	7
49928	7	7	7	7
49948	7	7	7	7
49988	7	10	7	7
50055	7	7	7	7
50124	7	7	7	7
50128	7	7	7	7
50294	10	7	10	7
50548	7	10	7	7
50552	7	10	7	7
50805	10	7	7	10
50846	7	7	7	7
50983	7	7	7	7
51015	7	20	7	10
51049	10	7	7	7
51127	7	10	7	7
51144	10	7	7	7
51253	7	7	10	7
51279	7	7	10	7
51281	7	7	7	7
51399	7	7	7	7
51470	7	7	7	20
51602	7	7	7	7
51683	7	7	7	7
51755	7	10	7	10
51800	7	10	7	7
51847	7	7	7	7
51863	7	7	7	7
51878	7	7	7	10
51904	10	7	7	7
51934	7	7	7	7
51961	7	10	7	10
51981	7	10	7	7
52234	7	10	7	7
52273	10	7	7	10
52338	7	7	10	10
52528	10	10	7	7
52579	7	7	7	10
52667	7	7	10	7
52690	7	7	7	7
52734	7	10	7	7
53104	7	7	7	7
53109	10	7	7	10
53163	7	7	7	7
53429	7	7	7	7
53595	100	100	1000	7
53799	10	20	7	7
53831	10	7	7	7
53857	7	7	7	7
53990	7	7	7	7
54018	10	7	7	7
54041	7	7	10	1000
54186	7	7	10	7
54209	7	7	10	10
54251	7	7	7	7
54299	7	7	7	7
54415	20	7	7	7
54528	7	7	7	10
54540	7	7	10	7
54614	7	7	7	7
54683	10	100	7	7
54882	7	20	10	7
54912	10	7	7	7

Tööline murdis Sillamäel mõlemad jalad.

Laupäewal p. l. leidis Eestimaa Oliko-sortisumi tööliseaa Sillamäel aset raske õnnetus. Tööline Feliks Kasepõld, 25 a. wana, pannes uue õliwabriku hoone külge elektritraate, kukkus umbes 10 meetri kõrguselt maha ja murdis põlwede kohalt mõlemad jalaluud. Wigastatu toimetai kohe Narwa linna haiglasse, kus tema wigastus wäga raskeks tunnistati, sest peale jalalunde murdmist oli ta saanud ka tugewa sisemise põrutuse.

F. Kasepõld on pärit N.-Jõesuust.

Angerjaekspordist saadud tänavu 750.000 krooni.

Kokkuwõtted angerjaekspordi kohta aasta algusest kuni 1. nowembrini näitawad, et 10 kuu jooksul on angerjaid meetud wälja 412 tonni 750 tuh. krooni wäärtuses. Möödunud aasta samal ajal tõusis angerjaesport 338 tonnile 457 tuh. kr. wäärtuses. Sellest nähtub et tänawu on eeskätt suuresti tõusnud angerjaekspordi wäärtus ja teises järjekorras ekspordi kogus.

Metsateenijate 18. üleriigiline kongress.

Arutati ühingute likwideerimist ja palgaolusid.

Metsateenijaskond tervitab Vabariigi Presidenti.

Eesti Metsateenijate ühingu 18. üleriiklik kongress, mis algas pühapäewal Eiwere metsateenijate ühingu metsakodus, lõppes esmaspäewal kell 17. Kongressist wõttis osa 53 osakonda 68 esindajaga. Kongressi awas Eesti Metsateenijate Ühingu esimees K. Roosalu. Kongressi juhatusse waliti A. Wälja Jõhwist, Sepp Õisust, Tellisaar Tallinnast. Sekretärideks: pr. Nõmm, Mitt, Liiwer, Loogmaa, Tõnisson.

E. Metsateenijate ühingu tegewuse aruande esitas ühingu abiesimees J. Pipar, konstateerides tegewuse edukat arengut. Käsitades organisatsiooni tegewust, märkis õneleja, et metsateenijate kogu asutamisega on kerkinud akuutselt üles metsateenijate ühingu edaspidise tegutsemise küsimus. Selle kohta wõeti elawalt sõna. Osa esindajaid deklareeris, et nende osakonnad on otsustanud jääda kogude kõrwal tegutsema, teised teatasid, et nende osakonnad likwideeruwad. Riigi maade ja metsade talituse abidirektor W. Mathiesen, selgitades kogude tegewuse ülesandeid, leidis, et kogud asendawad täiel määral metsateenijate ühingu osakondi.

Läbirääkimised kujunesid õige elawaiks ning lõpuks otsustati wõtta wastu järgmine resolutsioon: **Leides, et ühingu osakondades on lahkuminewaid seisukohti ühingu edaspidise tegewuse suhtes ja ühinedes keskjuhatuse seisukohaga, et kahe, samu sihte taotlewa organisatsiooni ühel ja samal ajal tegutsemine ei ole wõimalik ega soowitaw, tuleb unele walitawale keskjuhatusele ülesandeks teha kuulata ära wõimalikult kõigi osakondade arwamused, ja leides, et likwideerimine osutub tarwiliseks, kutsuda kokku uus kongress, kes teeks lõpliku otsuse.** Resolutsiooni poolt hääletasid 41, wastu üks. Teine resolutsioon selle kohta, et ei pooldata ühingu osakondade likwideerimist seni, kui kogud pole näidanud, et suudawad täita oma ülesandeid, ei leidnud wastuwõttu.

Järgnewalt arutati metsateenijate majanduslikke ja teenistuslikke küsimusi. Awaldati soowi, et a.-s. Eesti metsatööstuselt maksetaw lisatasu wõetaks arwesse pensioni arwestamisel. Sellejärele wõeti wastu läinud aasta aruanne tasakaalus 11.535,— krooni ning 1938./39. aasta eelarwe tasakaalus 22.200 kr.

Metsateenijate uude keskjuhatusse waliti J. Pipar Tallinna metskonnast, T. Kalwet Tallinnast, W. Wuks Pärnust, L. Salum Warandist, O. Ilwes Tartust, R. Wiirme Tallinnast, A. Wälja Jõhwist, R. Wahtramägi Saarest, L. Wiirme Tallinnast. Endist esimees K. Roosalu keskjuhatusse ei walitud, kuna ta polnud ametlikuks saadikuks.

Rewisjonikomisjoni waliti K. Roosalu Tallinnast, K. Salum Wõrust, E. Sild Tallinnast. Läbirääkimistel oli elawaid sõnawõtte ning wõeti wastu rida resolutsioone.

Peeti soowitawaks, et wanemad metsateenijad wabastataks riwiharjutustest, milliseid peetakse kord kuus; et metsaametnike rahapalk wõetaks korrigeerimisele ning wiidaks ühtlasele tasemele politseiametnike palkadega; et palgamaa kasutamine wiidaks rendialusele; et teenistuswanusetasu arwesse wõetaks pensioni arwestamisel; et metskondade asjaajad, arwesse wõttes nende tööiseloomu, nimetataks raamatupidajaiks ja määrataks wastaw palk; et a.-s. Eesti Metsatööstus tõstaks lisatasusid 50 protsent wõrra.

Kongress, mis oli kestnud kaks päewa, lõppes esmaspäewal mõni minut enne kell 17 hümniga. Kongress saatis Wabariigi Presidendile K. Pätsile terwitustelegrammi.

„Metsakodu" pidulik avamine.

Metsateenijad said Eiveresse puhkekodu.

Pühapäewal toimus Paide lähedal Anna wallas asuwas Eiwere asunduses Eesti metsateenijate ühingu puhkekodu „Metsakodu" pidulik awamine ja algas ka samas 18. üleriigiline metsateenijate kongress.

Awamisaktusest, mis algas kell 13, wõtsid osa kõik metsateenijate kongressist osawõtjad ja suur arw kohalikke elanikke. Aktuse awas Eesti metsateenijate ühingu abiesimees J. Pipar, kes oma awakõnes peatus lähemalt kodu saamise juures. Nagu tema sõnawõtust selgus, on „Metsakodu" eeskätt asutatud metsateenijatele, kes terwiserikete wõi wanaduse pärast on läinud pensionile ning neil ei ole kuskil leida ulualust. Teaewust on „Metsakodu" alustanud 1935. a. ning siiani on kodusse elama asunud 7 metsateenijat-pensionäri. „Metsakodu" ruumideks on endine Eiwere mõisa kiwist härrastemaja, milline ostetud Järwa maawalitusselt. „Metsakodu" majapidamine ingineb põllumajanduslikul alusel, milleks kodul on 75 ha maad ja wajalik elus ja eluta inwentar. Pensionärid kodus tööd ei ole kohustatud tegema. Wajalikud summad kodu korrashoiuks saadakse eeskätt oma majapidamisest ja osaliselt ka toetuste näol metsateenijate ühingult.

Awasõnale järanes waimulik talitus, mille pidas Järwa proost G. Pärli. Ta ühtlasi õnnistas ka „Metsakodu".

Piduliku sündmuse puhul ütlesid terwitusi Eesti maade ja metsade talituselt abidirektor Mattesen, riigi- ja omawalitsusteenijate keskliidult Rodnik, omawalitsusteenijate liidult F. Tamberg ja Eesti metsateenijate ühingu Tallinna osakonnalt L Wiirme. Wiimane andis kodule üle ka endise metsade peawalitsuse ülema R. Kitsingu pildi.

Aktuse lõppsõna ütles Eesti metsateenijate ühingu esimees K. Roosalu. Järanes ühine lõuna ning seejärele algas kell 17 metsateenijate kongress, mis jätkus weel järamisel päewalgi.

Õine tulekahju Undlas.

Kahe taluniku viljatagavara hukkus.

Öösl wastu reedet sütttis põlema Undla wallas Koplimetsa külas olew Aleksander Sommeri talu wiljakuun, mis oli laudehitus ning õlgkatusega. Hoone põles maani maha ühes seesolewa taluomaniku peksmata suwiwiljaga. Samuti hukkus tules sama küla elaniku Johannes Roosimägi wiljatagawara, mis oli toodud Sommeri tallu. Üldkahju tõuseb sigemale 2000 kroonile. Hukkunud wili oli tule wastu kindlustamata, kuid hoone kindlustatud „Eeks-Majas" 300 krooni eest. Hoone tegelik wäärtus aga tõuseb 700 kroonile.

Taluomaniku seletusel olewat küünis tuld märgatud reede hommikul kella 2 paiku. Tuleõnnetusest teatati ümbruskonna tuletõrjujatele, kes sõitsid õnnetusekohale, kuid palju polnud neil wõimalik enam teha, kuna kerge laudehitus põles ühes seesolewa peksmata wiljaga nagu küünal. Nii hukkus tules A. Sommeri peksmata wili ning omaniku kahju tõuseb selle arwel 900 kroonile. Johannes Roosimägi hindab oma kahju põlenud wilja arwel 200 kroonile. Seni on selgumata tule tekkimise põhjused. Taluomanik on arwamisel, et tegemist kuritahtliku süütamisega.

Narwa taga oli kogu küla tuleohus.

Zaborovje küla talunikul põles maha rehi. — Taluperenaine sai kraami päästmisel raskeid tulehaawu.

Wirumaal Skarjatina wallas Zaborowje külas tekkis 30. oktoobril Iwan Raketinile kuuluwas rehes tulikahju. Hoone hukkus täielikult. Põlewast rehest kandusid sädemed lähedal asuwale elumajale ja teistele kõrwalhoonetele, mis wõtsid tuld. Kohalekutsutud tuletõrjujaid läks korda teisi taluhooneid päästa. Otsesest tuleohus oli kogu Zaborowje küla, kuna seal asuwad kõik hooned üksteise läheduses. Kustutustöödel sai tõsisemalt wigastada taluomaniku abikaasa, kes oli rutanud põlewasse hoonesse kraami päästma. Suitsu- ja tulemõllus ta langes uimasena maha, kaotades teadwuse. Tuletõrjujad päästsid naise põlewast hoonest wiimasel silmapilgul. Temal olid põlenud riided ja juuksed. Kehale oli tekkinud rohkesti põletishaawu.

Tuli sai alguse reheahjust. Hommikul taluomanik oli kuiwatanud seal linu. Rehetoast märgati pärast inimeste lahkumist umbes tunni aja möödudes tuld, mida asuti kustutama koduste abinõudega, kuid selleks oli päästetööde edukuseks wähe.

Tules hukkus talupidajal rohkesti mitmesugust wallaswara, nagu põllutööriistu, wilja ja muud. Tule wastu oli hoone kindlustatud 300 kr. eest, kuid tegelik kahjusumma arwatakse olewat mitu korda suurem.

Ambla maanoorte küsimusi.

Ambla konventi tahetakse asutada kogusummas 14 maanoorte-ringi.

Ambla pöllumeeste konwendi ruumes toimus reedel, 28. oktoobril, konwendipiirkonnaline maanoorteringide ringiwanemate nõupidamine. Nõupidamiskoosolekut juhatas konwendi maanoorte wanem Jaan Kents, protokollis Ambla maatulunduskonsulent protokollis Ambla maatulunduskonsulent

Koosolekul otsustati üksmeelselt üle minna uuele maanoorteringide põhikirjale, mis on endisest tublisti parem. Üleminek uuele põhikirjale on ka ühtluse mõttes tarwilik. Üleminek toimub nowembrikuu jooksul.

Maanoorte instruktor E. Roosaare selgitas maanoorte lähemaid töölesandeid ja kesk-organisatsiooni kawatsusi juhtide ettewalmistuse, mitmesuguste kursuste ja tihedama kontakti loomise alal keskorganisatsiooni ja kohapealsete ringide wahel.

Leiti, et noorsoo-organisatsioonide juhikriis pole kaugeltki lahendatud. Järwa noorsoojuhtide kooli Wodjale on raske saata maanoorte juhte üle kahe-kolme. Seepärast peeti tarwilikuks korraldada Ambla konwendis nädalaajaline maanoorte juhtide kursus, millene toimub arwatawasti jaanuaris ja wõimaluse korral Amblas.

Kanakaswatuse edendamiseks otsustati samuti korraldada kursus koos tegelikkude töödega. Kursus toimuks ka heinaseemnekaswatamise õppimiseks.

Ambla pöllumeeste konwendis töötab praegu 5 maanoorteringi — nimelt Ambla maanoortering, Lehtse pöllum. seltsi noorte osakond, Kuru-Jootma maanoortering, Tammiku-Kaarewere maanoortering ja Rawa maan. seltsi maanoortering. Neist Kuru-Jootma esines möödunud suwel edukalt Tallinna pöllumajanduslikul näitusel. Et nimetatud maanoorteringide tööd koordineerida, otsustati lähemal ajal kokku kutsuda konwendipiirkonnaline maanoorte üldkogu koosolek Ambla konwendi maanoorte ühenduse moodustamiseks.

Wõeti wastu ka konwendipiirkonnaline maanoorteringide normaalwõrgu kawa. See kawa näeb ette Ambla konwendis 14 maanoorteringi. Kuna 5 juba töötawad, siis tuleks juurde asutada 9. Kawa loodetakse täita wähemalt kolme aasta jooksul. Siis wõib ka iga maanoor, kes ainult tahab, tegutseda edukalt maanoorteringis kui oma organisatsioonis.

Awaldati weel soowi, et pöllu- ja kodumajanduskoolide juurde asutataks maanoorteringid, et kutseharidusе kõrwal tulewased perenaised-peremehed õpiksid ka ühiskondlikku tööd tegema ja aiksid kooli lõpetamise järele abistama kodukülа noori. Selleks peeti soowitawaks koguni organiseerida ringide juurde kutseharidusega noortest erirühmad.

Asjalik ja üksmeelne koosolek kestis umbes 3 tundi.

Riigivolikogu koosolekult

Põllutööliste seadus arutusel

Rohkeid sõnavõtte esimesel lugemisel.

Põllutööliste seaduse 1. lugemisele ajudes wõttis esimesena sõna aruandja T. Kind. Ta märkis, et mainitud seadus on olnud pikemat aega päewakorral. Tema arutamisele wõtmist on tinginud asjaolu, et 1921. a. antud Põllutööliste tööaja ja palgaolude korraldamise seadus ei ole meie oludele kohane ega ole rahuldanud ei põllupidajaid ega töölisi. Seetõttu ei lõõnud seadus ka läbi. Ometi nõuab meie, kui põllumajandusliku riigi olukord, et olekšid reguleeritud wahekorrad põllutöölistega ka seadusandlikul teel. Ta puudutas ka olukordi, mis tinginud põllumajanduses tööliste kriisi.

Nagu uurimused näitawad, on põllumehe perekonnaliikmeist siirdunud teistele aladele waid 1 protsent. — ja needki peamiselt suurtaludest. Põllutöölisi on siirdunud teistele aladele aga õige palju. Samal ajal on aga isegi suurenenud nõudmine põllutööliste järele. On ju

juure haritud palju maad, tõusnud loomade arw jne — see tingibki suurema tööjõu nõudluse taludesse.

Ei aita ka see, kui wähematest majapidamistest suunatakse tööjõudu suurematesse, kuna see ei kata weel tööliste nõudmist.

Edasi aruandja puudutas tööaja reguleerimise küsimust; töötülide lahendamise, alaealiste naiste töökeelu, põllutööliste ja peremeeste waheliste töölepingute küsimust ja weel teisi küsimusi, millised reguleerimist leiawad nues seaduses, mis praegu arutusel.

Aruandja T. Kindi sõnawõtule järgnes koosolekul weerandtunniline waheaeg.

Selle lõppedes awas sõnawõtjate sarja rwlk. J. Kokk.

Pikemas sõnawõtus ta mun seas awaldas kahtlust, kas seadus suudab olla abiks põllutööliste kriisi lahendamisel. Ta ei pooldanud ka sanktsioonide sissewõtmist seadusse, mis ette näewad tsiwiillepingu rikkumise karistamist kriminaalkorras. Walitsuse ettepanekus seda sees ei olnud. Kõneleja arwas, et see ei anna häid tagajärgi. Ka on seaduses wäga laialdased töölepingu lõpetamise momendid.

Edasi ei pooldanud kõneleja, et wallawanem on seaduses määratud töötülide lahendajaks. Ei saa wallawanemat määrata kohtumõistjaks. Töötüli asja peaks lahendama ikka kohus. Wõi loodagu siis wahekohus, kes küsimuse lõplikult lahendab. Liiga kergeks on seaduses tehtud töölepingu lõpetamise küsimused. Seda peaks lõpetada saama waid olulistel põhjustel, mitte liiga kergesti.

Lõpetades märkis kõneleja, et seaduses on siiski weel rida puudusi, mis wajaksid muutmist ja kaalumist.

Rwkl. O. Köster: On loomulik, et seda, nii olulist seadust komisjonis arutati pikalt ja põhjalikult.

Kõneleja peatus pikemalt üldise olukorra juures põllumajanduses, tuues ette andmeid teistest riikidest, käsitades põllumajandussaaduste hindade kujundamist, töölismajade küsimust, naiste ja laste kaitset, ning perekonnainimeste soodustamise küsimusi põllumajanduses jne.

Lõpetades oma pikema sõnawõtu, märkis kõneleja, et seadus tuleks anda arutamiseks üldkomisjoni. Seaduseelnõus on küll ette nähtud, et seadus hakkab maksma 1. märtsist 1939, kuid pole midagi katki, kui ta maksma hakkaks 1. nowembril 1939. a. Siis saaks teda põhjalikult kaaluda ka üldkomisjon.

K. Jalak (Tartu) oma sõnawõtus puudutas seaduse paragrahwe, milliste kohta ta tähendas, et need töölistele wastuwõtmatud. Neist märkis ta palga kinnipidamist, mis wõimatuks teeb töölisel-perekonnainimesel näiteks linnast maale tööle minna, kuna tal puudub kapital, millega elaks linnas wahepeal perekond.

Samuti ei pooldanud ta wallawanemat töötülide lahendajana, leidis, et seda peaks tegema riiklik tööinspektor. Ta puudutas weel töölep'ngu lõpetamise küsimust, mis olewat lahendatud liiga ühekülgselt. Ka peaks seduses olema paragrahw, et peremees on wastutaw karjalapse terwise eest. Tööpäs, mida nõutakse töölisel, peaks olema sisse seatud ka peremehe kohta Rwkl. J. Uuemaa awaldas oma sõnawõtus imestust, miks pole komisjonis ette toodud wäiteid, millistest koosolekul nüüd kõneldud, kuigi selleks on olnud küllalt aega. Kui tahetakse teha muudatusi, siis peawad need olema põhjendatud — ja siis on neid wõimalik teha.

Seadust komisjoni tagasi anda ei ole wajalik. Parandused, mis wajalikud, saab teha koosolekul ja töö läheks edasi. Mis puutub wallawanemale töötaju kinnipidamise kontrolli andmisse, siis arwestati selle juures komisjonis, et tööinspektorid ei suunda neid konflikte kontrollida. Siis peaks nende koosseisu suurendama, mis nõuaks juure kulusid. Ka tunnewad wallawanemad hästi kohalikke olusid. Mis puutub alaealiste kaitsesse, siis ei wõiks küll seadusse wõtta lauset, et alaealistele karjaskäimine on keelatud. Karjaskäimine pole kedagi tapnud.

Ka Esnas varastati kanu.

Esna wallas Kodasema asunduses elutsew Pauline Walmsen teatas, et tema karjalaudast on warastatud kuus kana ja üks kukk. Wargad olid sisse tunginud karjalauta akent purustades. Omaniku kahju 5 krooni.

Koeru liikusid vargad.

Aleksander Tombakil warastati Koerus ehitusplatsil asuwast kõrwalhoonest akna lõhkumise teel pliidiraud, ehitusplatsilt latte ja pakke. Kahju üle 16 krooni.

Kapus varastati oinas laudast.

Kapu asunduses elutsewal Oskar Ahelikul wiidi ära lukustamata laudast oinas. Omaniku kahju teadamta.

Kivi jaamaülema aknasse.

Möödunud laupäewa õhtul umbes kella 1/2 11 paiku, kui Käru jaamaülem Jaan Nugis läks oma elukorterisse, mis asub jaamahoone teisel korral, heideti tema aknasse rusikasuurune kiwi. Jaamaülem ehmus kiwiwiskest niiwõrd, et teatas esimese ehmatusega politseile püssiga laskmisest tema aknasse. Paidest kohalesõitnud kriminaalametnikud selgitasid, et tegemist on ikkagi ainult kiwi aknasse wiskamisega. Kuna jaamaülemal läbisaamine paljude kohalike elanikega halb, siis kiwiwiskamises otseselt kedagi süüdistada ei tea.

Ilmus „Taluperenaine“ nr. 11.

Sisu: Seda kallim... Anna Haawa. Anna Brigadere — K. Aben. Köögimööblist — N. Espe. Angiin ohustab terwist — dr. O. Mädisjoon. Igal aastal üks emade ja laste nõuandla maa-laste terwise kaitseks — dr. M. Ambros. Kodusest seebikeetmisest — L. Kaisla. Rohkem laulu — J. Lillmaa. Jluaia nurk — J. Sander. Söögisedel. Toiduretsepte. Kasutage maksa mitmekesisemalt — M. Põld-Riiwes. Mis õõhustab aedwilja rikkumist keldris. Põrandawaiba walmistamisest ja materjalist.

Käsitöö ja kudumisosas: Hulk moode pruutidele. Sportkleite. Lasteriideid. Mantleid. Tikitud pluuse, kleite jne. Moodsaid kleite rahwusmotiiwidel. Moodsaid käsitöid. Suur waip. Kooliranitsa walmistamine jne.

Kudumisosas: Moodsaid meeste ülikonna- ja mantiriideid. Seinawaip — L. Mälksoo. Willane suurrätt — L. Mälksoo.

Kaasas: Lõike- ja mustrileht, „Laste Maailm“, ning meeste ülikonnariide proow ja jutulisa „Söerist“.

Suri endine vanglaülem M. Toompea.

30. oktoobri õhtul suri Järwa maahaiglas Paides Märt Toompea, kes mõne päewa eest haigestus neerupõletikku, mis kujunes ka saatuslikuks. M. Toompea oli Paides ja ümbruskonnas laialt tuntud kuju. Pikemat aega oli ta Paides wangla ülemaks, millisel kohalt terwise halwenemise tõttu läks mõne aasta eest pensionile. Wiimastel aastatel elas M. Toompea Paides majaperemehena.

Kanavargad tegutsesid Nõmkülas.

30. oktoobri öösl tungisid wargad sisse Nõmküla wallas, Loodewälja külas rea talude lukustamata tallidesse. Waraste saagiks langesid peamiselt kanad. Nii wiidi Martin Koplimäel ära 9 kana, Jüri Keebasel 6 ja Marie Kassil 1 kana. Peale eeltähendatud talude tahtsid wargad weel sisse tungida D. Joonase lukustatud talli akna purustamise teel, kuid õnneks aknaawaus oli niiwõrd wäike, et wargad sealt sisse ei pääsenud. Ase- ja juurdlewad ametiwõimud.

Naiskodukaitse jaoskond Rakkesse.

Pühapäewal, 30. oktoobril toimus Rakke wallas Liigwalla asunduses kohaliku Kaitseliidu üksikrühma juurde Naiskodukaitse jaoskonna asutamine. Asutamiskoosolekust wõttis osa N. K. K. Järwa ringkonna esindajana pr. H. Sillamaa Paidest, selgitades Naiskodukaitse lähemaid töölesandeid.

Kokkutulnute poolt, keda oli üle paariküme, waliti esimene Liigwalla N. K. K. jaoskonna juhatus alljärgnewas koosseisus: ppr. L. Hein — esinaiseks ja juhatuseliikmeteks pr.-d. A. Õõpik ja A. Watsel ja prl.-d. J. Kala ja H. Püss.

Raudpump varastati kaevult.

Alliku wallas Kõrewere külas wiisid wargad „Peendra“ talu õuel olewalt kaewult kaewu raudpumba üheс torude ja muu juurekuuluwaga, mis kuulusid talupidajale Arnold Hirtentreule, kelle kahju 50 kr. Wargus pandi toime ööst.

Varastatud jalgratas leiti.

Alliku wallas Mäekülas elutsewal Arnold Luhaäärel swarastati Türi laadapäewal Türil jahimeeste seltsi restorani seina ääresti jalgratas. Ratas leiti nüüd metsast, kuhu waras ta maha oli jätnud.

Alliku piimaühingu ruumes käisid vargad.

Alliku piimaühingu meier Jaan Anton teatas politseile, et meiereihoones on käinud wargad ja kaasa wiinud windilöömise kluped ja torukruustangid, mille wäärtus 80 kr.

Revideeriti Väätsa tuletõrjet.

Neljapäewal, 27. oktoobril toimetati Paide jaoskonna politseikomissari poolt Wäätsa wallas asuwate tuletõrje kogude ülewaatust. Ülewaatusele oli ilmunud 130 tuletõrjujat. Tuletõrje riistad ja weetagawarad leiti korras olewat.

Koigis varastati jalgratas.

Koigi wallas Tamsi külas elutsew Endel Kiwilo teatas politseile, et temal on warastatud lukustamata kuurist jalgratas. Omaniku kahju 80 krooni.

Pummeldamisel kadus raha.

Purdi asunduses elutsew Aleksander Rüütel teatas ametiwõimudele, et temal on Paides kõrtsis pummeldamise ajal kaduma läinud rahakott 40 krooniga. Warguses kedagi süüdistada ei tea.

Õppurrühm Paide gümnaasiumi juurde.

Juba mõnda aega on Paide gümnaasiumi mees-õppurperes käimas organiseerimistöö „Õppurrühma“ loomiseks kaitseliidu juurde. Kuna asja wastu walitseb claw huwi, on soowiawaldusi nimetatud rühma astumiseks esitatud rohkearwuliselt. Rühmaülemat loodetakse leida gümnaasiumi oma õpetajate hulgast. Esmakordselt awalikkuse ees esineb uus rühm 6. nowembril toimuwal kaitseliidu aastapäewa paraadil.

Kaklejaid karistati.

Wiru-Järwa prefekt karistas Wold. Nõmmann'i, 28 a. wana, pärit Albu w., Kõrwenurga külast, 10 kr. rahatrahwi ehk 10-ööpäewase arestiga ja Nazar Kusotshkin'i, 25 a. wana, et nad 10. skp. J.-Madise alewikus maanteel ja Saarmanni kauplusе õuel lärmitsesid ja wastastikku kaklesid.

Lõi endakaitseks teisel kiviga pea lõhki

Wajangu wallas ja külas elutsew Ero Lehtmaa awaldas ametiwõimudele, et Wajangu rahwamaja lähedal on temale kallale tunginud samas wallas Kerguta külas elutsew Mihkel Kärner, kes löönud temale kiwiga pähe. Hoobi tagajärsel kaotanud ta meelemärkuse. Tapa jaosk. terwishoiuarst dr. Tiltin, kes haawatule andis arstiabi, tunnistas Lehtmaa wigastuse raskete liiki kuuluwaks, mispärast wiimane sõitis rawimisele Tallinna haiglasse. Politsei alustas sündmuse selgitamiseks juurdlust. Seni selgunud andmeil on M. Kärner Lehtmaad löönud endakaitseks, kuna wiimane tunginud talle kallale.

Ühel varastati 90 kr. raha, teisel hagijas.

Ambla wallas Prümli külas elutsew Paul Kõrgmaa awaldas politseile, et läinud nädalal warastatud temalt lukustamata elutoast woodikoti alt rahatasku ühes 90 kr. raha ja dokumentidega, kokku 100 kr. wäärtuses. Warguses kahtlustab K. kaht läheduses elutsewat noormeest. Tapa krim. politsei alustas asja kohta juurdlust.

Nõmküla w., Naistewälja küla Otsa talu peremehelt Hugo Wikerpuur'ilt warastati emane hagijas 50 kr. wäärtuses. Kuigi kahtlustused olemas, pole seni korda läinud warast kindlaks teha.

Aug. Jürima kõneles Koeru lõikuspeol.

Pühapäewal, 30. oktoobril, toimus Koerus Arukülа algkooli ruumes Wäinjärwe walla pöllumeeste ja perenaiste seltside ühisel korraldusel lõikuspüha kooswiibimine. Kooswiibimisest wõttis osa arwukalt alewiku ja ümbruskonna elanikke. Kooswiibimise awas Wäinjärwe pöllumeeste seltsi esimees J. Ounepalu. Järgmisena kõneles pikemalt pöllumajanduse lähematest ülesannetest ja sihtjoontest Riigiwolikogu liige ja Põllutöökoja esimees A. Jürima. Kõne wõeti wastu elawate kiiduawaldustega. Sõna wõtsid weel Koeru konwendi maatulunduskonsulent H. Kallandi ja Wäinjärwe wallawanem A. Aas. Lõikuspüha sisukusele aitas palju kaasa konserwatoorinimi õpilane J. Lücki, kes kõnede waheaegadel esitas soololaule. Lõikuspüha kooswiibimine kujunes üldiselt wäga meeleolukaks.

AINO
TAIMEVÕI 1 KG.- 80 SNT.

Järjekordne liiklemiskontroll.

Laupäewal toimetati Paide politseipiirkonnas järjekordset liiklemiskontrolli. Kontrollpunkte läbisid 34 mootorsõidukit, 143 jalgratturit, 154 hobusemeest ja 290 jalakäijat. Seekordsel kontrollimisel koostati liiklemismääruste rikkumiste eest protokollid 6 jalgratturile, 2 mootorsõidukile ja ühele hobusemehele. Meeletuletusi ja hoiatusi tehti 30 jalakäijale ja 5 hobusemehele. Nagu möödunud liiklemiskontrolli andmeist nähtub, osutuwad suurimateks korrarikkujateks liiklemisalal jalgratturid ja jalakäijad.

Paides võeti piimaproove.

Neil päewil toimetati Paide linnaarsti poolt Paide toiduainete kauplustes rõõskpiim II proowe, mis analüüsimisel näitasid järgmisi raswa-%%: O. Kepil — 3,9%, Järwa aMjandus ühisuses — 4,0%, A. Lemberil — 4,0%, W. Arbetil — 3,8%, J. Rannal — 4,0%, A. Wichmannil — 0,3%, G. Lembil — 3,7%, „Iwa“ abikauplusel — 3,7%, A. Laksil — 3,7%, J. Wiitmannil — 3,8%. Muude omaduste poolest olid piimad ettenähtud nõuetele wastawad. Peale piimaproowide wõeti weel kõõgiwõi proow A. Laksi ärist ja wahukoore proowe Järwa Majanduse ühisuse ja K. Mühlbergi kauplustest, millised analüüsimisel osutusid nõuetele wastawaiks.

Instruktorite vahetus Paide tööstuskeskkoolis.

Haridusministeeriumi kutseoskusosakonna poolt on Paide tööstuskeskkoolile määratud instruktori k. t. treil-freesija töölalale Artur Maasik, sellelt kohalt lahkunud Herman Karho asemele.

Kes on Järva esimene „kuldsportlane“?

Teatawasti kewadel peetud Järwamaa Spordiliidu peakoosolekul otsustati igal aastal maakonna parimale sportlasele wälja anda kuldmedal. Kuldmedali wäljaandmiseks wastawa statuudi koostamiseks waliti komisjon, kuhu kuuluwad: Wold. Tartu, dr. W. Gutfeldt ja ltn. P. Onno. Nagu kuuleme, ongi komisjon juba mõnda aega töötanud statuudi loomiseks ja sellega loodetakse peatselt walmis saada. Statuudi kohaselt tuleb Järwamaa Spordiliidu juhatusel otsustada maakonna parima sportlase küsimus. Eeltähendatud küsimuse lahendamine wõib aga kujuneda õige keeruliseks, kui ei lähtuta parima sportlase määramisel kindlast ja ühest seisukohast. Sportlasperes omakorda ollakse elewil, sest kõiki huwitab küsimus, kes on esimene Järwamaa „kuldsportlane“.

Spordiinstruktori töökavast.

Järwamaa spordiinstruktori poolt on koostatud eelnewa kuu kohta alljärgnew ringreisi kawa maakonna spordikeskuste külastamiseks sporlastele instruktsioonide andmiseks: 1. now. — Türil, 2. — Paides, 3. — Türil, 4. — Paides, 5. — Türil, 6.—8. — Paides, 9.—10. — Lõõlas, 11.—13. — Paides, 14. — Türil, 15. — Paides, 16.—17. — Amblas, 23.—24. — Järwa-Jaanis, 25.—26. — Paides, 27.—28. — Wajangul, 29.—30. — Paides. Ringreisi töökawas on peamiselt raskejõustiiklastele juhatuste andmine treeninguks, uute meeste organiseerimine spordi alal tegutsetawasse organisatsioonidesse. Nagu selgub instruktori kõnelusest, on kogu maakonnas suurt hoogu wõtnud raskejõustik: maadlus ja tõstmine, waatamata sellele, et paljudes kohtades ei ole küllalt sobiwaid ruume ega korralikku maadlusmatti wõi tõstekangi. Wähemal määral püüab instruktor juhtnööre anda ka wõimlemises ja käspallis, millisеid aga talwel wastawate ruumide puudumise tõttu harrastatakse wähe.

Leitud asju.

Paide leiubüroosse on toodud alljärgnewaid leitud esemeid: meesterahwa palitu, säärsaabas, kaks rahakotti raha ja dokumentidega ja taskunuga.

Jalgratta küljest varastati lamp.

Särewere wallas Kolus warastati Friedrich Simsoni jalgrattalt walgustuslamp, mille wäärtus 6 kr.

Skautjuhtide aastakoosolek Tapal.

Skautide koosolekust osavõtjaid (esireas vasakult): skautide maleva vanem N. Kann, rügemendi ülem kol. Koch, Haridusministeeriumi noorte juhataja kol. J. Vellerind, A. Mitt, Tapa linnavanem Maidre, skautmaster V. Andreesen ja skautide maleva peastaabi ülem ins. A. Geering.

Skautjuhtide üleriiklik aastakoosolek peeti pühapäewal ja esmaspäewal Tapal. Sellest wõttis osa ligi 500 skautjuhti üle riigi. Kohal olid ka skautide wanem N. Kann, peastaabi liikmed ins. A. Geering, A. Mitt ja W. Andreesen. Skautide pidustustest wõtsid osa ka soomusrongide rügemendi ülem kol. Koch, kol. Bauman, kol. Remmel ja teisi.

Skautide aastakoosolek, mis peeti Tapa gümnaasiumi ruumes, algas Tapa skautide malewa wanem, linnawanem Maidre awasõnaga, kes terwitas kõiki kokkutulnuid Tapa linnawalitsuse nimel.

Selle järele esines pikema kõnega Haridusministeeriumi noorsoo ja wabahariduse osakonna dir. kol. J. Wellerind. Andes üle terwitused haridusminister kol. A. Jaksoni poolt, mis wõeti wastu elawate kiduawaldustega, märkis kol. J. Wellerind üksikasjalisemalt skautlikkude noorte ühinemise tarwidust, tuues selleks ette rea põhjendusi.

Pärast kol. J. Wellerindi kõnet loeti ette kirjalikke terwitusi, missuguseid oli saabunud terwe hulk. Terwitusi olid läkitanud skautide peawanem kindral J. Laidoner, sotsiaalminister O. Kask, sõjawägede staabiülem kindral N. Reek, kindral H. Brede, skaudisõprade liidu esimees E. Maddisoo. noorkotkaste wanem ja teised.

Suusõnal terwitasid skautide pidustusi kohapealsed organisatsioonid. Kõik terwitused wõeti wastu elawate kiduawaldustega.

Awakoosoleku lõppedes tehti waheaeg. Nüüd siirduti riwikorras raudteejaama, kus skautide malewa wanem N. Kann asetas langenute mälestustahwli juure kimbu lilli.

Pärast waheaega jatkusid töökoosolekud. Koosoleku juhatajaks waliti kohapealne skaudisõprade seltsi esinaine proua H. Kaber ja Harju skautide malewa juht A. Miller. Koosolekul kanti ette aruanded malewate töost ja tegewusest. Lõpuks andis ülewaate skautlikust tegewusest üle riigi ins. Geering, puudutades ühtlasi skautide lähemaid ülesandeid. Nagu peastaabi ülema aruandest selgus, kuulub Eesti skautide malewasse praegu üle 5500 liikme. Siia hulka ei ole arwatud skautide wanemad tegelased ega sõprade seltsi liikmed. Wiimastega kokku ulataks kogu skautide pere 6900 liikmele.

Pühapäewa õhtul järgnes omawaheline kooswiibimine.

Järva malev võitis laskmises soomusronglasi.

Seekordne laskewõit oli juba seitsmes.

Pühapäewal, 30. oktoobril toimus Paides laskewõistlus Tapa Soomusrongide rügemendi ja K. L. Järwa malewa wahel. Wõisteldi wäikekaliibrilisest ja sõjapüssist, kusjuures kummatki ükfust esitas kümnemeheline laskurgrupp. Ka seekordsel wõistlusel, milline oli eelmärgitud ükfuste wahel 7., tuli wõitjaks järjekordselt Järwa malew — seekord 5.127 punktiga soomusronglaste 4.897 punkti wastu.

Individuaaltulemused kujunesid wäikekaliibrilisest püssist: 1) A. Liiwik (M.) — 289 s. 2) Järnas (S. R.) — 284 s. 3) K. Halling (S. R.) — 281 s. Grupi tagajärjed: malewal — 2759, rügemendil — 2745. Sõjapüssist laskmises tulid kohtadele: 1) A. Liiwik — 259; 2) B. Raadik — 246; 3) E. Reitkam — 243. Grupi tulemused: malewal — 2368, rügemendil — 2152.

Üldwõitjana omandas Järwa malew üheks aastaks tänawu Soomusrongide rügemendi ülema poolt wälja pandud rändauhinna.

„Järvapojad" võitsid ja kaotasid Kiviõlis.

Tänawuse käsipalli hooaja awasid Paide „Järwapojad" wälliswõistlusega Kiwiõlis, wõisteldes sealse Spordi Klubi meeskonnaga wõrk- ja korwpallis. Waatamata sellele, et paidelased on tänawu pidanud waid paar treeningtundi, wõideti wõrkpallis ülekaalukalt, 15 : 8 ja 15 : 8. Korwpallis, milline wõistlus toimus Läti Raudteelaste poolt mängu pandud karika eelwõistlusena, kaotati Kiwiõlile kui rohkem treeninud meeskonnale 26 : 47.

Piduõhtu Annas.

Anna Maanaiste seltsi korraldusel toimus laupäewal, 29. oktoobril Anna rahwamajas kinnine teeõhtu, millest osawõtt oli wõrdlemisi elaw. Terwitawate sõnawõttudega esinesid Purdi algkooli juhataja E. Rungi ja A. Niinemägi.

Algab Piibe-Ao jõe süvendamine.

Käsil masinaosade kohaletoimetamine.

Juba aastaid Rakke ja Wäinjärwe waldade talupidajatele muret tekitanud Piibe-Ao wõi õigemini Paala jõe ülemjooksu osa süwendamine näib teoks saawat juba lähemas tulewikus. Kuna jõe süwendamine kawatsetakse Põllutööministeeriumi Maakorraldusameti poolt läbi wiia mõne aasta jooksul ujuwa baggeriga, siis praegu ollakse ametis wiimase osade kohaletoimetamisega Rakke jaamast. Nagu kuuldub, läheb baggeri kohaletoimetamine ja kokkupanek maksma üle 1000 krooni, mida arwestades eeltoodud jõe süwendustööd lähewad õige kulukaiks. Millal süwendustöid alustatakse ja millises ulatuses, see selgub loodetawasti lähemail päewil. Muide, „imemasina" osade kohaletoimetamine on suurt elewust tekitanud kohalikus rahwas, eriti noorsoo seas.

Türi ümbruses tuleb ehitamisele 3 uut silda.

Neil päewil wiibis Türil Teedeministeeriumi maanteede inspektor M. Saar, kes tegi ringsõite ka maal Türi ümbruses, et tutwuda teede ja sildadega ehitustööde kawa koostamiseks 1939. a. teede ja sildade ehituse alal. Türil tuleks ehitusele Wiljandi tänawa ja Paide raudtee waheline osa Suur-Pärnu tänawa klompkiwiteest. Maakonna piires tuleks Türi ümbruses ehitusele Türi—Põikwa teel Wahnuwere ja Arukülla sillad. Türi—Kuimetsa teel tuleks ehitusele uus Anari—Sepa sild.

Käru alevikku ehitati pool km klompkiviteed.

Möödunud aastal asuti ehitama Käru alewikku Käru—Sonni teed, kuid wastawate summade puudusel ei saadud teeehitust lõpule wiia 1937. a. Tööd jatkati käesolewal aastal ja nüüd on tee lõplikult walmis. Walminud klompkiwitee pikkus on ½ km. ja läks maksma 8000 kr. ümber.

Tapa sõnumeid.

Tuletõrje ühingut rewideeriti. Neil päewil wiibis Tapal tuletõrje liidu rewident Suigussaar, kes rewideeris Tapa linna wab. tulet. ühingu majanduslikku asjaajamist ning tutwustas juhatust uue arwepidamise korraga. Rewident jäi ühingu asjaajamisega kõigiti rahule, märkides waid, et wõlakoormatus wajaks wähendamist.

Murdwaras tühjendas Punase Risti mängukasti. Jaama tän. 1 asuwasse Marie Weltmanni söögimajja, kus tühjendati seinal olew Punase Risti mängukast. Waras oli sisse pugenud hoowipoolse ukse peal asuwa lahtise akna kaudu, kust pääsis kööki. Järgnewalt oli sissetungija murdnud lahti söögisaali ukse ja purustanud söögisaali seinale asetatud P. R. mängukasti, millest rüüstas kõik kättesaadawa raha, umbkaudu 30 kr. Kasti oli jäänud weel 21 wiiesendilist, mida waras nähtawasti rutuga ei märganud. Söögimaja ruumides kedagi ei ela ning warguse ööl oli perenaine, kes elab ülal korral, sõitnud kodust ära.

Asja juurdleb Tapa krim. politsei.

Õnnetult surma saanud leitnant A. Roomet sängitati maamulda. Möödunud laupäewa õösi sai Wõrumaal korraldatud 2. diwisii taktikalistel õppustel õnnetut surma Auto-tankide rügemendis teeniw noor ohwitser, leitnant August-Roman Roomet, kes õppustel jäi soomusauto alla, millest saadud wigastusisse Tartu haiglas suri. Kesknädalal sängitati A. Roomet, kes pärit Tapa linnast, oma kodulinna kalmistule maamulda. Lahkunut oli saatmas rohkearwuline leinajate hulk, kaasteenijaid, sõpru, end. kaasõpilasi Tapa gümnaasiumist, sugulasi ja omakseid. Matusetalituse pidas õp. J. Gnadenteich. Sõjawäeliste kommete järele andsid lahkunule wiimast au soomusr. rügemendi aukompaniid. Pärgi panid kohusetruuna teenistuskohuste täitmisel langenud kaasteenija hauale soojade järelhüüetega Auto-tankide rüg. ülem ja kaasteenijad. Kadunut jäid leinama wanemad ja õed.

Tapa õpetajate ühing pidas peakoosolekut. Neil päewil pidas Tapa õpetajate ühing oma korralist peakoosolekut. Ettekantud aruandest nähtus, et ühingu tegewus on wõrreldes eelmiste aastatega olnud märksa intensiiwsem, milleks tõuget andnud gümnaasiumi õpetajate astumine ühingu liikmeks. Aasta jooksul on peetud ettekandeid üldpedagoogilistel teemadel, millisteid referaate otsustati jatkata ka käesolewal aastal. Esimene kõnekoosolek toimub 14. now. gümn. õp. K. Meikopi poolt, teemal „Algkooli lõpetanu tüüpilisemaid keelewigu," millist ettekannetesarja hiljem jatkatakse.

Aruanne ja eelarwe wõeti wastu juhatuse poolt esitatud kujul. Liikmemaksuks määratti 2 kr. aastas. Ühingu juhatusse waliti: Ed. Litter — esimehena, J. Kroon — abiesimehena, L. Luik — laekurina, K. Meikop — sekretärina, H. Tubro — abisekr.: rew.-komisjoni A. Berg, W. Sepandi ja E. Andre.

Teemal „Õpilaste teadmiste kontrollimisest" refereeris koosolekul gümn. õp. L. Luik.

Tapa-Jakobi kogudus sai surnuwankri. Peale paariaastasi korjandusi kogudusele surnuwankri muretsemiseks on nüüd Jakobi kogudusel walminud ilus wanker, mis üleeile oli esmakordsel kasutamisel surnu kalmistule wiimiseks. Wanker läks maksma 553 kr. Wankri ehitus wõimaldab seda kasutada ühe wõi kahe hobusega wedades. Walmistamisel on praegu weel hobuste leinakatted. Surnuwankri tarwitamise eest wõtab kirik maksu ühe hobuse rakenduse puhul 9 kr. ja kahe hobuse rakenduse puhul 11 kr.

Meeleolurikas hõimuõhtu ja hõimuaktus Tapa gümnaasiumis. Iga aasta oktoobris korraldatakse Soome-Ugri mail hõimupüha, milline tänawu oli juba kümnes. Hõimupäewa puhul korraldas Tapa gümn. kirjanduskarskusring päewal hõimuaktuse ülekande raadiost, kus kooli 250-päine õpilaspere kuulas sisukaid ettekandeid huwiga. Hõimutunde süwendamine jätkus samal päewal õpilasperele ja kutsutuile korraldatud mitmekesise eeskawaga hõimuõhtul, kus hõimudest kõneles stud. theol. W. Rõnde. Ringi poolt saadeti sellekohaselt trükitud kaart Eesti tuntud naistegelasele pr. Eerika Niwanka'le (Wiirsalu), kes hiljuti Soome siirdus hõimusidemeid süwendama. Kaardile kirjutasid alla kõik õhtust osawõtjad. Meeleolurikas õhtu jättis ülewa mulje.

End. Paide vangimaja ülemat

Märt Toompea'd

mälestavad: H. Vaus
A. Jaksi
K. Puusik
A. Piirimäe
A. Vaikmets
J. Õiglane
J. Leeva

Nägus töö ja wastupidawad wärwid on kooninud

„AMBOS" riidevärvimisetööstuse

töid 1 aahindadega ja kindlustanud töostusele töötarwitajate parima tunnustuse. Tellimiste täitmine kiire ja tööhinnad odawad. Kingitus töötoojaile alates 5-kr. töö pealt.

„AMBOS" vilditööstuse

wildid ja tuhwlid on mugawad, soojad ning tugewad. Tellijaile walmistatakse wilt-jalanõusid nende oma poolt toodud lambawillast, mida kulub järgmiselt:

Meeste wiltideks	1,6 kg, töötasu	Kr. 2.50,
Naiste wiltideks	1,0 „ „	„ 1.75,
Laste wiltideks	0,6 „ „	„ 1.—1.50,
Toakingadeks	0,4 „ „	„ 1.—1.25.

TAPAL. LAI 7, TELEFON 32

6. now. 1938. a. kell 1 p. müüakse Mäo algkooli I—II kl. ruumes enampakkumisel hea

kasvav kasemets

195,34 tihm, mis hinnatud kr. 1.783,—. Mets asub Paide linnast 4 km. Tallinna—Paide I kl. maantee ääres, Mäo Hariduse Seltsi krundil. Pakkujatel kantsjon sisse maksta alghinnast 10%. Lähemaid teateid annab seltsi esimees hr. Joh. Jürjo, Murja pk. Paide, wõi telefon Paide 41-d.

Mäo Hariduse Seltsi juhatus.

Elu muutmise tõttu

väike maja ühes aiaga

müüa wõi üürile anda.

Teateid saab Paides, Pääma tee 12. K. Reino'lt. Samas müüa heinu ja põhku.

Ostan 500 kuni 1000 puuda

põlluheina

selge timut wõi ristikheina segu. Teateid asukoha ja hinnaga saata Tallinn, Pärnu tn. 93, krt. 9, kõnetr. 456-89.

ELEKTRON
PATAREI-ANOOD
A. TENNYSON-MADARA 9, TALLINN

Kuulutus.

Ilmuda vankri järele

Järwa-Jaani Pikk t. 60, kuni 5. now. 1938. a. Hiljem müün wõla katteks. Omanik.

Müüa odawasti täiesti töökorras mootor.

Rehepeksu garnituur,

mootor firma „Deutsch" (8—10 HP) ja masin „Gloria" B 2. (22 tolli tr.) Soowi-korral müün ka üksikult, hind kr. 1000.—. Lähemaid teateid ja näha saab Koeru Wao külas omanikult Joh. Uuring. Posti-aadress: J. Uuring, Koeru, Wao, Lepiku pd.

Peetri Hariduseseltsi juhatus wajab Rahwamajale

majahoidjat.

Soowiawaldused esitada juhatuse nimele 6. now. 1938. aast. J.-Peetris.

Noor tööstuseomanik maalt

soovib tutvust

Järwa neidudega, kes tahaksid aidata kirjateel soojendada sügisõhtute süngust. Wastastikusele meeldiwusele toetudes süweneks sõprus abielunt. Kirjad palun wõimalikult ühes fotoga: Tapa, postkast 33. „Tööstur"

A.-ü. „Ühiselu" trükk, Tallinnas.